

SAMRÅDSREDOGÖRELSE

Förslag till översiktsplan för Järfälla kommun

Dnr Kst 2021/94

Innehållsförteckning

1.	BAKGRUND	2
1.1.	Hur samrådet bedrivits	2
1.1.1.	Samrådsmöten	2
1.1.2.	Enkäter	2
1.1.3.	Annonsering och information.....	3
1.1.4.	Utställning	3
1.2.	Inkomna synpunkter	3
2.	SAMMANFATTNING AV SYNPUNKTER OCH KOMMUNENS STÄLLNINGSTAGANDE	7
2.1.	Länsstyrelsen	7
2.1.1.	Samlad bedömning	7
2.1.2.	Länsstyrelsens synpunkter på statliga och mellankommunala intressen ..	8
2.1.3.	Allmänna intressen enligt 2 kap. PBL	13
2.1.4.	Hållbarhetsbeskrivning inklusive miljökonsekvensbeskrivning (MKB)	20
2.1.5.	Övrigt	21
2.2.	Allmänt om översiktsplanen och samrådet	23
2.3.	Utmaningar, målbilder och strategier	24
2.4.	Utvecklingsinriktning	27
2.5.	Genomförande	31
2.6.	Mark- och vattenanvändningskarta.....	31
2.7.	Vägledning på delområdesnivå	32
2.8.	Temaområden och hänsyn.....	42
2.9.	Hållbarhetskonsekvensbeskrivning	62
2.10.	Redaktionella synpunkter	63

1. BAKGRUND

Kommunstyrelsen beslutade 2021-02-01 §9 att nuvarande översiktsplan inte är aktuell samt att ge kommundirektören i uppdrag att utarbeta en ny digital översiktsplan för Järfälla kommun. Alla kommuner ska ha en aktuell översiktsplan som omfattar hela kommunens geografiska yta. Översiktsplanen är inte juridiskt bindande, men ska ge vägledning för beslut om hur mark- och vattenområden ska användas och hur den byggda miljön ska utvecklas och bevaras. Översiktsplanen ska ge stöd för efterföljande beslut om till exempel detaljplaner och bygglov.

1.1. Hur samrådet bedrivits

Förslaget till översiktsplan har varit utsänt på samråd under tiden 6 maj – 6 juli 2024. Under denna tid har förslaget varit tillgängligt digitalt och varit möjligt att skriva ut i en pdf-version.

Förslaget har skickats ut på remiss till ett stort antal instanser, till exempel myndigheter, föreningar och grannkommuner.

1.1.1. Samrådsmöten

Fysiska möten

Fem stycken fysiska samrådsmöten har genomförts:

- Nibbleparken, 15 maj – del av Kultur- demokrati- och fritidsförvaltningens områdesdag
- Barkarbystaden, 18 maj – del av Barkarby street market
- Samrådsmöte Kallhäll centrum, 20 maj
- Samrådsmöte Huset på höjden, 31 maj
- Görväln, 6 juni – del av kommunens nationaldagsfirande

För att nå så många Järfällabor som möjligt förlades samrådsmötena utspritt i olika kommundelar och i den mån det var möjligt i anslutning till en annan planerad aktivitet i kommunen.

I samband med samrådsmötena delades en tryckt kortversion av översiktsplanen ut, där det utöver en kort sammanfattning av innehållet även fanns en QR-kod med en länk till den digitala översiktsplanen. Under två av mötena fanns det möjlighet att besvara en kartenkät med hjälp av en touchskärm där det var möjligt att peka ut specifika platser i kommunen.

Digitalt möte

Ett digitalt samrådsmöte genomfördes den 21 maj på Teams. Under mötet spelades en presentation av samrådsförslaget upp och deltagarna fick möjlighet att ställa frågor till medarbetare i projektet via en chatt. Presentationen har även funnits tillgänglig att titta på i efterhand via kommunens hemsida.

1.1.2. Enkäter

Under samrådet har det funnits möjlighet att svara på två olika enkäter, en digital karta med möjlighet att peka ut platser för bevarande eller utveckling och en enkät med frågor om Järfällas utveckling. En sammanställning av resultatet av enkäterna finns i Bilaga 1. Samtliga enkätsvar finns tillgängliga hos kommunens planavdelning.

1.1.3. Annonsering och information

För att sprida information om möjligheten att tycka till och delta i samrådsmöten har annonsering skett på reklamtyor och anslagstavlor samt i lokaltidningen Mitt i och digitalt genom flera Facebookinlägg och information på kommunens hemsida.

1.1.4. Utställning

Från och med juni 2024 fanns en utställning om förslaget på biblioteket i Jakobsberg. Utställningen innehöll sammanfattad information om den föreslagna utvecklingen i respektive kommundel, den tryckta kortversionen och QR-koder med länkar till den digitala översiktsplanen.

1.2. Inkomna synpunkter

Under samrådet har 45 yttranden inkommit. Följande instanser har lämnat synpunkter på planförslaget:

Statliga och regionala myndigheter

- Länsstyrelsen
- Lantmäteriet
- Luftfartsverket
- Trafikverket

Kommunala förvaltningar, nämnder och bolag

- Barn- och ungdomsnämnden
- Kompetensnämnden
- Kultur- demokrati- och fritidsnämnden
- Miljö- och bygglovsnämnden
- Socialnämnden
- Järfällahus
- Trygghets- och säkerhetsavdelningen
- Tekniska nämnden
- Äldre- och omsorgsnämnden

Kommuner

- Sollentuna kommun
- Stockholms stad
- Upplands-Bro kommun

Ledningsägare och övriga remissinstanser

- Brandkåren Attunda
- Norrvatten
- Postnord
- E.ON Energidistribution AB
- Skanova
- Svenska kraftnät

Föreningar

- Almare-Stäkets kulturlandskap
- Bolindermuseet

- Brf Fågelsången
- Hyresgästföreningen
- Naturskyddsföreningen Järfälla
- Järfälla ryttaförening
- Järfälla hembygdsförening
- Barkarby-Skälby villaägareförening och föreningen Villaägare i Järfälla
- Pensionärsorganisationerna

Privatpersoner

- Privatperson 1
- Privatperson 2
- Privatperson 3
- Privatperson 4
- Privatperson 5
- Privatperson 6
- Privatperson 7
- Privatperson 8
- Privatperson 9
- Privatperson 10
- Privatperson 11
- Privatperson 12
- Privatperson 13
- Privatperson 14

Planförslaget har lämnats utan erinran av:

- Myndigheten för samhällsskydd och beredskap
- Swedavia
- Sjöfartsverket

2. ÄNDRINGAR I ÖVERSIKTSPLANEN SEDAN SAMRÅD

Förslaget till översiktsplan har bearbetats utifrån inkomna yttranden, uppdaterade underlag och interna ställningstaganden. Nedan följer en sammanfattning av revideringar och tillägg. Därutöver har ett stort antal justeringar och mindre ändringar gjorts.

Utgångspunkter

- I avsnittet *Globala och nationella mål* har informationen om Sveriges miljömål kompletterats med mer information, bland annat om målet god bebyggd miljö och arbetet med politik för gestaltad livsmiljö.
- Information om barnkonventionen har lagts till.
- I avsnittet *Regionala och mellankommunala ställningstaganden* har information om den regionala vattenförsörjningsplanen, stadsnätverket Östra Mellansverige, vandringslederna Upplandsleden och Järvaleden samt jordbruksmarken lagts till.
- Illustrationen över *Kommunala styrdokument* har justerats och uppdaterats.

Utmaningar

- Utmaningen *Att erbjuda boenden för alla och levande lokalsamhällen* har kompletterats med en formulering om ekonomisk hållbarhet och ett tillägg om krav på ett robust och effektivt transportsystem.
- I utmaningen *Att vara en robust kommun i en snabbt föränderlig omvärld* har ett tillägg gjorts om finansiering av investeringar i infrastruktur och samhällsfastigheter.

Järfälla 2050

- Målbilden *Ett klimatpositivt och innovativt samhälle* har kompletterats med en formulering om cirkulärt byggande.
- Målbilden *Inkluderande och levande boendemiljöer* har fått rubriken Inkluderande, trygga och levande boendemiljöer.

Utvecklingsinriktning

- Kartan över utvecklingsområden har tagits bort.

Strategier

- En åtgärd om att planera för stärkt tillgänglighet med hänsyn till personer med funktionsvariationer har lagts till i strategin *Inkluderande*.
- En åtgärd om att framtida utveckling ska ske på ett finansiellt ansvarsfullt sätt har lagts till i strategin *Robust*.
- En åtgärd om att främja boendemiljöer utan buller och luftföroreningar har lagts till i strategin *Robust*.
- En åtgärd om att använda återbrukat material vid byggnation och en om att möjliggöra en hållbar livsstil genom att underlätta delning och återbruk för boende har lagts till under strategin *Cirkulärt*.

Genomförande

- Flera tillägg och omformuleringar har gjorts i syfte att tydliggöra hur kommunens arbete med att genomföra översiktsplanen är organiserat och vilka parter som är inblandade.

Mark och vatten

- Flera ändringar har gjorts i mark- och vattenanvändningskartan, bland annat har Stäkets verksamhetsområde utökats och större delar av området närmast Byleden har fått användningen "Grönområde och park". Området i närheten av Görvälens

återvinningscentral har setts över och gränser för de olika användningarna har justerats. Görvälns begravningsplats har ny användning ”mångfunktionell bebyggelse”. Gränserna för den mångfunktionella bebyggelsen i centrala Viksjö har setts över, och stämmer nu i högre grad överens med dagens utredning av centrum.

- Beskrivningen av kategorierna Grönområde och park samt Gröna och blå värden i bebyggd miljö har justerats för att tydliggöra att de även inkluderar vattendrag och områden som är viktiga för klimatanpassning och för att uppfylla MKN för vatten.

Vägledningar på delområdesnivå

- Vägledningar i alla delområden har setts över, förtydligats och i vissa fall slagits ihop och kortats ned.
- Alla delområden har kompletterats med avsnitt om kulturmiljö i relation till områdets utveckling.
- Stäket, Norra Jakobsberg och Den regionala stadskärnan har kompletterats med mer information om var det finns möjlighet till förtätning med småhus och/eller småskalig bebyggelse.
- Information om vandringslederna Upplandsleden och Järvaleden har lagts till i delområdena Kallhäll och Viksjö.
- I de delområden där det finns särskilt förorenade områden har information om detta lagts till.
- Flera ändringar har gjorts i delområdeskartorna, bland annat har markerade utvecklingsområden anpassats efter justeringar i mark- och vattenanvändningskartan. Grundskolor, kultur och badplatser har lagts till i kartan och fler platser för idrott har tillkommit. Kontraster mellan lager har setts över för att förenkla för läsaren.

Temaområden

- I tema *Grönska* har information om kommunens mål att utöka andelen skyddad natur samt en lista över naturområden som utreds för framtida skydd lagts till.
- I tema *Grönska* och *Kommunikationer* har avsnitt om barnperspektivet lagts till.
- I tema *Grönska* har kartan Rekreation och friluftsliv bytt namn till Friluftsliv. Flera nya kategorier har lagts till i kartan och parker har tagits bort.
- I tema *Grönska* har en karta med namn Skyddade områden lagts till.
- I tema *Vatten* har avrinningsområden lagts till i kartan över Blåstruktur.
- I tema *Kommunikationer* har informationen om mångfunktionella gator och stadslivsstråk justerats och förtydligats. Temaområdet har även kompletterats med avsnitt om godstransporter och gångtrafik.
- I tema *Kommunikationer* har kartan Gator och kollektivtrafik delats upp i två kartor: Vägar och leder och Kollektivtrafik. I kartan Vägar och leder har Sjöfartsled 921 och Statlig väg lagts till samt Mångfunktionella gator reviderats.
- I tema *Kommunikationer* har kartan Gång och cykelstråk ändrats genom att Stadslivsstråk och gång- och cykelväg har ändrats.
- I tema *Samhällsservice* har avsnitten om utbildning, idrott och kultur kompletterats med mer information om kommunens arbete, bland annat om barnperspektiv.
- I tema *Samhällsservice* har kartan Möjliga nya idrottsplatser setts över och alla kategorier har uppdaterats. Två nya kartor har lagts till: Kultur och Utbildning.
- I tema *Näringsliv* har kartan reviderats efter ändringar i mark- och vattenanvändningskartan.
- I tema *Teknisk försörjning* har avsnittet om energiförsörjning kompletterats med information om planerade nätförstärkningar. Temaområdet har även kompletterats med ett avsnitt om digital infrastruktur.

- I tema *Teknisk försörjning* har en ny karta lagts till: Elförsörjning. Kartan Verksamhetsområden för VA har reviderats med flera typer av verksamhetsområden och dess utvecklingsområden har ändrats i enlighet med mark- och vattenanvändningskartan.

Hänsyn

- Informationen om flera av riksintressena har kompletterats och justerats. Riksintressen som saknades har lagts till i text.
- I hänsyn *Riksintressen* har kartan kompletterats med flera nya lager. Områden som sträcker sig över hela kommunens yta beskrivs i text och inte i karta för att underlätta tolkning av kartan.
- I hänsyn *Skyddade områden* har ESKO-områden tagits bort från kartan och fått en egen karta under ekologiska och rekreativa värden.
- Avsnitt om *Buller*, *Frisk luft* och *Markföroreningar* har kompletterats med tydligare stöd för efterföljande planering.
- I hänsynsavsnitt om *Buller* har en karta med flygbuller lagts till.
- Avsnitt om *Risk* har fått tydligare vägledning kopplat till länsstyrelsens rekommendationer kring riskhanteringsavstånd.
- Avsnitt om *Klimatrelaterad risk* har fått tydligare formuleringar kopplat till ras- och skredrisk, där kommunens syn på hantering av den befintligt bebyggda miljön ingår. I samma avsnitt har även text om framkomlighet på väg kopplat till översvämningar kompletterats och ett nytt avsnitt om Skogsbrandsrisk lagts till.
- Avsnittet *Kulturmiljö* har utvecklats med mer information om kommunens värdefulla kulturmiljöer och kulturmiljöprogram.
- I hänsyn *Kulturmiljö* har samtliga kategorier i kartan över Kulturmiljöer uppdaterats. En ny karta över fornlämningar samt text om desamma har lagts till.
- I hänsyn *Jordbruksmark* har argumenten för ianspråktagande av brukningsvärd jordbruksmark utvecklats och området vid Andebodavägen tagits bort, då området redan omfattas av detaljplan med annan användning och därmed inte omfattas av prövning enligt miljöbalkens 3 kap 4 §.
- I hänsyn *Jordbruksmark* har namnen på båda kartorna ändrats. I kartan över Ianspråktagen brukningsvärd jordbruksmark har området vid Andebodavägen tagits bort.

Analys av jordbruksmark

- Analysen har uppdaterats med en lokaliseringsutredning och tydligare motiveringar för väsentliga samhällsintressen för ianspråktagande.

3. SAMMANFATTNING AV SYNPUNKTER OCH KOMMUNENS STÄLLNINGSTAGANDE

Nedan följer en sammanfattning av framförda synpunkter tillsammans med kommentarer från kommunen. Inkomna yttranden finns i sin helhet tillgängliga hos planavdelningen på Järfällas samhällsbyggnadsförvaltning.

3.1. Länsstyrelsen

3.1.1. Samlad bedömning

Länsstyrelsen anser att kommunens förslag till översiktsplan är väl genomarbetat och ger en översiktlig bild av planeringsförutsättningarna inom kommunen. Kommunen beskriver en tydlig och övergripande utvecklingsinriktning utifrån valda mål, såsom en attraktiv stadskärna och kommundelar med tydlig identitet och ett klimatpositivt och

innovativt samhälle, samt utifrån valda strategier såsom inkluderande och cirkulärt. Länsstyrelsen anser även att förslaget utgör ett viktigt underlag för den långsiktiga planeringen i kommunen, där kommunen har integrerat framtagandet av översiktsplanen och hållbarhetsbedömningen på ett bra sätt.

Länsstyrelsen ser positivt på att både RUF5 2050, rollen som regional stadskärna och flertalet mellankommunala intressen finns med som utgångspunkter till förslaget till översiktsplan. Länsstyrelsen ser även positivt på översiktsplanens ambition att ge förutsättningar för bland annat grön tillväxt genom en hållbar och effektiv mark- och resursanvändning.

Det finns dock delar av förslaget som kommunen behöver utveckla för att översiktsplanen ska kunna fungera som ett tydligt planeringsunderlag och som ett stöd i kommande fysisk planering. Inom några områden behöver kommunen exempelvis beskriva åtgärder och vidareutveckla resonemang för att underlätta för kommande planering. Gällande riksintressena för totalförsvarets militära del och för kulturmiljövården behöver planen förtydligas med hur kommunen avser att tillgodose och tillvarata riksintressena för att undvika att risk för påtaglig skada uppstår på dessa riksintressen.

Förslaget behöver även kompletteras med bland annat ett förtydligande kring vilka skyddsavstånd som ska gälla för samtliga transportleder för farligt gods och att det tydligare framgår om det finns strategiskt viktiga vägar inom kommunen som inte är framkomliga vid ett 100-årsregn med klimatfaktor. Kommunen behöver också belysa riskerna för ras, skred och erosion vid utveckling inom riskområden i översiktsplanen.

När det gäller kommunens allmänna intressen och 2 kap. PBL bör översiktsplanen kompletteras med bland annat ett resonemang om ianspråktagandet av jordbruksmarken, en redogörelse för kommunens kulturvården och hur värdena påverkas av föreslagen utvecklingsinriktning, och ett förtydligande om hur arbetet med översiktsplanering förhåller sig till det klimat- och energistrategiska arbetet i kommunen.

3.1.2. Länsstyrelsens synpunkter på statliga och mellankommunala intressen

Synpunkterna i följande avsnitt kopplar till de frågor som Länsstyrelsen har att bevaka i granskningsskedet enligt 3 kap. 16 § PBL.

Riksintresse för friluftsliv enligt 3 kap. 6 § miljöbalken

I hänsynsavsnittet i översiktsplanen redogör kommunen kortfattat för riksintresse för friluftsliv enligt 3 kap. 6 § miljöbalken samt det rörliga friluftslivet enligt 4 kap 1 och 2 §§ miljöbalken. I vägledningarna för delområden framgår det hur vissa delar föreslås utvecklas, men det är inte kopplat till riksintressen. Länsstyrelsen anser att det finns behov av en tydligare vägledning för kommande planering när det gäller det rörliga friluftslivet. För att översiktsplanen ska vara vägledande anser Länsstyrelsen att kommunen bör beskriva mer utförligt hur hänsyn ska tas till dessa områden, exempelvis hur dessa områden planeras att bevaras och utvecklas. Kommunen bör även ge exempel på vad riksintressanspråket innebär.

Riksintresse för kommunikationer enligt 3 kap. 8 § miljöbalken

Enligt 3 kap. 8 § miljöbalken ska mark- och vattenområden som är av riksintresse för kommunikationer skyddas mot åtgärder som påtagligt kan försvåra tillkomsten eller utnyttjandet av anläggningarna. Länsstyrelsen informerar om att större delen av Stockholms län berörs av riksintresse för Arlanda flygplats genom MSA-ytorna. Ytorna har till exempel koppling till höga byggnader. På sidan 82 i översiktsplanen under avsnittet ”Riksintressen” och underavsnittet ”Kommunikationer” har kommunen bland annat tagit

upp Bromma flygplats. Kommunen behöver även beskriva att Arlanda flygplats genom MSA-ytorna berörs som riksintresse.

Kommunen bör även i översiktsplanen nämna vad det är som gäller för höga objekt som kan vara till hinder för militär- och civil luftfart. Detta för att säkerställa att Luftfartsverket och Försvarsmakten remitteras. Följande gäller för civil luftfart: alla byggnadsobjekt oavsett typ, så som master, torn, pyloner, vindkraftverk, skyltar, konstverk, byggnader etcetera, som är högre än 20 meter över mark eller vattenytan ska remitteras till Luftfartsverket. Detta gäller oavsett position på svenskt territorium. Befinner sig objektet till havs eller i insjö ska även Kustbevakningen i Karlskrona remitteras.

Riksintresse för totalförsvarets militära del enligt 3 kap. 9 § miljöbalken

Länsstyrelsen uppmärksammar kommunen på att riksintressen för totalförsvarets militära del inte är korrekt redovisade och beskrivna i text och karta. Exempelvis saknas påverkansområdet för väderradar tillhörande riksintresset Väderradar Håtuna i översiktsplanen. Kommunen behöver tydligt redovisa riksintressen för totalförsvarets militära del samt tydligt beskriva hur dessa riksintressen avses att tillgodoses. Riksintressekatalogen för Stockholms län med tillhörande kartunderlag, samt text i Försvarsmaktens yttrande (se bilaga), kan användas som stöd för kommunen när det gäller redovisning och beskrivning av riksintressen för totalförsvarets militära del.

Länsstyrelsen informerar vidare om att kommunen behöver remittera exempelvis kommande planer, lov och tillståndsärenden till Försvarsmakten enligt vad som framgår i riksintressekatalogen/senaste beslut om riksintresseanspråk för totalförsvarets militära del (FM2019-26734:1). Detta för att bland annat säkerställa att ingen skada sker på riksintressen som omfattas av sekretess där inget kan redovisas öppet på en karta.

Riksintresse för kulturmiljövården enligt 3–4 kap. miljöbalken

Av översiktsplanen framgår det att kommunen har ett riksintresse för kulturmiljövården; Görvaln (enligt 3 kap. 6 § miljöbalken). Delar av kommunen ligger inom eller angränsar till detta riksintresse. Länsstyrelsen saknar dock en vägledning till hur det ska tillgodoses eller hur det påverkas av föreslagen inriktning.

Planförslaget omfattas också av riksintresse för kustområdet och skärgården samt Mälaren med öar och strandområden (enligt 4 kap. 1, 2 och 4 §§ miljöbalken) som ska skyddas mot åtgärder som kan påtagligt skada de samlade natur- och kulturvärdena och utvecklas med hänsyn till det rörliga friluftslivet. Även detta riksintresse saknar en vägledning.

Länsstyrelsen anser att kommunen till nästa skede behöver göra nödvändiga ställningstaganden för att visa att kommunen tillgodoser riksintresse för kulturmiljö enligt 3 och 4 kap. miljöbalken. Detta så att det går att bedöma om den föreslagna inriktningen medför påtaglig skada eller inte på riksintresset för kulturmiljövården enligt 3 kap. 6 § miljöbalken och riksintresse enligt 4 kap. 1, 2 och 4 §§ miljöbalken.

Samhällsbyggnadsförvaltningens kommentar:

Inför granskning har översiktsplanen reviderats med vägledning och mer utförlig beskrivning av riksintresse för det rörliga friluftslivet samt för friluftslivet inklusive Mälaren med öar och strandområden. Kartunderlag har kompletterats med vandringsleder och en större tydlighet kring målpunkterna runt om kommunen. En förtydligande text har även lagts till under riksintresse för kulturmiljövård. Beskrivning av MSA-ytor har lagts till i sammanställningen över riksintressen.

Redovisning av riksintresse för totalförsvaret har kompletterats enligt länsstyrelsens synpunkt.

Miljö kvalitetsnormer enligt 5 kap. miljöbalken

Miljö kvalitetsnormer för vatten (MKN för vatten)

Kommunen anger att översiktsplanen är samordnad med kommunens vattenplan. Det framgår dock inte tydligt på vilket sätt kommunen har samordnat planerna. I översiktsplanen behöver det beredas plats för de nödvändiga åtgärder som krävs för att kunna följa MKN för vatten. Det kan till exempel gälla anläggning av våtmarker eller dagvattendammar som renar vatten från ett område med befintlig bebyggelse eller flera nya detaljplaneområden. Kommunen behöver planera sin mark- och vattenanvändning så att de nödvändiga åtgärderna går att genomföra.

Länsstyrelsen vill även informera om att Säbysjön är en preliminär vattenförekomst och kommer senast 2027 klassificeras som vattenförekomst och få beslutade miljö kvalitetsnormer.

Samhällsbyggnadsförvaltningens kommentar:

Beskrivning av användningarna "Grönområde park" och "gröna och blå värden i bebyggd miljö" har ändrats så att det är tydligt att dessa användningar innehåller områden som är viktiga för klimatanpassning och för att uppfylla vattendrags miljö kvalitetsnormer. Mark- och vattenanvändningskartan har ändrats så att fler områden som är utpekade av vattenplanen ingår inom någon av dessa kategorier.

Förvaltningen noterar informationen om Säbysjöns framtida klassificering.

Mellankommunal samordning

Friluftsliv

Kommunen nämner Järvakilen och Görvälnkilen som intressen för regionens grönstruktur. Länsstyrelsen anser dock att friluftsliv, och i synnerhet vandringsleder, saknas som ett regionalt och mellankommunalt intresse i översiktsplanen. Både Järvaleden och Upplandsleden går igenom kommunen och många friluftslivsområden delas med angränsande kommuner varför planering, infrastruktur, skötsel och information kring dessa områden bör ske i samverkan med berörda kommuner. Kommunen kan med fördel förtydliga dessa förhållanden i översiktsplanens kartmaterial och text.

Samhällsbyggnadsförvaltningens kommentar:

Friluftsliv och vandringsleder har lagts till som ett mellankommunalt intresse och i delområdeskartorna.

Hälsa och säkerhet, risken för olyckor, översvämning eller erosion

Buller

I översiktsplanen framgår det på sidan 90 att den fysiska planeringen behöver ta hänsyn till områden med höga bullernivåer genom god lokalisering, markanvändning och utformning. Kommunen bör förtydliga vad god utformning av bostäder innebär.

Översvämningsrisker

I översiktsplanen finns det identifierade riskområden för översvämning, och kommunen har gjort ställningstaganden kring var skyfallsåtgärder behöver vidtas innan bebyggelseutveckling planeras och var det är olämpligt med ny bebyggelse. Kommunen behöver även redogöra för om det finns strategiskt viktiga vägar inom kommunen som inte är framkomliga vid ett 100-årsregn med klimatfaktor och hur kommunen ska förhålla sig till det i efterföljande planering. I vissa fall kan det även vara relevant att förhålla sig till

mer omfattande regn, till exempel 200-årsregn. Exempel på detta kan vara intill järnvägsanläggningar.

Enligt hållbarhetskonsekvensbeskrivningen är ny bebyggelse föreslagen i södra delen av Barkarbystaden där förutsättningar för god översvämningshantering är svåra. Kommunen behöver, i översiktsplanen, visa ett förhållningssätt för och beskriva hur utvecklingen i södra Barkarbystaden ska genomföras i förhållande till risken för översvämning.

För att hantera riskerna för översvämning anser Länsstyrelsen att kommunen behöver utgå från Länsstyrelsens rekommendationer:

- Rekommendationer för lägsta grundläggningsnivå längs vattendrag och sjöar i Stockholms län – med hänsyn till risken för översvämning (2017)
- Rekommendationer för lägsta grundläggningsnivå för ny bebyggelse vid Mälaren – med hänsyn till risken för översvämning (2015)
- Länsstyrelsens rekommendationer för hantering av översvämning till följd av skyfall (2018)

Risker på grund av ras, skred och erosion

Av *Utredning för ras, skred och erosion kopplat till klimatförändringarna* (Sweco, 2022-12-22) framgår att det finns platser inom kommunen där förutsättningen för ras och skred är stor (så kallad riskklass 3 i utredningen). Vid ett nuläge är det enbart mindre utspridda områden som utgör riskklass 3. Vid ett 100-årsregn får dock stora områden längs med bland annat Bällstaån, Mälärvägen och E18 en förhöjd risk. Vid beräknat högsta flöde får stora områden längs med bland annat Bällstaån, Trafikplats Barkarby och Mälärvägen en förhöjd risk. Kommunen behöver beskriva riskområdena i översiktsplanen samt ge vägledning kring hur områden med stor risk ska hanteras i efterföljande planering. Kommunen behöver också redovisa sin syn på risken för skador på den byggda miljön till följd av ras, skred och erosion och hur sådana risker ska upphöra.

Hållbarhetskonsekvensbeskrivningen föreslår att utveckling inom områden med kända geotekniska risker och att hänsyn till riskerna behöver hanteras i efterföljande planering. Det gäller exempelvis vid Veddestabäcken, Bällstaån och inom den regionala stadskärnan. Kommunen behöver belysa riskerna för ras, skred och erosion vid utveckling inom riskområden i översiktsplanen. Om riskerna är så pass stora att det är olämpligt med tillkommande bebyggelse, både i nuläget och i ett framtida förändrat klimat, behöver kommunen se till att det framgår i beskrivningarna.

Förorenade områden

I kommunens digitala översiktsplanekarta finns det ett kartlager med information om objekten när det gäller förorenade områden. Länsstyrelsen uppmärksammar kommunen på att det inte går att få upp någon information om vad det är för typ av föroreningar vid respektive objekt. Länsstyrelsen anser att det med fördel kan finnas hänvisning och länkar till databaser med information om förorenade områden (exempelvis länsvis GIS-skikt och karttjänst på www.geodata.se). Det bör även finnas hänvisning till EBH-portalerna som har ytterligare information för arbetet med förorenade områden.

Av översiktsplanen framgår det inte om det finns vissa områden som är olämpliga att bebygga med hänsyn till förekomsten av föroreningar. Kommunen har inte heller beskrivit om det finns något område som behöver prioriteras för efterbehandling. Exempel på sådana områden är om det ligger i ett riskområde vid förändrat klimat, eller ett område där det finns en risk för att föroreningarna sprids från området, eller om det finns enskilda vattentäkter som kan påverkas negativt av förorenade områden. Kommunen behöver se till att det framgår av översiktsplanen.

Kommunen anger att förorenade områden på kommunal mark ska saneras till lämpliga nivåer för markens användning och områden där barn vistas och områden med störst risk för spridning ska prioriteras.

Kommunen behöver även ange en inriktning för hur andra områden som inte är på kommunal mark ska hanteras när det gäller förorenad mark.

Transport av farligt gods

Kommunen skriver att bebyggelse vid E18 ska planeras med ett riskavstånd till körbanan. Inom Järfälla kommun finns även sekundära transportleder för farligt gods och det transporteras farligt gods på Mäljarbanan. Länsstyrelsen anser att kommunen behöver förtydliga vilka skyddsavstånd som ska gälla för samtliga transportleder för farligt gods. Exempelvis går Mäljarbanan genom Kallhäll, Jakobsberg och Barkarby vilket medför att utvecklingen av områdena behöver förhålla sig till riskkällan. Kommunen kan med fördel hänvisa till Länsstyrelsens riktlinjer för planläggning intill vägar och järnvägar där det transporteras farligt gods (2016). Kommunen kan med fördel även belysa riskerna med transporter av farligt gods vid vägledning på delområdesnivå.

Kommunen planerar att omvandla Viksjöleden till en stadsgata och avklassificera den norra delen av vägen som sekundär transportled för farligt gods. På sidan 63 i översiktsplanen har kommunen markerat den del av Viksjöleden som kommunen inte vill ska utgöra sekundärled för transport av farligt gods. Förändringar i vägnätet för transport av farligt gods görs i samråd med flera aktörer, exempelvis transportföretag, MSB och Polismyndigheten. Det är inte beslutat att markerad sträcka kommer att få en ändrad klassning. Utifrån det behöver kommunen i översiktsplanen vara tydlig med att det är ett förslag till förändring. Om kommunen vill pröva möjligheten att avklassificera markerad del av Viksjöleden behöver kontakt tas med Länsstyrelsen i frågan. Kommunen behöver då redogöra för vilka transporter som går på vägen och hur riskbildningen kan påverkas på andra delar av vägnätet om transporter med farligt gods styrs om.

Farliga verksamheter

Inom kommunen kan det finnas verksamheter som är förknippade med risker, till exempel drivmedelsstationer och andra verksamheter som hanterar brandfarliga, explosiva eller giftiga ämnen. Det finns också farliga verksamheter enligt lag (2003:778) om skydd mot olyckor. Kommunen behöver tydliggöra riskbilderna från dessa verksamheter i översiktsplanen samt redovisa om skyddsavstånd och andra åtgärder kan krävas vid ny bebyggelse i verksamheternas närhet. I bedömningen av risker och förhållningssätt behöver kommunen också beakta att energiomställningen exempelvis kan medföra mer gasformiga drivmedel, vilka kan ha andra konsekvensavstånd än bensin och diesel.

Samhällsbyggnadsförvaltningens kommentar:

Buller

Samhällsbyggnadsförvaltningen har formulerat om meningen om buller i den fysiska planeringen och tydliggjort att hänsyn krävs i såväl lokalisering som utformning.

Översvämningsrisker

Samhällsbyggnadsförvaltningen noterar Länsstyrelsens synpunkter i fråga om översvämningsrisk. Vissa förtydliganden har gjorts i fråga om framkomlighet på viktiga vägar och avseende grundläggningsnivåer längs Mälaren. Sedan samråd har ett förtydligande i Hänsynskapitlet om översvämmning lagts till. Under delområdestexten för den regionala stadskärnan har tydliggjorts att ny, sammanhållen bebyggelse ska placeras ovanför nivån för ett beräknat högsta flöde. I övrigt anser förvaltningen att översiktsplanen redovisar ställningstaganden enligt länsstyrelsens rekommendationer.

Risker på grund av ras, skred och erosion

Avsnittet har justerats för att ge en tydligare bild av kommunens förutsättningar, ställningstaganden och syn på hur risken för ras, skred och erosion kan upphöra.

Förorenade områden

Hänvisning till att mer information finns att tillgå från länsstyrelsen om potentiellt förorenade områden har lagts till. Översiktsplanen har uppdaterats med en tydligare text om prioritering av efterbehandling av förorenade områden, risker för spridning i förändrat klimat samt text om efterbehandling utanför kommunal mark. Information om områden med högsta riskklassning har lagts till i delområdestexterna.

Transport av farligt gods

Hänsynskapitelt har kompletterats med tydligare skrivningar avseende risk för transportleder för farligt gods. I delområdestexten för den regionala stadskärnan rekommenderas lokalisering av bostäder ske på minst 75 meter respektive 50 meters avstånd från motorväg och järnväg.

Gällande avklassificering av Viksjöleden har kartan uppdaterats för att tydliggöra att avklassificeringen av Viksjöleden som sekundär transportled för farligt gods är ett förslag. Kommunen kommer att återkomma till länsstyrelsen kring den fortsatta processen.

Farliga verksamheter

Översiktsplanen har uppdaterats med förtydligande text inklusive rekommenderade skyddsavstånd på 100 meter från bensinstationer för att tydliggöra skyddsavståndet för riskfyllda verksamheter.

Klimatanpassning

Det är positivt att kommunen integrerar klimatanpassning i planeringen i samband med kommunens expansion och kopplingen mellan grönområden och klimatanpassning. Länsstyrelsen noterar dock att det finns utrymme för kommunen att förtydliga detta och att klimatanpassning kan integreras i fler delar i planen, särskilt när det gäller kopplingen mellan klimatanpassning och bebyggelse. Länsstyrelsen uppmanar kommunen till att detta integreras mer tydligt i planen, särskilt vid diskussionen om strategisk markanvändning. Kommunen bör även hänvisa till Länsstyrelsens rekommendationer för lägsta grundläggningsnivå längs vattendrag och sjöar i Stockholms län - med hänsyn till risken för översvämning (2017), vilket ytterligare kan stärka planens hållbarhet och robusthet.

Samhällsbyggnadsförvaltningens kommentar:

Länsstyrelsen synpunkt noteras. Sedan samråd har flera avsnitt i planförslaget kompletterats med förtydliganden i kartor och text avseende såväl översvämningsrisk som ras och skred. Exempelvis har mark- och vattenanvändningskartans kategorier förtydligats så att det framgår att översvämningsytor inryms i användningen "Grönområde och park". Hänsynskapitlet har kompletterats med en skrivelse om lägsta grundläggningsnivå i relation till Mälaren, i enlighet med Länsstyrelsens rekommendationer.

3.1.3. Allmänna intressen enligt 2 kap. PBL

Kulturmiljö

Ny bebyggelse planeras på flera platser där kulturmiljöer finns vilket kräver en tydligare precisering och redogörelse. Exempelvis omfattas Stäket av kommunens kulturmiljöplan som redovisar kulturvärden. Delar av Stäket omfattas även av riksintresse enligt 4 kap.

1,2 och 4 §§ miljöbalken. Länsstyrelsen saknar en redogörelse för kommunens kulturvärden och hur värdena påverkas av föreslagen utvecklingsinriktning.

Även om hänsyn till kulturvärden nämns i vägledningen på delområdesnivå så ger översiktsplanen ingen vägledning till hur målkonflikter ska hanteras, så som att kommunen möjliggör för storskaliga och störande verksamheter inom området vilket kan påverka kulturvärden negativt. Någon sådan vägledning finns inte heller i kulturmiljöplanen. Länsstyrelsen anser generellt att kommunen bör utveckla vägledningen i det avseendet gällande flera av delområdena för att översiktsplanen ska kunna ange inriktningen och fungera som ett stöd i efterkommande planering.

Länsstyrelsen anser överlag att kommunen bör stärka kulturmiljöperspektivet i översiktsplanen genom att ta tydligare avstamp i kommunens mål och strategier samt i nationella mål. Exempelvis från de arkitekturpolitiska målen och de nationella målen för kulturmiljöarbete.

Samhällsbyggnadsförvaltningens kommentar:

Beskrivningen och vägledningarna kring kulturmiljö i översiktsplanen har uppdaterats och utvecklats. I kapitlet Kulturmiljö under Hänsyn har flera tillägg gjorts för att bättre beskriva kulturmiljön i den fysiska planeringen. Kulturmiljöprogrammets roll har tydliggjorts och en beskrivning av vilka urvalskriterier som ligger till grund för utpekande av miljöer och objekt har lagts till.

Storskaliga och störande verksamheter möjliggörs inte inom någon del av kommunen som har utpekade kulturmiljövärden.

I vägledningarna på delområdesnivå har tillägg om kulturmiljö gjorts med utgångspunkt i de miljöer där någon typ av utveckling eller förändring föreslås i översiktsplanen, för att bättre beskriva hur värdena påverkas av föreslagen utveckling.

Beskrivningen av riksintresset Görväln har utvecklats, och ett avsnitt om Görvälns värden och utveckling har lagts till i delområdet Norra Jakobsberg.

Gestaltad livsmiljö och god bebyggd miljö

Under avsnittet ”Vägledningar på delområdesnivå” i översiktsplanen anger kommunen ställningstaganden och vägledningar på en detaljerad nivå, exempelvis för den regionala stadskärnan Barkarby-Jakobsberg. Länsstyrelsen ser positivt på att kommunen har beskrivit en detaljerad nivå för samtliga delområden, vilket kan underlätta för kommande planering. Länsstyrelsen anser överlag att kommunen har lyft in viktiga aspekter gällande miljömålet god bebyggd miljö i översiktsplanen och i hållbarhetskonsekvensbeskrivningen. Kommunen kan med fördel ytterligare tydliggöra kopplingen till propositionen Politik för gestaltad livsmiljö (prop. 2017/18:110).

Samhällsbyggnadsförvaltningens kommentar:

Kopplingen till propositionen Politik för gestaltad livsmiljö har tydliggjorts i avsnittet Globala och nationella mål.

Fornlämningar

På sidan 10 i översiktsplanen finns en översiktlig redogörelse för Järfällas kulturmiljöer där det även framgår att arkeologiska utredningar genomförs vid behov för att säkerställa tillräcklig hänsyn. Kommunen bör förtydliga denna text så att det framgår att alla arbeten som berör fornlämningar är tillståndspliktiga enligt 2 kap. kulturmiljölagen (1988:950) och ska samrådas med Länsstyrelsen. Kommunen bör även med en konsekvensanalys

redogöra för de fornlämningsmiljöer som kommer att påverkas av planerade förtätningar och bebyggelse.

Till en fornlämningsmiljö hör även ett markområde runt lämningen som har samma lagskydd. Detta område kallas fornlämningsområde och syftar till att skydda lämningen mot en alltför närgående exploatering. Kommunen bör informera om detta i texten om kulturmiljö på sidan 10 i översiktsplanen.

Samhällsbyggnadsförvaltningens kommentar:

Efterfrågad information om fornlämningsmiljöer har lagts till i översiktsplanens hänsynsavsnitt för Kulturmiljö.

Hållbar regional utveckling

Länsstyrelsen ser positivt på att både RUF 2050, rollen som regional stadskärna och flertalet mellankommunala intressen finns med som utgångspunkter till förslaget till översiktsplan. Kommunen bör tydliggöra hur översiktsplanen mer konkret bidrar till dessa, förslagsvis i översiktsplanens strategier, utvecklingsinriktning så väl som i vägledningar för delområden och temaområden.

Samhällsbyggnadsförvaltningens kommentar:

Mellankommunala och regionala intressen i allmänhet och regionala stadskärnan i Barkarby-Jakobsberg i synnerhet är viktiga utgångspunkter för hela kommunens utveckling och finns således med både i utmaningar och målbilder, utvecklingsinriktning och vägledningar. Samhällsbyggnadsförvaltningens bedömning är att förslaget till översiktsplan bidrar till att uppfylla RUF 2050.

Näringsliv

I näringslivsstrategin från 2020 skriver kommunen att de ska integrera näringslivsperspektivet i planprocessen och att näringslivets behov ska analyseras och tas med tidigt i plan- och samhällsbyggnadsprocessen som förutsättningar för framtida tillväxt och nya arbetstillfällen. Utifrån detta rekommenderar Länsstyrelsen att kommunen genomför en näringslivsanalys som kunskapsunderlag för hur den fysiska miljön kan bevaras och utvecklas för att säkerställa att näringslivsperspektivet främjas i den nya översiktsplanen. Näringslivsanalysen skulle även kunna bidra med kunskap om behoven för att möta den omställning som kommunen har identifierat av sin framtida arbetsmarknad till mer kunskapsintensiva verksamheter, kopplat till samhällsplaneringen.

Samhällsbyggnadsförvaltningens kommentar:

Samhällsbyggnadsförvaltningen noterar Länsstyrelsens yttrande. Som en del av arbetet med översiktsplanen har en utredning om näringslivets tillväxt- och markbehov genomförts.

Bostadsförsörjning

Översiktsplanens temaområde "Bostäder" är utförligt beskrivet med information om bland annat bestånd och upplåtelseformer. Även vård- och omsorgsboendebehovet är väl beskrivet. Länsstyrelsen anser att vård- och omsorgsboenden bör finnas i hela kommunen på platser med goda kommunikationer.

Av översiktsplanen framgår det att kommunen vill bredda ett ensidigt bostadsbestånd på kommunalnivå för att minska socioekonomisk segregation. Kommunen bör även redogöra för hur hushåll med socioekonomiska utmaningar kan ges möjlighet att efterfråga de nya bostäderna.

Länsstyrelsen anser att Stockholmsregionen bör ha en bostadsförsörjning som matchar behoven, där Järfällas bidrag kan vara viktigt. Ett byggande enbart på marknadens villkor löser dock inte bostadsförsörjningen för alla inkomstgrupper. För att skapa välfungerande bostadsmarknader, där konsumenternas efterfrågan möter ett utbud som motsvarar behoven, krävs en dialog med kommunens invånare och en analys av hur bostadsutvecklingens möjligheter att bygga bostäder som hushållen kan efterfråga kan förbättras.

Samhällsbyggnadsförvaltningens kommentar:

Samhällsbyggnadsförvaltningen har kompletterat texten om hur hushåll med socioekonomiska utmaningar kan efterfråga nya bostäder. Järfälla kommun har, och avser att fortsätta, ta ett stort ansvar för bostadsförsörjningen i regionen och har nyligen antagit ett bostadsförsörjningsprogram där dessa frågor diskuteras utförligare. I översiktsplanen lyfts också en utmaning kring svårigheten för alla att efterfråga en bostad, vilket belyser vikten av att arbeta aktivt med frågan.

Sociala aspekter

Översiktsplanen ger en övergripande vägledning för kommande planering avseende social hållbarhet. Länsstyrelsen anser att kommunens intentioner bör följa med till efterföljande planering.

Kommunen skulle kunna vara än mer tydlig i sin vägledning för kommande planering. Det gäller exempelvis planering som gynnar unga och äldre personer samt planering och utformning av skol- och förskolegårdar. Länsstyrelsen rekommenderar kommunen att i det sistnämnda använda sig av vägledningen Ge plats för barn och unga (Boverket och Movium, 2015).

Samhällsbyggnadsförvaltningens kommentar:

Samhällsbyggnadsförvaltningen noterar Länsstyrelsens rekommendation och har bland annat uppdaterat översiktsplanen med texter om vikten av friytor. Järfälla kommun har även sedan tidigare beslutade riktlinjer för friytor som följs i efterföljande planering.

Friluftsliv

I strategin för arbetet med inkludering saknar Länsstyrelsen en dialog med olika målgrupper. För att skapa tillgänglighet till friluftsliv bör kommunen inkludera olika målgruppers perspektiv till exempel barn, äldre och funktionsnedsatta. I beskrivningen om utvecklingsinriktning bör kommunen även lyfta det mervärde som fås genom friluftslivet i form av kunskap som bidrar till intresse för och förståelse av miljöfrågor och en hållbar livsstil.

Samhällsbyggnadsförvaltningens kommentar:

Inom ramen för översiktsplanearbetet har kommunen genomfört en tidig dialog med en stor bredd av grupper, och ett ambitiöst arbete i samband med samrådet. Information om hur den tidiga dialogen genomförts återfinns i samrådsunderlagets bilaga "Redogörelse för tidig dialog". Länsstyrelsens förslag på tillägg till utvecklingsinriktningen anses inte vara nödvändigt, däremot har texter under temaområdet Grönska kompletterats med en utförligare beskrivning av vikten av en god tillgång till friluftsliv och friluftsområden.

Jordbruksmark

Kommunen pekar ut stora områden av jordbruksmark för ianspråktagande, särskilt kring Barkarby. Kommunen bör utveckla sitt resonemang om ianspråktagandet, särskilt vad

gäller lokaliseringalternativ. På sidan 4 i underlaget *Analys av jordbruksmark* (Järfälla kommun, datum ej angivet) står det "Den aktuella analysen är en form av kommunövergripande lokaliseringstudering som utgör beslutsunderlag när frågan om när det är aktuellt att pröva ett ianspråktagande av brukningsvärd jordbruksmark". Länsstyrelsen anser dock inte att analysen utreder alternativ för ianspråktagande enligt 3 kap. 4 § miljöbalken utan mer fokuserar på varför de utpekade områden är lämpliga i sig. Länsstyrelsen vill i och med detta hänvisa till underlaget *Vägledning för jordbruksmark i den fysiska planeringen i Stockholms län* (Länsstyrelsen Stockholm, 2023) och till Länsstyrelsen Stockholms hemsida *Jordbruksmark i fysisk planering - Stockholms län* som Länsstyrelsen har tagit fram i samarbete med Region Stockholm.

Områden där jordbruksmark tas i anspråk

Av mark- och vattenanvändningskartan i underlaget *Analys av jordbruksmark* framgår att jordbruksmark tas i anspråk i tre olika områden; **Andebodavägen**, **Barkarbystaden** och **Kolboda**.

Andebodavägen

För området Andebodavägen bör kommunen utveckla sitt ställningstagande om varför det utpekade ianspråktagandet innebär ett väsentligt samhällsintresse. Kommunen bör även redogöra för alternativa lokaliseringar.

Barkarbystaden

Länsstyrelsen bedömer att det är kan vara motiverat att förlägga bostäder i närheten av de nya tunnelbanestationerna. Kommunen bör dock försöka att hushålla med jordbruksmarken i enlighet med markanvändningsbestämmelsen i 3 kap 4 § miljöbalken. Trots närheten till tunnelbanestationerna är det ändå endast väsentliga samhällsintressen, som inte kan lokaliseras på annan plats, som får ta brukningsvärd jordbruksmark i anspråk. Bedömningen av alternativa lokaliseringar bör därför motiveras tydligare.

Kolboda

Länsstyrelsen har tidigare yttrat sig om det utpekade området med jordbruksmark i Kolboda; Samråd om avgränsning av miljökonsekvensbeskrivning gällande detaljplan för Kolboda verksamhetsområde (kommunens dnr: Kst 2019/667, länsstyrelsens dnr: 402-21213-2023) och där gjort bedömningen att jordbruksmarken är brukningsvärd i enlighet med 3 kap. 4 § miljöbalken. Länsstyrelsen anser att kommunen behöver utveckla sitt resonemang kring vilket väsentligt samhällsintresse som ska tillgodoses. Kommunen behöver också utreda vilka andra rimliga lokaliseringalternativ som finns för att tillgodose det väsentliga samhällsintresset. Länsstyrelsen anser inte att det är tillräckligt att kommunen motiverar ett ianspråktagande med att annan mark frigörs för att möta ett väsentligt samhällsintresse.

Samhällsbyggnadsförvaltningens kommentar:

*Samhällsbyggnadsförvaltningen noterar synpunkterna och har reviderat texter och kartor som berör jordbruksmark både i översiktsplanen och i dokumentet *Analys av jordbruksmark*. Bland annat har argumenten kring väsentligt samhällsintresse setts över för att belysa de tydliga kopplingar som finns till förarbetena till*

naturresurslagen samt Länsstyrelsens vägledning. För de tre områdena där jordbruksmark ianspråktas har följande information lagts till i båda dokumenten:

- *Jordbruksmarken vid Andebodavägen är planlagd för annan användning än jordbruksmark, därmed anses inte en lokaliseringsutredning behövas.*
- *För jordbruksmarken vid Kolboda har en lokaliseringsutredning gjorts för att visa att området är mest lämpligt.*
- *Tydligare argument kring varför ianspråktagandet anses tillgodose det väsentliga samhällsintresset för området vid Barkarbystaden.*

Grön infrastruktur och ekosystemtjänster

Kommunen har redovisat kopplingarna mellan natur, vatten, ekosystemtjänster, invånarnas hälsa samt klimatanpassning och till viss del hur dessa frågor ska tas om hand i fortsatt planering. Kommunen kan med fördel göra kopplingen mellan karta och text på sidan 54 tydligare genom att förslagsvis numrera de prioriterade ekologiska landskapssambanden i texten.

Samhällsbyggnadsförvaltningens kommentar:

Sedan samråd har kartunderlaget kompletterats med en numrering av de prioriterade landskapssambanden, i enlighet med Länsstyrelsens synpunkt.

Artskydd

Kommunen bör i ett så tidigt skede som möjligt inventera och utreda fridlysta arter. Det underlättar för att Länsstyrelsen ska kunna ta ställning till om ett planerat utbyggnadsområde kommer att påverka förekomsten av fridlysta arter samt deras fortplantningsområden, viloplats och övervintringslokaler.

Samhällsbyggnadsförvaltningens kommentar:

Inventering av fridlysta arter genomförs i detaljplaneskedet och bedöms inte vara genomförbart på översiktsplanenivå.

Vattenskyddsområde

Östra Mälarens vattenskyddsområde

Östra Mälarens vattenskyddsområdet med dess skyddsföreskrifter verkar som ett extra skydd utöver miljöbalken för att säkra rent dricksvatten. Länsstyrelsen informerar om att kommunen kan behöva ta fram relevanta utredningar i kommande bebyggelseprojekt och i detaljplaner för att kontrollera om det finns risk för förorenings spridning och att skyddsföreskrifterna kan följas.

Länsstyrelsen informerar även om att tillstånd/dispens kan behöva ansökas utifrån respektive paragraf i skyddsföreskriften. Om tillstånd och/eller dispens inte kan beviljas kan det komma att påverka genomförandet av framtida detaljplaner i anläggnings/byggnadsskedet.

Regionala vattenförsörjningsplanen

Enligt den regionala vattenförsörjningsplanen har Görväln i Mälaren den högsta regionala prioriteringen. Kommunen bör förtydliga detta i översiktsplanen samt beakta detta i kommande detaljplaner.

Samhällsbyggnadsförvaltningens kommentar:

Samhällsbyggnadsförvaltningen noterar informationen om att framtida tillstånd kan behövas utifrån skyddsföreskrifterna. Vidare har översiktsplanen

kompletterats med information om att Görväln har högsta regionala prioritet enligt den regionala vattenförsörjningsplanen.

Samhällsviktig verksamhet och beredskapshänsyn

Länsstyrelsen anser att kommunen i översiktsplanen bör arbeta med beredskapshänsyn i samhällsplaneringen, vilket avser att samhällsplaneringen i fred ska tillgodose totalförsvars-, krisberedskaps-, och olyckspektivet. Detta kan ske till exempel genom att resonera kring hur kommunens risk- och sårbarhetsanalys (RSA) samt det nationella målet för totalförsvaret respektive för det civila försvaret har beaktats i planförslaget. Länsstyrelsen rekommenderar kommunen att ta del av MSB:s publikation *Totalförsvarets civila intressen i samhällsplanering* (msb.se) som ger stöd i hur totalförsvarets civila intressen i samhällsplaneringen kan beaktas.

I hållbarhetskonskvensbeskrivningen skriver kommunen att några verksamheter kan förväntas behöva omlokaliseras eller omvandlas för att möjliggöra för bebyggelseutveckling. Kommunen skriver också att det finns osäkerheter kring om verksamheterna även framöver kommer att hantera kemikalier i liknande omfattning som i nuläget. Kommunen bör i sin bedömning värdera om verksamheterna kan vara viktiga ur ett totalförsvarsperspektiv och om kommunen behöver värna om verksamheterna i utvecklingen. En framtida teknikutveckling och energiomställning kan leda till att det sker förändringar i vad verksamheter hanterar. En förändring kan dock också leda till att riskerna från verksamheterna ökar.

Skyddsrum

Kommunen lyfter behovet av fler skyddsrum, skyddade utrymmen samt lokalisering av samhällsviktig verksamhet som aspekter att beakta i den fortsatta planeringen. Kommunen bör även belysa tillgången till befintliga skyddsrum i översiktsplanen. Skyddsrummen kan påverkas av ianspråktagande av mark i närheten. En karta över landets skyddsrum finns på MSB:s hemsida <https://www.msb.se/sv>.

Samhällsbyggnadsförvaltningens kommentar:

Översiktsplanens texter om civil beredskap har setts över, bland annat genom att addera åtgärder från Järfällas risk- och sårbarhetsanalys samt att lyfta vikten av att beakta befintliga skyddsrum. Bedömning om verksamheter är av vikt för totalförsvaret genomförs inte i hållbarhetskonskvensbeskrivningen då frågan är utanför konsekvensbeskrivningens avgränsning.

Infrastruktur för energiförsörjning

Länsstyrelsen har tagit del av kommunens remissversion av *Klimat- och energiplan 2024-2030* (Dnr KST 2023/448) som beskriver kommunens målsättningar och strategiska arbete inom klimat och energi. Översiktsplanen har ingen hänvisning till detta dokument och det framgår inte tydligt hur arbetet med översiktsplanering förhåller sig till det klimat- och energistrategiska arbetet. Kommunen bör komplettera avsnittet om energiförsörjning i översiktsplanen (sidorna 77-78) med en beskrivning av huruvida befintlig kapacitet i el- och fjärrvärmesystem täcker nuvarande och framtida behov, om det finns kapacitetsbrister som behöver beaktas när kommunen växer, och hur kommunen i så fall arbetar för att hantera dessa. Kommunen bör även komplettera med en beskrivning om elektrifiering inom transportsektorn och övriga sektorer, och hur kommunen förhåller sig till elektrifiering i sin översiktsplanering. Vidare bör kommunen också komplettera med nyare statistik över nätanslutna solceller. Energimyndigheten har publicerat statistik för 2023 och det kan vara relevant för kommunen att uppdatera informationen med tanke på den höga tillväxttakten av solceller.

För kunskapsstöd i hur kommunen behöver beakta befintliga elnätsanläggningar och hur kommunen kan hantera framtida behov av elnätsutbyggnad i planeringen vill Länsstyrelsen tipsa om Boverkets vägledning om elnät i planering: *Ny vägledning om elnät i planering - PBL kunskapsbanken – Boverket.*

Samhällsbyggnadsförvaltningens kommentar:

Klimat- och energiplan för Järfälla kommun 2024-2030 har i skrivande stund inte blivit antagen och därmed saknas hänvisning dit. Texter om elektrifiering och resonemang om det framtida energibehovet har lagts till i avsnittet om energiförsörjning, även om kommunen inte har ensam rådighet över energibehovet och många okända faktorer gör det mycket svårt att uppskatta framtida behov.

Gällande statistik från Energimyndigheten får kommunen ta del av 2023 års data för den totala elanvändningen först i mars 2025, vilket innebär att ingen nyare data för andelen nätanslutna solceller kan redovisas just nu.

Planerade kraftledningar

Svenska kraftnät planerar för nya 400 kV-ledningar som bland annat kommer att passera genom Järfälla kommun; mellan Hamra-Kappetorp och Kappetorp-Råcksta. De två kraftledningarna är nödvändiga förstärkningar som innebär ökad kapacitet och att driftsäkerheten i elnätet upprätthålls vilket bidrar till att trygga elförsörjningen i Stockholms län. Kraftledningarna finns inte med i samrådsförslaget. Kommunen bör i översiktsplanen beskriva de planerade kraftledningssträckorna.

Samhällsbyggnadsförvaltningens kommentar:

Svenska kraftnäts planerade transmissionsledningar mellan Hamra-Kappetorp och Kappetorp-Råcksta har synliggjorts i en ny karta för elförsörjning. Kartan pekar även ut regionnätet i Järfälla.

3.1.4. Hållbarhetsbeskrivning inklusive miljökonsekvensbeskrivning (MKB)

Kulturmiljö

I en samlad redovisning av konsekvensbeskrivning framgår det att det finns en risk för negativa konsekvenser för kulturmiljövärden då en stor del kända kulturmiljöer saknar skydd samt att ny bebyggelse planeras där kulturmiljöer finns. Kommunen bör förtydliga denna riskbedömning i planförslaget, kopplat till åtgärder för hur detta ska motverkas, samt förtydliga vad som avses med oskyddade kulturmiljöer (till exempel om det avser fornlämningar eller bebyggelse).

Friluftsliv

Kommunen bör beskriva mer utförligt hur friluftslivet kan bidra till folkhälsa, naturförståelse och regional utveckling. Översiktsplanen bör innehålla en beskrivning av hur riksintressen för friluftsliv kan utvecklas samt hur kommunen planerar att samverka med andra kommuner då flera friluftsområden är av regionalt intresse. Länsstyrelsen rekommenderar även kommunen att involvera olika målgrupper samt föreningslivet för att olika intressen och behov ska kunna tillgodoses. Vidare anser Länsstyrelsen att kommunen bör se över vilka turistmål som är kopplade till friluftsliv som kan ha betydelse för en positiv utveckling för besökare utanför Stockholm vilket gynnar besöksnäringen.

Länsstyrelsen rekommenderar också i det följande arbetet att kommunen bör se idrottsanläggningar och friluftslivsanläggningar som en helhet, samt att även anläggningar som

till exempel grillplatser, bänkar, bord, vindskydd, och upprustning av vandringsleder bör inkluderas.

För vidare rådgivning tipsar Länsstyrelsen om *Strategin för friluftsliv i Stockholms län* och *Handlingsplanen för friluftsliv Stockholms län* som Länsstyrelsen har tagit fram i samverkan med kommuner.

Miljömål

I hållbarhetsanalysen bedömer kommunen att flera av de miljömål som berör areella näringar får negativ målpuffyllelse. Länsstyrelsen anser att kommunen bör styra planeringen så att miljömålen på sikt kan uppfyllas.

Samhällsbyggnadsförvaltningens kommentar:

Samhällsbyggnadsförvaltningen noterar synpunkten om förtydliganden avseende kulturmiljöer och fornlämningar. Bedömningarna avseende kulturmiljö har reviderats i enlighet med synpunkten samt inte minst som följd av att planförslaget reviderats. Även delar av synpunkterna om friluftsliv har beaktats i arbetet med revidering av HKB:n. Förvaltningen ser däremot att stora delar av synpunkten snarare berör tillägg till översiktsplanen eller översiktsplanens process. Dessa beaktas inte inom ramen för HKB men har setts över vid uppdatering av översiktsplanen. I tillägg vill förvaltningen informera om att det pågår ett arbete inom kommunen med att ta fram en friluftslivsstrategi som behandlar såväl anläggningar som former av friluftsliv mer utförligt.

Gällande frågan om miljömålen som berör areella näringar anser förvaltningen HKB:n inte tagit ställning till negativ eller positiv målpuffyllelse – däremot redovisas vad i översiktsplanen som verkar för respektive mot en sådan. Det är inte realistiskt att redovisa en översiktsplan som helt saknar aspekter med risk för motverkande av miljömålen. Därtill vill förvaltningen påtala att det även finns aspekter som verkar för en positiv målpuffyllelse.

3.1.5. Övrigt

Strandskydd

Kommunen presenterar flera mindre utvecklingsområden som ligger inom strandskyddat område idag och/eller där strandskydd kommer att återinträda eller inträda vid ny planläggning. Länsstyrelsen vill uppmärksamma kommunen på att strandskyddet då behöver hanteras av kommunen i den kommande detaljplaneringen.

Kartor

Kommunen skriver att Kallhälls marina kan utvecklas i syfte att skapa bostäder, lokal service samt stärka allmänhetens tillgång till vattnet. Kallhälls marina framgår dock inte av kartan på sidan 29 i översiktsplanen. Kommunen bör skriva ut Kallhälls marina på kartan så att det tydligt framgår var det ligger.

Kommunen berörs av sjöfartsled nr 921B som är ett allmänt intresse. Kommunen bör redovisa sjöfartsleden i översiktsplanens karta.

Samhällsbyggnadsförvaltningens kommentar:

Informationen om strandskyddet noteras.

Länsstyrelsens synpunkt om Kallhälls marina noteras. Sedan samråd har texten om utvecklingen ändrats så att utvecklingen inte tycks vara knuten till en verksamhet utan snarare en plats. Namnet "Kallhälls marina" har därför utgått.

Sjöfartsled 921B har lagts till i en temakarta om vägar och leder enligt synpunkt.

3.2. Allmänt om översiktsplanen och samrådet

Kultur-, demokrati- och fritidsnämnden, Tekniska nämnden och Miljö- och bygglovsnämnden samt en privatperson anser att barnperspektivet behöver stärkas i översiktsplanen. *Kultur-, demokrati- och fritidsnämnden* efterfrågar en rubrik som synliggör barns rättigheter och påminner om att alla kommuner är ålagda att följa barnkonventionen, vilket de anser bör lyftas fram tydligare. *Tekniska nämnden* anser att barnperspektiv bör tas med som ett temaområde och att text om barnperspektivet borde inkluderas i målbilderna. *Region Stockholm* anser att översiktsplanen med fördel kan utvecklas med skrivningar kring hur barn och ungas livsmiljöer ska värnas avseende exempelvis buller, luftkvalitet och säkerhet. *Miljö- och bygglovsnämnden* anser även att det borde framgå i översiktsplanen hur risken för negativa konsekvenser ur ett barnperspektiv, kopplat till buller, luftkvalitet och barns tillgång till grönområden, idrott och rekreation ska avhjälpas.

Äldre- och omsorgsnämnden anser att det kommunala pensionärsrådet (KPR) hade kunnat inkluderas mer specifikt och även alla som är medlemmar i någon av pensionärsorganisationerna.

Funktionsrätt Järfälla Upplands-Bro beklagar att de inte har fått möjlighet att delta i det tidiga samrådet om översiktsplanen. De anser att tidigt samråd i planeringsfrågor är viktigt för att man i planeringen av kommunens verksamheter bättre ska kunna möta olika behov hos personer med funktionsnedsättningar i enlighet med Funktionsrättskonventionen. De lyfter även att de tycker att slutsatserna i planen är bra men att funktionsrättsperspektivet saknas helt.

En *privatperson* vill uttrycka besvikelse över att översiktsplanen hanteras så pass skyndsamt.

Samhällsbyggnadsförvaltningens kommentar:

Inför granskning har samhällsbyggnadsförvaltningen tydliggjort att Barnkonventionen är lag och en utgångspunkt i framtagandet av den nya översiktsplanen, i enlighet med Kultur-, demokrati- och fritidsnämndens synpunkt. Barnens perspektiv har beaktats särskilt i den tidiga dialogprocessen, där barn har deltagit och påverkat planförslaget på olika sätt. En sammanställning av den tidiga dialogen finns bilagd planförslaget. Inget fristående tema kopplat till barnperspektiv har inkluderats, som Tekniska nämnden och Miljö- och bygglovsnämnden önskat. Däremot har samhällsbyggnadsförvaltningen genomgående kompletterat och förtydligat texter under utgångspunkter, temasidor och hänsynskapitel, för att bättre synliggöra hur barnperspektivet beaktats i översiktsplanens olika delar.

Miljö- och bygglovsnämndens synpunkt avseende risker kopplat till buller och luftkvalitet noteras och har medfört vissa förtydliganden i översiktsplanen. Ett nytt avsnitt har lagts till som mer specifikt behandlar barns tillgång till grönområden och lek- och aktivitetsplatser, mindre kompletteringar av utvecklingsinriktningen och delområdestexten för den regionala stadskärnan. Även avsnitten under Hänsyn har kompletterats.

Som svar på Region Stockholms synpunkt om barn och ungas livsmiljöer har Utvecklingsinriktningen kompletterats för att lyfta vikten att nya bostäder lokaliseras på ett sätt som gör det möjligt att skapa långsiktigt hållbara livsmiljöer för barn med god ljudmiljö, ren luft och säkra trafikmiljöer som främjar deras

rörelsefrihet. Även delområdestexter och avsnitt under hänsyn har justerats för att lyfta detta perspektiv tydligare.

Angående Äldre- och omsorgsnämndens samt Funktionsrätt Järfälla Upplands-Bros yttrande genomfördes den tidiga dialogen med endast ett begränsat antal personer för att hinna ha fördjupande diskussioner. Samrådet är det första formella dialogtillfället där möjligheten att lämna synpunkter finns. Nästa tillfälle att lämna synpunkter är under granskningen. Översiktsplanen berör inte tillgänglighetsfrågor i detalj utan håller sig på en övergripande nivå där bland annat vikten av god närhet till olika funktioner framhävs. Åtgärder för personer med funktionsnedsättningar i den fysiska miljön behandlas senare i samhällsbyggnadsprocessen.

Avseende översiktsplanens tidplan och dialog vill samhällsbyggnadsförvaltningen informera om att beslut om ny översiktsplan fattades av kommunstyrelsen 2021-02-01 §9. Mellan beslut och samråd har det alltså passerat flera år och bland annat genomförts ett val till kommunfullmäktige. Enligt plan- och bygglagen behöver ett förslag till översiktsplan sändas ut för synpunkter vid två tillfällen under processen, samråd och granskning. Järfälla kommun har i detta fall valt att komplettera den formella dialogprocessen med utökad dialog i tidigt skede av processen, för att ge allmänheten större möjligheter att påverka inriktningen på arbetet. Den dialogen genomfördes under 2023 och resultatet finns tillgängligt i en bilaga till översiktsplanen.

3.3. Utmaningar, målbilder och strategier

Trafikverket ser positivt på den höga ambitionsnivån för utsläppsminskningar och mobilitetslösningar men noterar att kommunen inte redogör för hur man ska nå sina egna mål från utsläpp från transporter med ökad befolkning och resande.

Upplands-Bro kommun ser att målbilden kan utvecklas gällande den regionala tillgängligheten för omkringliggande kommuner. De ser även att den regionala stadskärnan skulle kunna ge möjlighet för att utveckla andra regionala funktioner, till exempel högre utbildning.

Kultur-, demokrati och fritidsnämnden önskar att kulturplatser och idrottsmiljöer läggs till bland funktionerna som utvecklas inom den regionala stadskärnan. Nämnden anser att verksamheten inom kultur och fritid inte genomsyrar översiktsplanen i tillräcklig utsträckning. Flera begrepp som används i målbilderna och strategierna anser de behöver förklaras och exemplifieras, och de tar upp flera förslag till tillägg och justeringar i strategierna och målbilderna. Vidare anser nämnden strategin Robust bör lyfta föreningslivet och civilsamhällets roll för att vara en del av kommunens arbete för att minska sårbarheten.

Tekniska nämnden har ett antal förslag till tillägg och justeringar, särskilt i punkterna under strategierna Robust och Cirkulärt. De önskar bland annat att vikten av att förbättra framkomlighet till samhällsviktiga verksamheter som riskerar att översvämmas vid skyfall lyfts. De lyfter även att krontäckning inte räcker för robusthet utan att genomsläpplighet och infiltration behöver adderas. Vidare anser nämnden att det är positivt att en effektiv avfallshantering lyfts fram som en del i att nå ett klimatpositiv och innovativt samhälle.

Miljö- och bygglovsnämnden anser att strategierna inte till fullo återspeglar de ambitioner som finns i målen och att det behöver finnas en tydligare koppling mellan målen och strategierna. De anser även att en utvärdering av risken för målkonflikter mellan förtätning och bevarande av grönytor bör ske. Nämnden anser vidare att formuleringen om att arkitekturen 2050 i huvudsak består av de byggnader och byggnadsverk som uppförts

fram till 2020-talet bör justeras eftersom mycket bebyggelse kommer att tillkomma under 2020-talet.

Socialnämnden och Äldre- och omsorgsnämnden anser att samtliga kommundelar bör nämnas vid namn i målbilden om kommundelar med tydlig identitet.

Äldre- och omsorgsnämnden anser även att det skulle vara relevant att tydligare lyfta upp gruppen med funktionsnedsättning eller funktionsvariation i strategin Inkluderande.

Järfällahus är generellt sett positiva till översiktsplanens inriktning, men har vissa frågetecken kring formuleringar om aktiva bostadsområden och träbyggnation.

Pensionärsorganisationerna anser att samrådshandlingen innebär en kraftig obalans för den framtida utvecklingen i Järfälla. Ett alltför ensidigt Stor-Stockholmstänkande styr och ställer enligt dem den egna kommunen och dess medborgare i andra hand. Kommunen och våra kommundelar måste enligt deras uppfattning ha ett eget liv, levande utveckling och stå på egna ben. I övrigt har pensionärsorganisationerna ett antal förslag till tillägg i målformuleringarna, bland annat gällande trygghet.

Naturskyddsföreningen efterfrågar mer konkreta strategier för hur målen ska uppnås, särskilt med avseende på planerad expansion och skydd av de gröna värdena samt cirkulär ekonomi. Även en *privatperson* anser att målbilderna stämmer dåligt med verkligheten, bland annat tycker personen att kommunen inte låter natur och grönska ta plats i den byggda miljön och att det behöver göras mer för att erbjuda varierade boendeformer.

Hyresgästföreningen tycker att översiktsplanen inte har tillräckliga svar på hur segregationen ska minskas. Med anledning av det kan det enligt föreningen finnas en poäng att i översiktsplanen betona behovet att tillskapa olika typer av lokaler i nyproducerade bostadsområden, eftersom det är brist på platser för människor att mötas.

En *privatperson* tycker att man behöver vara öppen för att befolkningsstillväxten inte blir så stor som man antar i utmaningarna. Personen menar även att det inte kan vara ett självändamål att kommunen ständigt ska växa.

En *privatperson* tror på att bryta upp funktionsuppdelade områden i så stor utsträckning som möjligt, men anger att det är viktigt att utveckla områdenas "särart" och identitet. Privatpersonen stödjer även tanken på att behålla och bygga om, men anser att specifika detaljplaner försvårar den ambitionen.

Samhällsbyggnadsförvaltningens kommentar

Det är en identifierad utmaning i översiktsplanen att växa expansivt samtidigt som kommunen strävar mot klimatneutralitet, utmaningen grundar sig i tidigare fattade politiska beslut. Som följd av detta innehåller översiktsplanen bland annat strategier för hur Järfälla kan bli mer resurseffektivt och minska sin klimatpåverkan. Kommunen har även sektorsspecifika styrdokument med mål och åtgärder för att minska utsläppen från transporter och främja hållbar mobilitet, vilket Trafikverket efterfrågar.

Samhällsbyggnadsförvaltningen delar Upplands-Bro kommuns syn på möjligheterna för den regionala kärnans utveckling, men ser också att detta inryms inom planförslaget. Målbilden "En attraktiv stadskärna och kommundelar med tydlig identitet" har justerats något för att lyfta en stärkt mellankommunal tillgänglighet.

Översiktsplanen har uppdaterats med mer underlag för kultur och idrott efter Kultur-, demokrati- och fritidsnämndens yttrande. Ord som anses behöva förtydligande har lagts till i ordlistan. Målbilden En attraktiv stadskärna och kommundelar med tydlig identitet har kompletterats med kultur. Då idrott lyfts under

målbilden Inkluderande och levande boendemiljöer kommer dock idrottsplatser inte läggas till i den första målbilden. Strategin Robust har delvis uppdaterats utifrån nämndens förslag.

Samhällsbyggnadsförvaltningen anser att Tekniska nämndens medskick kopplat till cirkularitet lyfts under strategin Cirkulärt, om än med andra ord. Strategierna Robust och Cirkulärt har delvis justerats, men då de formulerats i syfte att vara korta och koncisa har specifika formuleringsförslag från nämnden inte inarbetats. Vikten av att säkerställa framkomlighet lyfts istället under Klimatrelaterad risk, där även en karta kan ses över objekt som påverkas vid översvämning. Hur cirkulär vattenhantering kan uppnås är en för detaljerad fråga för ÖP:s strategier.

Miljö- och bygglovsnämnden anser att översiktsplanens strategier inte återspeglar målbilderna. Översiktsplanens målbilder har tidsperspektivet 2050 vilket innebär att de förväntas nås på längre sikt. Planen syftar till att främja målsättningarna i kommunens fortsatta planering och utveckling, och i samrådsförslaget är gröstruktur ett prioriterat område. Grönytor och landskapssamband är mer tydligt utpekade än i nuvarande översiktsplan, vilket mildrar risken för målkonflikter. Det finns dock alltid en risk att mål krockar med varandra och strategierna syftar till att vara ett stöd vid avvägningar i sådana fall. Formuleringen om att arkitekturen i Järfälla mestadels består av det som byggts fram till 2020 syftar till att belysa att en stor del av Järfälla utgörs av befintliga bebyggelsemiljöer som behöver värnas och utvecklas, och att allt fokus inte ska ligga på utvecklingsområden. Texten har därför inte ändrats enligt nämndens önskemål.

Socialnämndens samt äldre- och omsorgsnämndens synpunkt angående att nämna fler kommundelar vid namn i målbilden noteras. Sedan samråd har målbildens innehåll setts över, men förvaltningen bedömer att syftet med målbilden framgår utan att fler kommundelar nämns. Samhällsbyggnadsförvaltningen delar även äldre- och omsorgsnämndens uppfattning att personer med funktionsvariationer kan lyftas i strategin Inkluderande. Sedan samråd har därför en ny punkt om detta lagts till i strategin.

Järfällahus lyfter att det finns frågetecken kring vissa formuleringar. Samhällsbyggnadsförvaltningen välkomnar en fortsatt dialog med Järfällahus om de delar av översiktsplanen som de har frågetecken kring.

Samhällsbyggnadsförvaltningen noterar pensionärsorganisationernas yttrande. Att bygga en regional stadskärna är inte en ny målsättning för kommunen, det är en bärande idé i den nu gällande översiktsplanen som antogs 2014 samt i gällande Regional utvecklingsplan. Samhällsbyggnadsförvaltningen ser ingen motsättning i att utveckla en regional stadskärna samtidigt som andra områden behåller sin särprägel. Målbilden "En attraktiv stadskärna och kommundelar med tydlig identitet" lyfter att det ska finnas olika typer av bebyggelse i kommunen. Gällande pensionärsorganisationernas önskemål om justeringar i målbilder och strategier saknar översiktsplanen rådighet över frågor om utvecklad demokrati och god välfärd. Däremot har målbilden och strategin givits en något större tyngdpunkt på trygghet. Att planera boendemiljöer för alla åldrar och generationer är något som Samhällsbyggnadsförvaltningen anser redan lyfts i målbilden Inkluderande och levande boendemiljöer, och därför har ingen ytterligare komplettering gjorts.

Samhällsbyggnadsförvaltningen noterar Naturskyddsföreningens yttrande om att konkretisera strategierna, att förstärka och återskapa landskapssamband och att främja cirkularitet. Översiktsplanen behöver vara generell och pekar ut riktningen för kommunens fortsatta utveckling, där gröstruktur är prioriterat. Kommunen

har ett antal sektorsspecifika styrdokument som syftar till att konkretisera Järfällas miljöarbete, exempelvis Miljöplanen, Klimatanpassningsplanen och Vattenplanen. Samrådsförslaget tydliggör de ekologiska landskapssambanden jämfört med nuvarande översiktsplan, men frågan prövas i detaljplaneprocessen för att avgöra hur sambanden påverkas av eventuell byggnation. En punkt om att underlätta delning och återbruk för boende har lagts till i strategin Cirkulärt för att lyfta behovet av närhet till mindre återbrukscentraler. När det gäller varierade bostadsformer så anger översiktsplanen en övergripande inriktning för kommunen och dess olika delar, men vilka bostadstyper som byggs avgörs i efterföljande planering.

Samhällsbyggnadsförvaltningen delar inte Hyresgästföreningens uppfattning om att översiktsplanen innehåller problembeskrivningar och lösningar kopplat till segregation som enbart fokuserar på den ena polen. Översiktsplanen lyfter behov av lokaler som hyresgästföreningen nämner som lösning.

I frågan om befolkningstillväxt vill förvaltningen påpeka att översiktsplanen inte är ett juridiskt bindande dokument som är tvingande att genomföra. Den är ett flexibelt styrdokument som möjliggör många olika utfall beroende på den politiska viljan och händelser i omvärlden.

Gällande synpunkten om att bryta upp funktionsuppdelade områden och att detaljplaner försvårar de cirkulära ambitionerna vill förvaltningen lyfta att man i nya detaljplaner strävar efter att vara så flexibel som möjligt samtidigt som en lämplig markanvändning säkerställs. Tolkningen av befintliga detaljplaner styrs av plan- och bygglagen.

3.4. Utvecklingsinriktning

Trafikverket efterfrågar ett förtydligande av hur stor befolkningsutveckling kommunen väntas sig fram till år 2050 jämfört med hur mycket kommunen byggt hittills samt hur mycket tillkommande bostäder som kan bli aktuella i respektive utvecklingsområde. *Trafikverket* vill även poängtera vikten av att planera för tillkommande bostäder i bästa kollektivtrafikläge. De önskar en konkretisering av den utpekade kopplingen från Söderhöjden och till den regionala kärnans södra del över/under järnvägen.

Stockholms stad anser att Järfällas och Stockholms planerade stråk och kopplingar behöver samordnas och fastställas på båda sidor kommungränsen. En förbättrad koppling längs Växthusvägen skulle enligt dem vara positivt.

Tekniska nämnden önskar kompletteringar avseende grönska och parker och bifogar ett antal förslag till tillägg. De har även ett förslag till tillägg avseende hållbart byggande och användandet av hållbara material, där de anser att det bör tydliggöras att det även ska ske på allmän plats. Vidare vill nämnden lyfta att det redan vid planering av nya bostadsområden planera för en tillgänglig avfallshantering med fokus på att material kan cirkulera och återbrukas. *Tekniska nämnden* har även synpunkter på redovisningen av de prioriterade landskapssambanden, samt på båthållplatsen i Kallhäll, i kartan. De anser även att kartan över utvecklingsområden bör justeras på ett antal platser för att utvecklingsområden inte ska överlappa med områden med höga naturvärden.

Miljö- och bygglovsnämnden har synpunkter angående avsnittet om hållbart och cirkulärt byggande. De anser att vissa mer specifika ambitioner kan lämnas till ett senare projekteringskede. Hållbart byggande är en komplex fråga och framtida lösningar kan komma att utvecklas. Det är viktigt att överväga materialets hela livscykel från råvaruutvinning, produktion, användning, underhåll och slutlig avfallshantering varför en sådan specificerad ambition inte är lämplig i en översiktsplan. Om sådana specifika ambitioner ändå tas upp anser de att sådana förslag bör genomsyra hela dokumentet.

Miljö- och bygglövsnämnden menar även att flera av kommunens landskapssamband inte finns utpekade i utvecklingsinriktningskartan, särskilt i nord-sydlig riktning samt i södra delarna av kommunen. Nämnden anser också att syftet med utvecklingsområdena behöver förklaras och vad som föreslås inom dessa.

Kultur- demokrati- och fritidsnämnden tycker att kultur saknas i utvecklingsinriktningen och tycker att det borde inkluderas i rubriken natur och friluftsliv. De tar bland annat upp byggande av stora besöksmål inom idrott och kultur som ett sätt att lyfta Barkarbystaden. I utvecklingsinriktningen efterfrågar de även förtydliganden avseende hur utvecklingspotential för idrottsanläggningar och föreningsliv beaktas inom kommunens naturreservat.

Trygghets- och säkerhetsavdelningen anser att trygghet tas upp i alltför liten utsträckning i samrådsförslaget. Det skulle kunna exemplifieras mer tydligt och ingående hur fysisk planering kan bidra till trygghet genom god planering samt vilka utgångspunkter som är viktiga för en god stadsplanering som skapar och bidrar till trygghet.

Naturskyddsföreningen lyfter att fortsatt urbanisering och tillväxt i storstadsområden är inte en självklar väg mot hållbarhet. Den planerade ökningen av invånarantalet med 40 000 personer kan stå i konflikt med flera miljömål. Ett sätt att minska byggnaders miljöpåverkan som föreningen föreslår är att verka för att minska människors genomsnittliga bostadsyta. Föreningen efterfrågar ett förtydligande av vilka de 15 vägledande hållbarhetsprinciperna är och hur de genomsyrar översiktsplanen. Många städer och kommuner använder munkmodellen i sitt hållbarhetsarbete, modellen visar hur en hållbar ekonomi måste fungera långsiktigt inom planetens gränser. Föreningen föreslår att munkmodellen också vara användbar för Järfälla att arbeta utifrån.

Utöver trä tycker *Naturskyddsföreningen* att kommunen kan öka användningen av miljövänliga byggnadsmaterial som obränd lera, vass, halm och hampa.

Naturskyddsföreningen efterfrågar även en sammanställning av hur många lägenheter som byggts sedan juni 2014 då gällande Översiktsplan antogs samt sifferunderlag på prognostiserat byggande. De anser att man borde fråga sig är om de prognoser för utbyggnad som finns i RUF 2050 är något som måste infrias. Föreningen anser att det bör sättas en gräns för utbyggnad och istället satsas på det goda samhället, dess natur och invånare.

Hyresgästföreningen menar att översiktsplanen har ett för ensidigt fokus på utveckling av småhus och villor och efterfrågar en uttalad ambition om utveckling av flerbostadshus, de anser även att översiktsplanen borde lyfta utveckling av studentbostäder. Vidare är *Hyresgästföreningen* negativ till att större delen av kommunens utveckling är belägen i tätbebyggda områden med flerbostadshus och önskar att mer förtätning föreslås i glest bebyggda områden. De efterfrågar även en uttalad strategi för att möta bostadsförsörjningsansvaret genom att adressera de utmaningar som existerar och föreslå lösningar på dessa.

Barkarby-Skälby villaägareförening och *Föreningen villaägare i Järfälla* efterfrågar en mer blandad bebyggelse med större fokus på utveckling av småhus och villor. De menar att en utveckling av främst flerbostadshus kommer att innebära ökade kostnader för exempelvis infrastruktur och trygghetsskapande åtgärder samt förlorade intäkter i form av lägre skattekraft. De uttrycker även att de är negativa till begreppet stadsvilla som de menar är vilseledande eftersom det är en typ av flerbostadshus.

Almare-Stäkets kulturlandskap tycker att översiktsplanen borde lyfta fram och förhålla sig till kommunens arkitekturpolicy.

Flera *privatpersoner* anser att kommunens byggtakt är för hög, och nämner risker såsom svårighet att attrahera nya invånare och höga kostnader för utbyggnad av infrastruktur. Flera anser även att det som byggs är för tätt och för högt. En *privatperson* anser att det är svårare att trivas i områden med hög inflyttning, och att den snabba befolkningstillväxten skapar en känsla av osäkerhet och bristande samhörighet. En privatperson menar att åtagandet om att bygga 14.000 bostäder redan är uppnått och att det därmed inte behöver byggas mer.

Samhällsbyggnadsförvaltningens kommentar:

Trafikverkets synpunkter om befolkningsutveckling noteras. Eftersom översiktsplanen är flexibel med många möjliga utfall går det inte att ge exakta siffror för befolkningsutvecklingen i kommunen fram till 2050. Om historiska jämförelser med nuläget och möjlig framtida utveckling önskas återfinns det i Järfällas bostadsförsörjningsprogram. Järfälla instämmer med Trafikverket att det är viktigt att nyttja goda kollektivtrafiklägen vid bostadsutveckling. Översiktsplanens utvecklingsinriktning visar en ambition om framtida utveckling som är baserad på ett identifierat behov. När ett mer konkret förslag till kopplingar på de identifierade platserna finns kommer kommunen att föra dialog med Trafikverket.

Samhällsbyggnadsförvaltningen instämmer med Stockholms stad att det är viktigt med samordning av stråk och kopplingar och ser fram emot att fortsatt samarbeta kring dessa. Växthusvägen är viktig för att koppla ihop Järfälla med Stockholm, bland annat genom det regionala cykelstråk som sträcker sig längs vägen.

Tekniska nämndens förslag till tillägg om grönytor och hållbara material har lagts till. En punkt kring delning och återbruk läggs till under strategin Cirkulärt. Kartan har setts över och justerats i enlighet med Tekniska nämndens yttrande.

Gällande avsnittet om hållbart och cirkulärt byggande som Miljö- och bygglovsnämnden har synpunkter på vill förvaltningen framhålla att formuleringarna ska ses som exempel på hur kommunen kan applicera frågan på olika planeringsnivåer. Flera av exemplen hör hemma i en senare projekteringsnivå, men har inkluderats i översiktsplanen för att tydliggöra att dessa aspekter är viktiga för att kommunen ska kunna växa hållbart.

Miljö- och bygglovsnämndens synpunkt om landskapssamband i utvecklingsinriktningskartan har setts över och kartan har justerats. Mer fördjupande text om respektive område som pekas ut i utvecklingsinriktningskartan återfinns i delområdestexterna. Kommunens prioriterade landskapssamband finns utpekade i utvecklingsinriktningskartan, dock är de två större utpekade som grönområden. Benämning och legend har ändrats för att förtydliga detta. Kartan är översiktlig och gränserna inte exakta. Vid vidare planering kommer hänsyn tas till naturvärden och justeringar göras vid behov.

Samhällsbyggnadsförvaltningen anser att texter om kultur och fritid passar bättre i kapitlen om delområden samt temaområden, varför underlag om detta har reviderats i dessa delar i diskussion med Kultur-, demokrati- och fritidsnämnden.

Avseende Trygghets- och säkerhetsavdelningen synpunkt bedömer samhällsbyggnadsförvaltningen samrådsförslaget lyfter flera konkreta åtgärder som stärker tryggheten i kommunens boendemiljöer. Exempelvis finns vägledning i många frågor som har stor vikt för trygghet under delområdenas vägledningar.

Samhällsbyggnadsförvaltningen noterar Naturskyddsföreningens tips om munkmodellen. Hållbarhetsprinciperna och allt annat underlag till översiktsplanen finns att läsa på Jarfalla.se/oversiktsplan. Vidare vill Samhällsbyggnadsförvaltningen

tydliggöra att översiktsplanen inte är ett juridiskt bindande dokument där Järfälla kommun förbinder sig att bygga ett visst antal bostäder. Det är ett flexibelt dokument som möjliggör flera olika scenarier. Angående bostadsstorlekar har inga konkreta mål om bostadsstorlekar, mer än att lyfta behovet av varierande bostadsstorlekar, lagts till. Översiktsplanen har inte heller kompletterats med statistik över bostadsbyggande enligt Naturskyddsföreningens önskemål. I det nyligen framtagna bostadsförsörjningsprogrammet, med dess bilagor, finns statistik och prognoser över antal bostäder och befolkningsutveckling i Järfälla.

Vad gäller Naturskyddsföreningens synpunkt om hållbara byggmaterial berörs detta i översiktsplanen genom strategin Cirkulärt och avsnittet om hållbart och cirkulärt byggande som är en del av kommunens utvecklingsinriktning.

Översiktsplanen lyfter vikten av att erbjuda bostäder för alla och fokuserar inte på enskilda bostadstyper. Studentbostäder som Hyresgästföreningen efterfrågar är möjligt att uppföra inom alla områden som är markerade som sammanhängande bostadsbebyggelse eller mångfunktionell bebyggelse. En mångfald av bostadsstorlekar och -typer uppmuntras i hela kommunen. Efterfrågad strategi för att möta bostadsförsörjningsansvaret återfinns i kommunens Bostadsförsörjningsprogram och Riktlinjer för markanvisning och exploatering. Enligt översiktsplanen är det möjligt att förtäta inom både småhusområden och områden med flerbostadshus. Vilka områden som bebyggs beslutas politiskt i samband med efterföljande detaljplanering. Järfällas strategi för att möta bostadsförsörjningsansvaret finns i kommunens bostadsförsörjningsprogram. Lägenheter i flerbostadshus har under de senaste åren utgjort en stor majoritet av nyproduktionen i kommunen, för att uppnå ambitionen om blandade bostadstyper behöver särskilda ansträngningar för att tillskapa småhus göras i vissa kommundelar.

Översiktsplanen möjliggör en sådan utveckling med mer byggnation av småhus och villor som Barkarby-Skälby Villaägarförening och Föreningen Villaägare i Järfälla efterfrågar. Avsikten är inte att lura medborgarna med olika begrepp. Kategorierna i mark- och vattenanvändningskartan utgår från vilka funktioner som möjliggörs och inte från täthet eller bebyggelse. Vilken typ av bebyggelse som byggs bestäms genom detaljplanering och bygglovshantering.

Översiktsplanen har utgått från arkitekturpolicyn, vilket Almare-Stäkets kulturlandskap efterlyser. Bland annat strategier och vägledningar på delområdesnivå har inspirerats av formuleringar i arkitekturpolicyn.

Flera synpunkter har inkommit gällande kommunens byggtakt. Översiktsplanen är ett flexibelt dokument som möjliggör för flera olika scenarier och den innebär inte att det fattas ett bindande beslut om att bygga ett visst antal bostäder. Kommunens ambition är att skapa attraktiva miljöer med god närhet till olika funktioner som gör att människor trivs i området och vill bo kvar. På så sätt kan en samhörighet bildas i nya områden. Översiktsplanen sträcker sig till 2050, vilket är betydligt längre fram i tiden än vad stockholmsöverenskommelsen sträcker sig. I nuläget har det inte byggts 14 000 bostäder enligt Stockholmsöverenskommelsen. Vid ny exploatering behöver kommunen göra investeringar genom utbyggnad av allmänna platser (gator, parker och torg) och kommunens vatten- och avloppsanläggning. I de fall marken som ska bebyggas är privatägd bekostas utbyggnaden av allmänna platser i normalfallet av den privata markägaren. I de fall kommunen är markägare täcks dessa kostnader genom intäkter vid markförsäljning. Däremot bekostas drift- och underhållskostnader för allmänna platser av skatteintäkter medan driftskostnader för vatten, avlopp och avfall finansieras via avgifter till

invånare och företagare. Med ett ökat antal invånare ökar även skatteintäkterna som finansierar drift- och underhållskostnader.

3.5. Genomförande

Miljö- och bygglovsnämnden anser att det saknas en plan för de åtgärder som inte är direkt kopplade till bostadsbyggande, såsom renare luft, bevara och skydda våtmarker och kolsänkor samt öka andelen skyddad natur. Hur sådana mål och åtgärder ska prioriteras och genomföras bör enligt nämnden specificeras under kapitlet genomförande.

Tekniska nämnden efterfrågar ett förtydligande av vilka indikatorer som ska användas i uppföljningen av översiktsplanen, och föreslår en uppföljningsbilaga.

Naturskyddsföreningen anser att det i översiktsplanen bör finnas en analys över eventuella ekonomiska risker med att fortsätta en storskalig utbyggnad av bostäder. En privatperson önskar en kalkyl för sanering av mark.

Samhällsbyggnadsförvaltningens kommentar:

Ett tillägg har gjorts i avsnittet om genomförande för att tydliggöra att även åtgärder som inte är direkt kopplade till bostadsutveckling ingår i översiktsplanens genomförande. Planering och prioritering av sådana åtgärder sker exempelvis genom handlingsplaner och åtgärdsprogram inom ramen för respektive förvaltnings uppdrag.

Information om indikatorer för uppföljning har lagts till i avsnittet utgångspunkter. En uppföljningsbilaga har inte tagits fram, men texten om uppföljning har förtydligats.

Ett tillägg har gjorts i utmaningen "Att erbjuda boenden för alla och levande lokalsamhällen" för att bättre beskriva på vilket sätt tillväxt kan vara utmanande för kommunen. Järfälla tar ett stort ansvar för den regionala bostadsförsörjningen, som också är ett viktigt allmänt intresse. Kommunen arbetar löpande med frågan, bland annat i mål och budget och genom investeringsstyrregler. En analys av ekonomiska risker i enlighet med Naturskyddsföreningens synpunkt bedöms inte vara nödvändig.

Översiktsplanen har beaktat förmodade kostnader av exploatering av förorenade områden. Kommunen har tagit fram en Handlingsplan för tillsyn av förorenade områden 2021–2025, där det framgår hur kommunen ska hantera förorenade områden där kommunen är markägare och som även innehåller en uppskattad kostnad för handlingsplanens åtgärder.

3.6. Mark- och vattenanvändningskarta

Miljö- och bygglovsnämnden menar att kartan behöver revideras eftersom det i nuläget saknas utpekade områden för bevarande och utveckling av småhusområden.

Tekniska nämnden anser att det bör tydliggöras att det finns fler parker och grönområden än de som är utmärkta i mark- och vattenanvändningskartan. Vidare efterfrågar de ett förtydligande kring urvalet av ytor inom natur och friluftsliv. De anser även att området strax öster om Kyrkbyn bör vara grönmärkat eftersom det har höga naturvärden.

Samhällsbyggnadsförvaltningens kommentar:

Mark- och vattenanvändningskartans kategori för "sammanhållen bostadsbebyggelse" omfattar många möjligheter att pröva tillägg med småskalig bebyggelse inom befintlig bebyggelse, förutsatt att politisk vilja finns. Utöver detta pekas nya platser ut där småhusbebyggelse kan prövas, däribland utmed Växthusvägen och

Passadvägen. Slutligen vill samhällsbyggnadsförvaltningen upplysa om att även "mångfunktionell bebyggelse" är en mycket flexibel kategori som tillåter småhusbebyggelse.

Kategorierna mångfunktionell bebyggelse och sammanhållen bostadsbebyggelse innehåller parker, grönområden och andra ytor utöver bebyggelse. Lokala höga naturvärden prövas vid eventuell detaljplaneläggning. Beskrivningen av kategorierna har setts över för att tydliggöra detta.

3.7. Vägledning på delområdesnivå

Övergripande

Miljö- och bygglovsnämnden rekommenderar att vägledningarna kompletteras med ett tydliggörande avseende var eller längs med vilka stråk förtätning och ökad variation av bostadstyper bör förläggas. De önskar även att översiktsplanen i större utsträckning beaktar miljö kvalitetsmålet God bebyggd miljö.

Miljö- och bygglovsnämnden rekommenderar även att utpekade våtmarker och övergripande åtgärder för dem lyfts i varje enskilt delområde.

Samhällsbyggnadsförvaltningens kommentar:

Det är inte aktuellt att ge mer specifika vägledning kring stråk och platser för förtätning. Avsnittet om de nationella miljö kvalitetsmålen har kompletterats för att tydliggöra kopplingen mellan målen och översiktsplanen, och lyfta fram målen med särskild relevans för översiktsplanen.

Våtmarker behandlas i temaområde Vatten. Specifika vägledning för varje våtmark på delområdesnivå finns inte framtaget i dagsläget och är för detaljerat för att beskriva i översiktsplanen. Frågan kommer att behandlas i åtgärdsprogram för respektive avrinningsområde inom kommunen.

Stäket

Bebyggelseutveckling

Almare-Stäkets kulturlandskap är positiva till vägledningarna om att öka variationen av bostadstyper och om att bevara karaktär och siktlinjer. De anser dock att föreslagen bebyggelse inom den pågående detaljplanen för Stäketfläcken innebär en allt för hög exploatering samt att det borde framgå att Stäketfläcken sedan den förra översiktsplanen antogs fått status som fornlämning.

Miljö- och bygglovsnämnden påpekar att skrivningen om att avstyckningar kan prövas kan få stor påverkan i området och motverka intentionen att bevara södra Stäkets karaktär. Nämnden önskar även att det behöver tydliggöras vilka områden som omfattas i delområdet Stäket.

Hyresgästföreningen föreslår förtätning söder om E18, på och omkring Enköpingsvägen södergående, på bägge sidor av vägen mellan busshållplatsen Galgvägen i söder och rondellen i norr.

Grönområden och vatten

Miljö- och bygglovsnämnden efterfrågar ett resonemang avseende hur barrskogssambanden öster om Stäkets verksamhetsområde planeras att utvecklas. Tekniska nämnden bifogar ett förslag till förtydligande avseende landskapssamband.

Norrvatten påpekar att ökad tillgänglighet till Mälarstranden även innebär en risk för nedskräpning.

Norrvatten informerar om att avrinningen från Stäkets verksamhetsområde är till Mälaren och det är viktigt att de verksamheter som etableras där inte har någon negativ påverkan på vattenkvaliteten i Mälaren. De informerar även om att Mälaren har en mycket begränsad reningsförmåga när det gäller lösta organiska ämnen som bekämpningsmedel, läkemedelsrester och PFAS. Därför behöver Mälaren skyddas så att halterna av dessa ämnen fortsätter hållas på en låg nivå.

En *privatperson* anser att strandskyddet längs Stäketfläcken bör beaktas och påpekar att strandlinjen och det omkringliggande området är ett viktigt upplevelseområde för invånarna.

Natur och friluftsliv

Tekniska nämnden bifogar ett förslag till tillägg angående Järvaleden.

Kultur- demokrati- och fritidsnämnden lyfter att en brist i Stäket är tillgång till idrott och kultur och att man skulle kunna pröva utveckling av exempelvis vattenidrotter. De vill även att den gokartanläggning som finns i skogsområdet i norra Stäket beaktas i planen.

Samhällsbyggnadsförvaltningens kommentar:

Bebyggelseutveckling

Almare-Stäkets kulturlandskaps synpunkter avseende detaljplanen för Stäketfläcken noteras. De rör en pågående detaljplaneprocess och hanteras därför inte i översiktsplanen. Översiktsplanen har sedan samråd kompletterats med mer information om fornlämningar under Hänsyn i avsnittet Kulturmiljö.

Delområdet som kallas Stäket omfattar kommunens norra delar som sträcker sig i enlighet med delområdeskartan från Enköpingsvägen och vidare norrut. Texterna har setts över för att minimera oklarheter enligt Miljö- och bygglovsnämndens yttrande och justerats där det ansetts lämpligt. Vad gäller formuleringen om avstyckningar syftar den till att tydliggöra att de stora tomterna är en del av Stäkets bebyggelsekaraktär som ska bevaras. Eventuella avstyckningar prövas alltid mot Plan- och bygglagen och Miljöbalken.

Hyresgästföreningens förslag noteras. Föreslagen förtätning är möjlig inom områden som är markerade med Sammanhängande bostadsbebyggelse eller Mångfunktionell bebyggelse. I det aktuella området innebär det att förtätning möjliggörs på västra sidan om Enköpingsvägen men inte på östra, som är utpekad som Grönområde och park.

Grönområden och vatten

Gällande Miljö- och bygglovsnämndens synpunkt om barrskogssambandet öster om Stäkets verksamhetsområde: En stor del av marken öster om Stäkets verksamhetsområde ägs av Sollentuna häradsallmänning och nyttjas till skogsproduktion. Även om Järfälla kommun är delägare har kommunen begränsad rådighet på platsen då häradsallmänningen till stor del styrs av ett produktions- och avkastningskrav. Kommunen driver dock ett investeringsprojekt kring ekologisk restaurering i Järvafältet, där samverkan med häradsallmänningen är en viktig del. I temaområdet Grönska har texterna om landskaps sambanden setts över för att tydliggöra behovet av att stärka dem.

Norrvattens medskick avseende Mälarens vattenkvalitet noteras. Dessa frågor omhändertas inom ramen för detaljpaneläggning och tillståndsprocesser och lyfts därmed inte i översiktsplanen.

Strandskyddet är lagstadgat och beaktas alltid vid detaljplanering och annan utveckling. En eventuell utveckling av bostäder i anslutning till strandlinjen i

Stäketfläcken ska även bidra till att stärka allmänhetens tillgång till området, och kombineras med anläggande av en sammanhängande strandpromenad.

Natur och friluftsliv

Texten om Järvaleden har kompletterats i enlighet med Tekniska nämndens förslag.

Samhällsbyggnadsförvaltningen noterar Kultur-, demokrati- och fritidsnämndens synpunkt om brist på tillgång till idrott och kultur i Stäket. Huruvida vattenidrotter kan prövas i Stäket kommer inte behandlas i översiktsplanen, däremot har information om kartinganläggningen lagts till enligt nämndens önskemål.

Kallhäll

Bebyggelseutveckling

Naturskyddsföreningen är negativ till bostäder vid Kallhälls marina eftersom det försvarar det gröna sambandet.

En *privatperson* anser att det inte finns utrymme för någon ytterligare förtätning i centrala Kallhäll.

Arbetsplatser och verksamheter

Bolindermuseet är positiva till en varsam utveckling av Bolinderområdet. Om industribyggnaderna kan fyllas med ett attraktivt och mer publikt innehåll och på ett hänsynsfullt sätt, anser de att det vore mycket positivt.

Grönområden och vatten

Norrvatten påpekar att ökad båttrafik kan innebära ökade risker för dricksvattenförsörjningen, vilket behöver beaktas i samhällsplaneringen. *Norrvatten* påtalar även att vid ändring av Kallhällsbäckens utformning måste särskild hänsyn tas till hur detta kan påverka Mälaren som dricksvattentäkt samt att hänsyn alltid måste tas till Mälarens vattenkvalitet vid utveckling inom vattenskyddsområdet.

Natur och friluftsliv

Kultur- demokrati- och fritidsnämnden önskar att behovet av förbättrad service vid Kallhällsbadet lyfts.

Tekniska nämnden bifogar ett förslag till komplettering om friluftslivet.

En *privatperson* önskar att de öppna fälten söder om Kallhälls villastad bevaras.

Samhällsbyggnadsförvaltningens kommentar:

Bebyggelseutveckling

Kallhälls marina är idag helt hårdgjord och en utveckling av bostäder har därmed potential att stärka det gröna sambandet.

Förvaltningen anser att det finns potential att utveckla bostäder i Kallhäll för att stärka underlaget för service och kollektivtrafik, och tillskapa nya bostäder i lägen där nödvändig infrastruktur redan är utbyggd. Därför föreslår översiktsplanen att en fördjupad översiktsplan eller ett program tas fram för Kallhäll där den övergripande strukturen studeras närmare.

Arbetsplatser och verksamheter

Samhällsbyggnadsförvaltningen noterar Bolindermuseets yttrande.

Grönområden och vatten

Norrvattens medskick om båttrafik, Kallhällsbäckens utformning och utveckling inom vattenskyddsområdet noteras. Samrådsförslaget ger inte förutsättningar för storskalig båttrafik vilket gör att stadsbyggnadsförvaltningen ser risken att kommunens båttrafik påverkar Mälarens vattenkvalitet som mycket liten. Övriga

frågor omhändertas inom ramen för detaljplaneläggning och eventuella tillståndsprocesser och lyfts därför inte i översiktsplanen.

Natur och friluftsliv

Kultur-, demokrati och fritidsnämndens synpunkt noteras. Målpunkters behov av service kommer att öka i framtiden, i takt med att Järfälla växer och fler nyttjar kommunens allmänna målpunkter. Förbättrad service specifikt vid Kallhällsbadet är dock en för detaljerad fråga att ta upp i översiktsplanen.

I planförslaget pekas området söder om Kallhälls villastad ut som natur och friluftsliv. En befintlig grustäkt vid Molnsättra gård pekas ut som verksamhet och industri, dock möjliggörs ingen ytterligare bebyggelse i området. Det innebär alltså att översiktsplanen ligger i linje med önskemålet i privatpersonens yttrande.

Norra Jakobsberg

Bebyggelseutveckling

Miljö- och bygglövsnämnden efterfrågar ett förtydligande avseende intentionerna i området kring Skvatramberget. De påpekar att det utöver återvinningscentralen finns flera andra uppdrag för exempelvis lagring av avfall. Tekniska nämnden anser att någon form av återvinning bör finnas kvar på platsen.

Flera privatpersoner anser att Skvatramberget och dess omgivning kring Brännbolsvägen och Görvälns griftegård är ett mycket viktigt grönområde som inte bör bebyggas.

Miljö- och bygglövsnämnden är negativ till formuleringen om att man ska undvika att placera byggnad i direkt anslutning till gata vid kompletteringar i småhusområden eftersom det omöjliggör bebyggelse som stadsradhus och stadsvillor.

Hyresgästföreningen föreslår förtätning längs med Passadvägens östra sida, från Blixtvägen/Snövägen upp Tyfongränd.

Grönområden och vatten

Tekniska nämnden bifogar ett förslag till komplettering avseende de gröna sambanden.

Naturskyddsföreningen lyfter att Berghemsparken fungerar väl som närnatur för de boende och hyser mycket höga naturvärden. Det är viktigt att området bevaras och inte görs om till park. I samma gröna stråk ligger också ett planlagt område med sumpskog vid Alpvägen som föreningen motsätter sig att det exploateras för bebyggelse.

Samhällsbyggnadsförvaltningens kommentar:

Bebyggelseutveckling

Intentionen är att utveckla delar av området kring Pingsttippen med bostadsbebyggelse. Ett arbete pågår med att peka ut kommunaltekniska ytor, som ska täcka nämndens behov av utrymme, men det ingår inte i översiktsplanen. Returpunkter och annan fastighetsnära insamling pekas inte ut i översiktsplanen.

Synpunkterna avseende områdena kring Skvatramberget och Brännbolsvägen gällande dess värden som närnatur för de boende noteras. Förvaltningens bedömning är fortsatt att utrymmet för den nuvarande ÅVC:n och dess omgivning kan prövas för utveckling av småskalig bebyggelse. Sedan samrådet har avgränsningen av området justerats för att anpassas bättre till kända naturvärden i området. Natur- och rekreationsvärden studeras i relation till andra frågor i ett eventuellt kommande detaljplanearbete.

Formuleringen om placering av byggnader har setts över. Syftet är att bevara småhuskaraktären genom att bevara grönska mot gatan.

Hyresgästföreningens förslag noteras. Det aktuella området är markerat som sammanhängande bostadsbebyggelse och föreslagen utveckling är därmed möjlig inom ramen för översiktsplanen.

Grönområden och vatten

Tekniska nämndens förslag till komplettering noteras. Sedan samrådet har texterna setts över och justerats.

Naturskyddsföreningens synpunkt om Berghemsparken föranleder ingen ändring i planförslaget. Översiktsplanen pekar ut Berghemsparken som en del av ett prioriterat landskapssamband samt en framtida stadsdelspark. I en växande kommun föreligger det ofta stor konkurrens om mark mellan olika intressen, varför de gröna ytorna behöver utformas så att de kan rymma flera funktioner och fylla en så stor nytta som möjligt. Med detta sagt så lyfter vägledningen i planförslaget att utvecklingen av Berghemsparkens kommer behöva ske med hänsyn till befintliga naturvärden. Gällande Naturskyddsföreningens synpunkt på planeringen vid Alpvägen vill samhällsbyggnadsförvaltningen informera om att frågan utreds inom ramen av en annan process och inte hanteras i arbetet med översiktsplanen.

Den regionala stadskärnan

Bebyggelseutveckling

Tekniska nämnden önskar att delområdet kompletteras med text om att stärka återbruksmöjligheter inom den regionala stadskärnan genom nya moderna återbruksmöjligheter.

Kultur- demokrati- och fritidsnämnden informerar om att länsstyrelsen vid tidigare tillfälle varit negativa till utveckling vid Norrviksvägen och fördelningsstationerna på grund av fornlämningarnas karaktär.

Region Stockholm anser att de underjordiska gångtunnlarna vid Jakobsbergs station kan upplevas otrygga, och ser ett behov av att Järfälla kommun tillsammans med berörda aktörer som har rådighet över platsen och dess infrastruktur samverkar kring utvecklingen av denna.

En privatperson anser att Jakobsbergs centrum borde rivas och att ingen ytterligare bebyggelse ska tillkomma.

En privatperson anser att en utveckling av Vibblaby sportfält bör innehålla både sportanläggningar och bostäder.

En privatperson anser att det behövs mer marknära bebyggelse i Barkarbystaden för att ambitionen om att bidra till en ökad variation av bostadstyper och bostadsstorlekar ska uppnås. Vidare påtalar privatpersonen att det föreligger en målkonflikt mellan stärkt tillgänglighet och höga naturvärden, kommunen uppmanas att låta naturen vara natur. Privatpersonen ifrågasätter även huruvida det finns utrymme för att utveckla växtlighet längs Veddestabäcken, samt efterfrågar ett förtydligande av uttrycket stadsmässigt möte.

En privatperson har synpunkter på skötseln i området kring Barkarby station och Barkarby torg. Privatpersonen önskar även fler restauranger och caféer kring Barkarby/Vålberga/Skälby.

Brf Fågelsången önskar bli kontaktade för dialog om utveckling i Jakobsbergs centrala delar. De vill även påtala att förtätning ökar risken för värmestress i Jakobsberg och Barkarby.

Grönområden och vatten

Trafikverket påtalar att de ser det som utmanande att klara kraven på skyfallshantering inom t.ex. Barkarbystaden II södra och att de gärna ser att kommunen tydliggör hur risken för översvämningar ska avhjälpas.

Miljö- och bygglovsnämnden ser gärna att det läggs till ett resonemang kring andelen friyta per person vid nybyggnation. De anser även att det behöver förtydligas hur målet om att bevara och stärka de gröna värdena vid utveckling nära naturreservatsgränsen ska kunna uppnås, samt att de intressen som parker och grönområden inom den regionala stadskärnan ska bidra med ska tydliggöras, för att ge mer riktad vägledning. Nämnden anser att kartan och information om delområdet behöver förtydligas med hur målet ska uppfyllas.

Tekniska nämnden bifogar ett förslag till justering avseende parkerna i Barkarbystaden. De föreslår även en komplettering i avsnittet om vatten. *Tekniska nämnden* bifogar ett förslag till komplettering avseende landskaps sambanden.

Flera *privatpersoner* lyfter att Vålbergaskogen är en viktig grön oas och anser att den bör bevaras i sin helhet.

En *privatperson* påpekar att stadsparken i Söderhöjden/Tallbohov saknas i kartan över den regionala stadskärnan. Privatpersonen anser att det är en av Järfällas finaste stadsparkar och att den skola som är detaljplanelagd i delar av parken aldrig bör byggas eftersom den skulle förstöra stadsparken. Även *Naturskyddsföreningen* är negativa till att en skola byggs i området och till att kommunen naggar grönområden i kanten.

Naturskyddsföreningen lyfter även att Fruns backe och Kvarnbacken inte bör göras om till parker utan bevaras som mer vildvuxen naturmark. För att barn ska kunna nå t.ex. Fruns backe och Kvarnbacken ska kommunen enligt föreningen inte göra om Ekonomivägen till bilväg utan behålla vägen för gång och cykel.

Åkerbykärret anser *Naturskyddsföreningen* borde kunna fungera som kolsänka och därför bör restaureras. De anser att kommunen bör sluta ta våtmarker i anspråk för byggande och ta ett nytt grepp innan nya områden detaljplaneläggs. Vidare anser föreningen att breda grönstråk med stora träd bör planeras in i Barkarbystaden.

Natur och friluftsliv

Inom Barkarbystaden anser *Stockholms stad* att planerad bebyggelse behöver ta hänsyn till Järvafältets öppna kulturlandskap.

Järfälla ryttaförening anser att översiktsplanen bör omfatta en skrivning om påverkan på naturområdet Säby gård av den omfattande bostads- och kollektivtrafikutbyggnaden i Jakobsberg. Rekreation i området har redan påverkats av ett ökat antal besökare vilket kommer fortsätta ställa krav en planerad utveckling av tillgänglighet och samverkan mellan olika intressen.

Flera *privatpersoner* lyfter områden för rekreation och friluftsliv inom den regionala stadskärnan som uppskattade och värdefulla platser.

Samhällsbyggnadsförvaltningens kommentar:

Bebyggelseutveckling

Tekniska nämndens önskemål om vägledningar på delområdesnivå för avfall är för detaljerade för att lyftas i översiktsplanen.

Kultur-, demokrati- och fritidsnämndens medskick avseende länsstyrelsens tidigare kommentarer angående fornlämningsarna söder om Norrviksvägen noteras. Frågan utreds i kommande detaljplanearbete.

Förvaltningen vill informera om att kommunen för närvarande arbetar med ett program för centrala Jakobsberg som bland annat syftar till att öka tryggheten i området. Programmet ska övergripande redovisa den framtida fysiska strukturen såsom gator, grönytor, bebyggelse samt kopplingar till omgivningen. Gällande Region Stockholms yttrande har kommunen gärna en fortsatt dialog med ansvariga aktörer om utveckling av gångtunneln.

Vibblaby sportfält är utpekad som Mångfunktionell bebyggelse och är därmed möjligt att utveckla med blandade funktioner i enlighet med synpunkten från en privatperson. Förvaltningen vill dock poängtera att ytorna kring Vibblaby sportfält fyller en viktig funktion för rekreation och idrott för hela Jakobsberg. Bland annat pågår omfattande byggnation av bostäder i närliggande Söderdalen.

Ambitionen är att utveckla en regional stadskärna vilket delvis innebär tät och urban bebyggelse, och det som hittills byggts i Barkarbystaden följer i stort den ambitionen. Samtidigt är det en målsättning för kommunen att kunna erbjuda mer varierade bebyggelse typer i Barkarbystaden och det pågår arbete med att utreda den möjligheten. Översiktsplanen möjliggör både högre och mer marknära bebyggelse. Begreppet stadsmässigt möte handlar om byggnadernas relation till gatan och inte om höjden på husen.

Synpunkten om målkonflikter mellan stärkt tillgänglighet och höga naturvärden noteras. I en växande kommun föreligger det ofta stor konkurrens om mark mellan olika intressen, varför de gröna ytorna behöver utformas så att de kan rymma olika funktioner och fylla en så stor nytta som möjligt för så många invånare som möjligt. Översiktsplanen förespråkar därför att utveckling av naturområdet Fruns backe behöver ske med hänsyn till befintliga natur- och kulturmiljövärden. Ambitionen att utveckla växtligheten utmed Veddestabäcken kvarstår och förvaltningens bedömning är att det finns tillräckligt med utrymme för detta.

Samhällsbyggnadsförvaltningen noterar önskemål om fler restauranger och caféer i Barkarby/Vålberga/Skälby och synpunkter om skötsel, nedskräpning och klotter kring Barkarby station och torg. Frågor som berör drift och gestaltning av dessa utrymmen är för detaljerade för att omfattas av översiktsplanen. Dock pågår ett arbete med en ny detaljplan för Barkarby Centrum där nya bostäder och centrumlokaler möjliggörs vilket innebär ökat underlag för bland annat caféer och restauranger.

Ifall BRF Fågelsången skulle beröras av någon förtätning i närområdet kommer föreningen att bli kontaktade gällande detta. Förslaget till översiktsplan har föregåtts av en tidig dialog och flera samrådsmöten, bland annat två i Jakobsberg och ett digitalt möte, har genomförts. Risk för värmestress är en viktig fråga som ska beaktas i alla förtättningsprojekt, och särskilt i centrala Jakobsberg där det finns stora hårdgjorda ytor idag. Sedan samrådet har översiktsplanen kompletterats med en formulering om att planera med hänsyn till risken för värmestress i strategin Robust.

Grönområden och vatten

Skyfallsfrågan inom Barkarbystaden 2 Södra hanteras inom ramen för det pågående detaljplaneprojektet. Vad gäller hantering av översvämningar generellt inom Järfälla har kommunen nyligen antagit en översvämningsplan som klargör

mål och behov av åtgärder, förvaltningen uppmanar Trafikverket att vända sig till den för mer information.

Delområdestexten justeras i viss mån enligt Miljö- och bygglovsnämndens synpunkt för att tydliggöra några av de intressen som avses inrymmas i den regionala kärnans parker. Samhällsbyggnadsförvaltningen vill poängtera att vikten av friytor lyfts i vägledningarna, men ett specifikt mått är en för detaljerad nivå för översiktsplanen. Lämpliga nyckeltal för friytor tas fram i relevanta program och strukturplaner. Avseende nämndens synpunkt om delområdeskartan vill förvaltningen lyfta att såväl mark- och vattenanvändningskartan som kartan över delområdet illustrerar en generell yta där utveckling kan ske. Ytan är tänkt att omfatta många olika funktioner som behövs för att bygga stad, inte enbart hårdgjorda ytor och bebyggelse.

Texten avseende den regionala stadskärnans landskapssamband har setts över och justerats i enlighet med Tekniska nämndens synpunkt. Även texten som beskriver grönska och park justeras. Delområdeskartan för den regionala stadskärnan har kompletterats med Dalparken som stadsdelspark, medan Veddestaparken har utgått för att kartan ska vara konsekvent. Samhällsbyggnadsförvaltningen vill förtydliga att det endast är de större stadsdelsparkerna som syns i kategorin "Grönområde och park" och att mindre grönområden och parkmiljöer ryms i kategorierna "Mångfunktionell bebyggelse" och "Sammanhängande bostadsbebyggelse".

Tekniska nämndens förslag på tillägg under avsnittet för vatten kommer inte att inarbetas, då nivån är för detaljerad för översiktsplanen.

Vålbergaskogen utgör en viktig del av Barkarby-Skälbys grönstruktur. Av denna anledning klassas merparten av grönskan som "Grönområden och park" i översiktsplanens mark- och vattenanvändningskarta. Inför granskning har mark- och vattenanvändningskartan förtydligats så att skogens norra delar kategoriserats som "mångfunktionell bebyggelse" med "gröna och blå värden i bebyggd miljö", med anledning av att det pågående detaljplanearbetet för Barkarby centrum utreder möjligheten för en ny förskola inom området. Vilken påverkan planförslaget har på områdets naturvärden utreds inom ramen för detaljplanearbetet. Slutligen visar översiktsplanen på en schematisk busskoppling genom Vålbergaskogen, med anledning av att Stockholm stad utreder möjligheten att skapa en expressbusslänk mellan Barkarby Centrum och Bergslagsvägen, närmast Mäljarbanan. Val av lokalisering och utformning bör ske med hänsyn till områdets natur- och vistelsevärden, varför även denna zon har kartlagts som "Gröna och blå värden i bebyggd miljö".

Den planerade skolan i Söderhöjden/Tallbohov är en del av en lagakraftvunnen detaljplan och hanteras således inte inom ramen för översiktsplanen.

Den regionala stadskärnans karta har kompletterats med Tallbohovsparken, i enlighet med synpunkterna från en privatperson.

Naturskyddsföreningens synpunkt om parkernas programmering noteras, men är för detaljerad för att omfattas av översiktsplanen. Dock omhändertas frågan i strukturplanen för Veddesta. Strukturplanen innebär att områdets befintliga grönområden kompletteras med mer programmerade parker, vilket möjliggör att naturområdenas höga natur- och kulturmiljövärden bibehålls. En översyn av strukturplanen pågår för de områden i Barkarbystaden som saknar detaljplaner. Syftet är att ta större hänsyn till bland annat klimatanpassningsfrågor och frågor om friytor. Översiktsplanen pekar ut Ekonomivägen som en möjlig strategisk busskoppling mellan kommunens västra delar och Barkarby station. Trafiksäkra

passager för barn kommer att utredas inom ramen för kommande detaljplanearbeten och projektering av gatan.

Gällande Naturskyddsföreningens synpunkter om Åkerbykärrets restaurering vill samhällsbyggnadsförvaltningen informera om att Vattenplanen pekar ut Åkerbykärret som en viktig våtmark att restaurera och att översiktsplanen behandlar frågor om våtmarker på en översiktlig nivå. Åkerbykärret ingår även i ett pågående arbete med åtgärdsprogram för Bällstaån.

Natur och friluftsliv

Samhällsbyggnadsförvaltningen instämmer med Stockholms stad i att det är viktigt att Järvafältets öppna kulturlandskap och dess värden beaktats i utveckling av Barkarbystaden. Vad gäller utveckling med hänsyn till naturvärdena i naturreservatsgränsen vill förvaltningen tydliggöra att kartan inte visar bebyggelsens täthet. Gränserna för Barkarbystadens utveckling redovisas i enlighet med tidigare fattade beslut.

Det stämmer att området kring Säby gård kommer påverkas i takt med att kommunen växer, likt Järfälla ryttarförenings medskick. Det är dock sant för de flesta av kommunens målpunkter att fler invånare leder till ett ökat driftbehov samt avvägningar mellan olika intressen för effektivt markutnyttjande. Därför kommer inte Säby gård att lyftas särskilt i planförslaget. Däremot har Hållbarhetskonsensbedömningen uppdaterats med en utförligare text om detta.

Synpunkterna om områden för rekreation och friluftsliv inom den regionala stadskärnan noteras.

Viksjö

Bebyggelseutveckling

Miljö- och bygglovsnämnden och Norrvatten efterfrågar en hänvisning till Görvälns vattenverk och planerna på att utöka verksamheten. En privatperson tycker att det är synd att man skövlar området för att bygga nytt och för mycket pengar för att kanske klara sig fram till 2050.

En privatperson anser att bebyggelse bör kunna placeras i direkt anslutning till gatan i Viksjö. En privatperson önskar att strukturen i Viksjö inte förändras och att naturen mellan bostadsområdena får vara kvar.

En privatperson anser att förtätning längs Viksjöleden är en dålig idé och önskar att karaktären med radhus och villor bevaras i Viksjö.

Hyresgästföreningen föreslår förtätning mellan Avstyckningsvägen, Skiftesvägen och Viksjöleden.

En privatperson önskar att trafiksepareringen minskas i hela Viksjö. Privatpersonen vill även att busstrafiken ska gå närmare bostäderna så att det blir kortare avstånd till hållplatserna för de boende.

Natur och friluftsliv

Tekniska nämnden bifogar ett förslag till komplettering avseende vandringsleder, båtklubbar och målpunkter, samt önskar att delområdet kompletteras med text om att området förstärks med fler lättillgängliga insamlingsplatser.

En privatperson lyfter att Viksjö golfbana är mycket uppskattad vintertid med längdspår.

Samhällsbyggnadsförvaltningens kommentar:

Bebyggelseutveckling

Dricksvattenförsörjningen är ett mycket viktigt allmänt intresse och utbyggnaden av Görvälnverket är nödvändig för att säkra dricksvattnet i en växande region. Detaljplanen som möjliggör utbyggnaden har anpassats för att minimera skadan på natur- och kulturvärden. Kartan över delområdet har uppdaterats för att visa den planerade utvidgningen av vattenverket. Området har även markerats som ett utpekade utvecklingsområde på kartan.

Översiktsplanen möjliggör varsam förtätning inom befintliga bostadsområden i Viksjö. I centrala Viksjö är ska utvecklingen ske i syfte att stärka underlaget för service och kollektivtrafik. I enlighet med kommunens arkitekturpolicy ska områdets befintliga karaktär bevaras även när ny bebyggelse tillkommer. En eventuell bebyggelse utmed Viksjöleden, tillsammans med en omvandling av gaturummet, ska leda till att ledens karaktär utvecklas till en mer trivsamt gatumiljö. Sedan samråd har planförslagets vägledningar justerats för att snarare lyfta vikten av gatans lummiga karaktär och dagvattenhantering.

Hyresgästföreningens förslag noteras. Delar av aktuella området är markerat som Sammanhängande bostadsbebyggelse och Mångfunktionell bebyggelse. Föreslagna förtätning skulle därmed vara möjlig inom ramen för översiktsplanen. Två prioriterade landskaps samband ligger i anslutning till det utpekade området och där möjliggörs ingen bostadsutveckling. Generellt är det mer aktuellt att förtäta i anslutning till befintlig bebyggelse och infrastruktur.

Önskemålet från en privatperson om att minska trafiksepareringen noteras. Samhällsbyggnadsförvaltningen delar uppfattningen att gator för alla trafikslag ger positiva effekter för stadsmiljön. För att få samhällsekonomiskt lönsam kollektivtrafik behövs så korta resvägar som möjligt för bussarna.

Natur och friluftsliv

Delområdestexten har kompletterats med en skrivning om områdets båtklubbar samt Upplandsleden, enligt Tekniska nämndens synpunkt. Delområdeskartan över Viksjö har kompletterats med målpunkten Sandviks gård.

Medskicket avseende Viksjö golfbana noteras.

Barkarby-Skälby

Bebyggelseutveckling

Miljö- och bygglövsnämnden rekommenderar att man ser över målkonflikter gällande att bibehålla gröna tomter inom befintliga villaområden samtidigt som begränsad förtätning ska främjas. De anser även att det bör förtydligas vilka områden som är mest lämpliga för tätare småhusbebyggelse eller småskalig flerbostadshusbebyggelse.

Hyresgästföreningen föreslår förtätning vid Astronomivägen omkring fotbollsplanen samt mittemot längst med dess södra sida, längst med grönområdet och Mångatan ner mot Skälbyvägen.

Grönområden och vatten

Miljö- och bygglövsnämnden rekommenderar att konstgräsplaner inte anläggs inom översvämningsytter eftersom det riskerar att bidra till spridning av mikroplaster.

Tekniska nämnden tror att idrottsytan på Barkarby sidan där Veddestabäcken korsar Byleden kommer att bli svår att genomföra. Delen närmast bäcken som är markerad i delområdeskartan planeras att tas i anspråk i vid restaureringen av Veddestabäcken, då ett större meandringsområde med svämplan behöver ordnas där. Tekniska nämnden önskar

även att delområdet kompletteras med text om att området förstärks med fler lättillgängliga insamlingsplatser.

Naturskyddsföreningen påpekar att det är ont om grönområden i Barkarby-Skälby och anser att de som finns kvar, inklusive de ännu obebyggda delarna av Ormbäcka, bör bevaras.

Samhällsbyggnadsförvaltningens kommentar:

Bebyggelseutveckling

Vägledningen för bebyggelseutvecklingen lyfter tydligt vikten av att begränsad förtätning kan prövas under förutsättning att områdets gröna karaktär bibehålls, bland annat för dagvattenhanteringsskäl. Texten kommer därför inte att kompletteras enligt Miljö- och bygglovnämndens önskemål. Mer detaljerad avvägning mellan bebyggelsekomplettering och andra intressen behöver utredas inom ramen av ett kommande detaljplanearbete.

Hyresgästföreningens förslag till förtätning vid Astronomivägen noteras. Området är markerat med sammanhängande bostadsbebyggelse och föreslagen förtätning skulle därmed vara möjlig inom ramen för översiktsplanen. En del av området är markerat med grön skraffering som visar gröna och blå värden i bebyggd miljö, där behöver extra hänsyn tas till höga naturvärden.

Grönområden och parker

Mikroplaster i konstgräs kommer att förbjudas 2030. Information om detta har lagts till översiktsplanen i kapitlet Samhällsservice.

Samhällsbyggnadsförvaltningen är medveten om att tillgången till offentliga grönytor i Barkarby-Skälby är låg, som Naturskyddsföreningen poängterar. Aspekten behöver beaktas i relation till andra intressen vid förtätning i området.

Tekniska nämndens synpunkt avseende idrott utmed Byledenflödet noteras. Kartans placering är schematisk och behöver utredas vidare, inför granskning har placeringen av den föreslagna idrottsytan dock justerats något. Tekniska nämndens önskemål om vägledningar på delområdesnivå för avfall anses vara för detaljerad nivå för översiktsplanen.

3.8. Temaområden och hänsyn

Grönska

Miljö- och bygglovsnämnden anser att det vore värdefullt att tydliggöra hur landskaps-sambanden ska stärkas. Vidare rekommenderar de att se över om de ekologiska sambanden kan ha flyttats. Nämnden önskar att det lyfts exempel på hur barnanpassade grönytor kan utformas. Vidare önskar de att det förtydligas hur entréer och målpunkter inom naturreservaten ska stärkas.

Tekniska nämnden tycker att det är positivt och viktigt att det står att andelen skyddad natur i kommunen ska öka i enlighet kommunens miljöplan, men önskar en precisering av hur mycket det ska öka och till när. Nämnden bifogar även ett antal förslag till justeringar och mindre kompletteringar i avsnittet, bland annat efterfrågar de en karta över ekosystemtjänster för grönska.

Kultur- demokrati- och fritidsnämnden tycker att tillgång till vatten och friluftslivet är undernyttjad i dagsläget, och att det i översiktsplanen saknas tydlig inriktning för åtgärder. Det finns behov att tillgängliggöra natur i högre grad för föreningsidrotter och olika tävlingsarrangemang samt invånare som vill ha ett aktivt friluftsliv. De undrar generellt hur utvecklingspotential för idrottsanläggningar och friluftsliv beaktas, och påtalar att

det organiserade friluftslivet och friluftsentreprenörer också kan behöva tillåtas utifrån föreskrifter för att möjliggöra ökat nyttjande/ökad tillgång för kommuninvånarna.

Stockholm stad anser att det vore positivt att utreda Knallboda och Ängsjö för framtida skydd i enlighet med översiktsplanen. De lyfter att det även skulle vara bra om det framgick hur svaga samband inom Järvakilen ska säkras och förstärkas.

Upplands-Bro kommun lyfter att Görvälnkilen är mycket viktig för kommunernas gemensamma grönstruktur och vill framföra att det är viktigt att kilens funktion som spridningskorridor består och att den inte försvagas. Kommunen anser även att översiktsplanen behöver kompletteras gällande hur föreslagen utveckling i Stäket kan genomföras utan att skada grönkilen.

Naturskyddsföreningen tycker att det är bra att översiktsplanen lyfter vikten av grönstruktur och att bevara och stärka de gröna sambanden, men anser att det också behöver visas vid planering och nybyggnation. Föreningen lyfter ett flertal landskapssamband som de anser behöver stärkas. De saknar två samband som bör pekas ut, ett barrskogssamband i Järvakilen som var utpekad finns med i gällande översiktsplan och ett i Kallhäll som går från Mälarpromenaden till Skarprättarvägen och vidare mot Rotebroleden. De menar att etablering av ett verksamhetsområde i Kolboda kraftigt kommer att försvaga landskapssambandet, och vill att sambandet från Stäketfläcken till Sollentuna häradssallmanning särskilt beaktas.

Vid nybyggnation och förtätning anser *Naturskyddsföreningen* att det är viktigt att man tar hänsyn till den struktur som de berörs och de gröna värden som finns. Bevarandet av befintliga träd och plantering av fler träd bör ingå i alla nya planer. De lyfter även att de tycker att man inte bör göra om mindre grönområden i bostadsmiljö till parker.

Naturskyddsföreningen önskar även en sammanställning av skog och andra ytor som bidrar till kolinlagring som tagits i anspråk sedan 2014. Föreningen önskar också att Järfälla kommun ska arbeta för Sollentuna Häradssallmanning ska bedriva kontinuitetsbruk samt att Degermossen ska restaureras.

En *privatperson* anser att kommunen går för hårt fram i skötseln av de bostadsnära skogarna.

En *privatperson* delar uppfattningen att det är viktigt att de gröna kilarna och prioriterade landskapssambanden stärks. Privatpersonen påpekar att länsstyrelsen i samband med antagandet av detaljplanen för Stäkets verksamhetsområde anförde att det fanns risk för att barrskogssambandet i Järvakilen skulle försvagas och att det är viktigt att åtgärder vidtas som kompensation. Länsstyrelsen lyfte även, enligt privatpersonen, att den nuvarande skogsbruksplanen för Sollentuna Häradssallmanning snarast skulle ersättas av en naturvårdsinriktad skötselplan för att bevara och utveckla äldre barrskogshabitat.

Privatpersonen anser även att det är viktigt att bevara och tillskapa lokala grönytor men att de till viss del skuggas av förtätningssamband. Privatpersonen tycker att översiktsplanen behöver tydliggöra en plan vilka åtgärder som behövs, var och hur dessa ska kunna genomföras. Det behöver finnas en realistisk plan för finansiering och genomförande av ett flertal mycket ambitiösa målbilder för att dessa ska kunna få genomslag.

Pensionärsorganisationerna föreslår en s.k. naturbro i Jakobsberg som skapar en sammanhängande centrumdel med skol- och sportområdet i Västra Jakobsberg och Kvarnbacken.

Järfälla ryttaförening påtalar att hagmarken kring ridanläggningen vid Säby gård ger positiv effekt på natur och friluftsliv. Placeringen i närhet till handelsområdet och de

nyutvecklade bostadsområdena innebär speciella förutsättningar för hästhållning som kräver säkerhetsaspekter.

Samhällsbyggnadsförvaltningens kommentar:

Miljö- och bygglovsnämndens synpunkter noteras. Temat har kompletterats med text om hur kommunen på ett övergripande plan arbetar för att stärka sambanden. På en mer detaljerad nivå kommer detta hanteras inom ramen för grönstrukturplanen. Gällande övriga synpunkter från nämnden: Ett prioriterat landskapssamband korsar mycket riktigt Kallhälls station, vilket även syns i ÖP 2030. Övriga landskapssambands lokalisering har setts över så att de stämmer. Inför granskning har barnperspektivet förtydligats under temasidean om Grönska. Gällande synpunkten om entré- och målpunkter har dessa nyanserats i karta sedan samråd, dock är det vidare arbetet med att stärka dessa en för detaljerad fråga att avhandla i översiktsplanen, utan behöver omfattas av vidare planering.

Samhällsbyggnadsförvaltningen har noterat Tekniska nämndens synpunkter på diverse formuleringar. Vissa textförändringar har tillkommit, däribland formuleringar om trädens kolinlagring och betesdjurens roll för det öppna kulturlandskapet. Utöver detta har kartan med de prioriterade landskapssambanden numrerats för tydlighets skull och mark- och vattenanvändningskartans bebyggelsekategorier kompletterats med att användningarna även inkluderar park, grönytor och närmatur.

Gällande Tekniska nämndens och Miljö- och bygglovsnämndens synpunkt om skyddad natur, så har en karta lagts till som visar andelen skyddad natur och områden som utreds för ökat skydd. En text har även lagts till under temaområdet Grönska som beskriver det. En karta över ekosystemtjänster för grönska togs fram i den digitala versionen av översiktsplanen men tycks ha fallit ur pdf-versionen. Översiktsplanen kompletteras med denna inför granskning, i enlighet med synpunkt från Tekniska nämnden. Avseende nämndens undran över varför översiktsplanen lyfter vikten av att se grönområden i ett långsiktigt perspektiv, så finns förtydligandet i efterföljande mening: "Detta för att inte störa långtgående kolinlagringsprocesser och för att ge utrymme för nya områden för kolinlagring."

Kartan över natur- och friluftsliv och dess målpunkter har kompletterats med mer information efter Kultur- demokrati- och fritidsnämndens medskick. Vad som är tillåtet att göra inom skyddad natur står i reservatsföreskrifterna och kommer inte behandlas i översiktsplanen.

Temaområdet Grönska har kompletterats med en text om hur kommunen arbetar för att stärka sambanden med såväl ökat skydd, skötsel och kompletteringar inom sambanden, i enlighet med synpunkt från Stockholms stad. Under temaområdet Grönska har beskrivningen av landskapssambanden kompletterats med övergripande information om vilka värden som ska stärkas inom respektive samband.

Gällande Upplands-Bro kommuns synpunkt på det prioriterade spridningssambandet vid Stäket så vill samhällsbyggnadsförvaltningen informera om att översiktsplanen kategoriserar en stor del av utvecklingsområdet i Stäket som del av "gröna och blå värden i bebyggd miljö", i syfte att betona vikten av att stärka det prioriterade landskapssambandet i samband med detaljplanering. I dagsläget omfattas detta område delvis av pågående detaljplanearbete, där bebyggelseutvecklingens eventuella påverkan på det prioriterade landskapssambandet och möjligheten att stärka ädellövträdsambandet utreds. Kommunen har även nyligen utvecklat en park i området som både är en viktig mötesplats och en del av det gröna sambandet.

Naturskyddsföreningens synpunkt om Kolboda noteras. Verksamhetsutvecklingens påverkan på natur och landskapssamband kommer att utredas inom ramen för det pågående planarbetet. Vidare önskar samhällsbyggnadsförvaltningen informera om att vikten av att bevara befintlig vegetation och skyddsvärda träd är en avvägning som görs i alla detaljplaner. Översiktsplanen har som mål att kunna utnyttja all kommunens mark på ett resurseffektivt sätt, vilket kräver att grönskan kan fylla flera olika funktioner. I takt att kommunen växer kan det därför bli aktuellt att utforma parker och grönområden på ett sådant sätt att de tillför flera nyttor, så som klimatanpassning, vistelse, rekreationsmöjligheter och stärkt biodiversitet.

Avseende Naturskyddsföreningens synpunkt om landskapssambandet som löper från Stäketfläcken och norrut anser samhällsbyggnadsförvaltningen att dess vikt har beaktats och lyfts i översiktsplanen. Bl.a. illustreras det i flertalet kartor och beskrivs under temaområdet Grönska. Därtill lyfter vägledningarna för delområdet Stäket att bebyggelsekompletteringar behöver ske med hänsyn till områdets höga naturvärden. Även barrskogssambandet i Järvakilen syns tydligt i både utvecklingsinriktningskarta och kartan över kommunens prioriterade ekologiska landskapssamband under Tema Grönska. Över Rotebroleden går idag redan en ekodukt något österut, i Sollentuna kommun. Kommunen arbetar för att stärka detta samband på andra vis, bland annat genom dialog med Sollentuna häradsallmänning om kartläggning av värden samt ändamålsenlig skötsel.

Med anledning av att Naturskyddsföreningen saknar vissa landskapssamband i samrådsförslaget, vill samhällsbyggnadsförvaltningen påminna om att endast de prioriterade ekologiska landskapssambanden redovisas i översiktsplanen. Utöver dessa finns flera lokala samband och finmaskig grönstruktur med stor vikt för biodiversitet och spridningssamband för djur och växter som inte syns på översiktsplanens mer övergripande nivå.

En sammanställning av vilken skog som tagits i anspråk sedan 2014 är ingen analys ingått i framtagandet av översiktsplanen, däremot har en klimatkalkyl på planförslaget utförts. I klimatkalkylen har förändrad markanvändning och förlust av kolinlagring funnits till grund. Klimatkalkylen har i sin tur utgjort underlag för beslut om framtida utveckling i samrådsförslaget.

Gällande Naturskyddsföreningens synpunkter om Sollentuna häradsallmänning vill samhällsbyggnadsförvaltningen informera om att häradsallmänningen är styrda av ett produktions- och avkastningskrav. Dialog pågår, men redovisas inte på översiktsplanens mer strategiska nivå.

Gällande synpunkten från en privatperson avseende skötsel av de bostadsnära skogarna vill förvaltningen informera om att Järfälla kommun sköter skogen i naturreservaten och annan mark som ägs av kommunen. Skadade träd som riskerar att falla över tomter, parkvägar eller större grusvägar och som utgör en säkerhetsrisk fälls, eller så blir de beskurna. Skötseln av skog mellan bostadsområden sker framför allt för att träden ska må bra och leva länge och för att gynna biologisk mångfald och variation. Hänsyn tas också till säkerhet (riskträd), trygghet (utglesning av täta bestånd) och igenväxning.

Samhällsbyggnadsförvaltningen noterar medskicken kring det tidigare arbetet vid Stäkets verksamhetsområde som framförs av en privatperson. Avseende synpunkterna om att landskapssambandet utmed Stäkets verksamhetsområde måste stärkas, så vill samhällsbyggnadsförvaltningen informera om att en stor del av marken öster om Stäkets verksamhetsområde ägs av Sollentuna häradsallmänning och nyttjas till skogsproduktion. Även om Järfälla kommun är delägare har

kommunen begränsad rådighet över de produktions- och avkastningskrav som styr häradsallmanningen. Kommunen driver dock ett investeringsprojekt kring ekologisk restaurering i Järvafältet, där samverkan med häradsallmanningen är en viktig del för att stärka sambandet.

Gällande önskemål om en mer detaljerad prioritering och redovisning av finansiering av översiktsplanens målbilder vill samhällsbyggnadsförvaltningen informera om att översiktsplanen är ett övergripande strategiskt dokument för kommunens mark- och vattenanvändning på lång sikt. Som ett sådant omfattar den inte mer detaljerad prioritering, utan det omhändertas i efterföljande planering.

Pensionärsorganisationernas förslag om en naturbro för att förbinda Jakobsbergs centrum med Kvarnbacken noteras. Dock saknar förslaget de fysiska förutsättningar som skulle krävas för en brokonstruktion. Däremot lyfter översiktsplanen målsättningen att minska järnvägens barriäreffekt och tillföra grönska inom området på andra sätt.

Samhällsbyggnadsförvaltningen noterar Järfälla ryttaförenings medskick. I det fall att ny bebyggelse prövas inom handelsplatsen kommer frågan om närheten till hästhållning att utredas som en del av detaljplaneprocessen.

Vatten

Miljö- och bygglovsnämnden ser risk för försämring av statusen för Bällstaåns miljökvalitetsnormer när det planeras verksamheter längs ån. Nämnden vill även särskilt peka ut risken för spridning av föroreningar i det förändrade klimatet. Till exempel kan översvämningar från stigande sjöar eller höga flöden i vattendrag medföra ökad risk för föroreningsspridning.

Tekniska nämnden påtalar att övergripande avrinningsstråk och ytor som behövs för dagvattenhantering inte redovisas i samrådshandlingen. Kopplingen till dagvattenhantering och behov av anläggningar kan stärkas i text. De önskar fler hänvisningar till styrdokument för dagvattenhantering. Nämnden bifogar även förslag till mindre tillägg och justeringar i avsnittet.

Norrvatten anser att det är utmärkt att det lyfts fram att hänsyn tas till att bibehålla och säkerställa Mälarens funktion som dricksvattentäkt. Viktigt dock att det integreras i alla delar av samhällsplaneringen som kan påverka Mälaren. De lyfter även att vattenskyddsområdet inte ger ett fullständigt skydd för vattentäkten och att det bör belysas att även andra insatser behövs, samt att det borde tydliggöras i översiktsplanen att Mälaren är en dricksvattentäkt. De önskar även att det anges att kommunen antagit den regionala vattenförsörjningsplanen.

Trafikverket anser att det i vissa fall kan vara relevant att förhålla sig till mer omfattande regn än vad som anges i översiktsplanen, t.ex. 200-årsregn. Exempel på detta kan vara intill järnvägsanläggningar. Trafikverket anser även att exploateringen i Barkarbystaden 2 Södra innebär en utmaning för skyfallshanteringen.

Region Stockholm ser en potentiell målkonflikt vad gäller planförslagets intention att förtäta invid Bällstaån med behovet av vattenrening och uppfyllande av miljökvalitetsnormer och önskar att det förtydligas hur detta hanteras inför granskning.

Brandkåren Attunda påtalar att om kommunen avser att bygga hårdgjorda ytor över tidigare genomsläppliga ytor bör kommunen beakta vattenansamling och översvämningrisk.

Stockholm stad anser att det är positivt att avrinningsområden för sjöar och vattendrag som delas med andra kommuner och som är av mellankommunalt intresse redovisas. Samverkan med andra kommuner gällande dessa frågor skulle kunna lyftas fram.

Järfälla ryttaförening lyfter att en ridanläggning behöver förutsättningar för att verka med modern och effektiv vattenhantering. De informerar om att kommunen och föreningen arbetar aktivt tillsammans för att utveckla detta och har under 2023 beviljats LOVA stöd.

En *privatperson* önskar att våtmarker i kommunen prioriteras och listas för att skyddas, bevaras och återvätas vid behov. Samma person ser att det är viktigt att kommunen ställer krav på dagvattenhantering inom befintlig bebyggelse samt att kommunen informerar om problemen med dricksvattenförsörjningen som kommer att uppstå om Mälarens vattennivå höjs.

En *privatperson* undrar vad det är som hindrar att göra en ”skyfallskanal” längs Mälärvägen västerut mot Görvälnsbäcken för att minska översvämningens riskerna utmed Bällstaån?

Samhällsbyggnadsförvaltningens kommentar:

Miljö- och bygglovsnämnden, Trafikverket, Region Stockholm och en privatperson har yttrat sig angående pågående planering utmed Bällstaån. Samhällsbyggnadsförvaltningen vill informera om att Järfälla kommun håller på att ta fram ett åtgärdsprogram för Bällstaån i syfte att tydliggöra vilka åtgärder som är nödvändiga för att inte äventyra möjligheten att uppnå miljö kvalitetsnormerna för vatten för Bällstaån inom kommunen. Bebyggelsens påverkan på Bällstaån kommer därför efter att kunna utredas inom ramen för pågående detaljplanering och i relation till åtgärdsprogrammet. Översiktsplanen gör det tydligt att bebyggelse utmed Bällstaån endast kan tillkomma om vattenförekomstens möjlighet att uppnå miljö kvalitetsnormerna för vatten säkerställs. Kommunen har nyligen även antagit en Översvämningssplan, som redovisar mål och strategier för Järfällas arbete med skyfall och höga flöden i vattendrag.

Översiktsplanen kompletteras enligt Miljö- och bygglovsnämndens synpunkt med skrivningar kopplat till förorenings spridning vid ett förändrat klimat.

Översiktsplanen har kompletterats med en karta över kommunens avrinningsområden, enligt synpunkt från Tekniska nämnden. Översiktsplanen berör dagvattenfrågor på ett övergripande plan, mer detaljerad information återfinns i kommunens Vattenplan och Översvämningssplan. Generellt har samhällsbyggnadsförvaltningen försökt begränsa hänvisningen till andra styrande dokument för läsbarhetens skull. Tekniska nämnden lyfte önskemål om kompletteringar av åtgärder för dagvattenhantering på en detaljnivå som översiktsplanen inte omfattar. Samhällsbyggnadsförvaltningen har haft som mål att hålla översiktsplanen aktuell under en längre tid genom att undvika att lyfta in åtgärder ur kommunens övriga styrande dokument.

Samhällsbyggnadsförvaltningen vill informera Norrvatten om att Mälarens funktion som dricksvattentäkt lyfts både under temaområdet Vatten samt temaområdet Teknisk försörjning. Utförliga beskrivningar och åtgärder för dricksvattentäktens skydd redovisas i Vattenplanen och lyfts inte i översiktsplanen. Ett förtydligande kopplat till Mälarens vattenkvalitet har lagts till i delområdestexten för Viksjö, dock lyfts Mälarens roll särskilt under temaområde Vatten. Sedan granskning har planförslaget kompletterats med ett stycke om att kommunen antagit den regionala

vattenförsörjningsplanen under kapitlet Utgångspunkter, i enlighet med Norrvattens önskemål.

Gällande Trafikverkets synpunkt om lämplig återkomsttid anser samhällsbyggnadsförvaltningen att frågan tas omhand i översiktsplanens skrivelse om att samhällsviktiga verksamheter av större vikt i Järfälla bör kunna hantera ett 1000-års regn.

Brandkåren Attundas medskick kring översvämningsrisk noteras.

Samhällsbyggnadsförvaltningen har kompletterat texten med ett stycke om samverkan med andra kommuner kring olika vattendrag, i enlighet med Stockholms stads synpunkt.

Det är positivt att Järfälla ryttaförening arbetar aktivt för en god vattenhantering, dock omfattar översiktsplanen inte verksamhetens dagvattenhantering på en mer detaljerad nivå.

Översiktsplanen behandlar frågan om våtmarker på en översiktlig nivå genom att peka ut våtmarker och viktiga ytor för grundvattenbildning. Mer detaljerad information som ligger till grund för prioritering av åtgärder går att hitta i Vattenplanen samt Handlingsplan för biologisk mångfald. Gällande dagvattenhantering inom befintlig bebyggelse vill samhällsbyggnadsförvaltningen poängtera att kommunen saknar rådighet gällande att ställa krav på kvartersmark, men att arbete pågår för att ta fram åtgärdsprogram för kommunens olika vattendrag och dess avrinningsområden. I dessa kommer åtgärder för flödesreglering och rening för att omhänderta dagvatten från befintliga bebyggelsemiljöer ingå.

I kommande åtgärdsprogram samt i den gällande Översvämningsplanen redovisas lämpliga åtgärder för skyfallshantering.

Kommunikationer

Trafikverket saknar en övergripande analys av kommunens utveckling kopplat till transporter, inte minst i beskrivningen av de utmaningar som Järfälla står inför. Otydligheten kring transportsystemets funktionalitet blir enligt Trafikverket särskilt tydlig då det saknas utpekande av ett huvudvägnät i kommunen, samt en beskrivning av vilken funktionalitet detta vägnät bör ha. Trafikverket påtalar vidare att bussförbindelsen över Mäljarbanan inte är utredd och att korsningspunkten kan behöva ligga någon annanstans. Det bör enligt Trafikverket tydliggöras att det är ett inspelat behov och inte planerad åtgärd. Det gäller även den södra entrén till Kallhäll station. De ser även gärna att trafiksäkerheten lyfts mer även i andra avsnitt, särskilt där inriktningar och utveckling av gång- och cykelstråk nämns.

Trafikverket saknar i beskrivningen av kommunikationer hur kommunen förhåller sig till näringslivets transporter och i synnerhet godstransporter, och efterfrågar en justering i avsnittet om utbyggnaden av Mäljarbanan.

Trafikverket ser inga hinder för kommunens förslag om att avklassificera Viksjöleden som transportled för farligt gods. Vidare ansvarar Länsstyrelsen för beslut om transportled farligt gods.

Tekniska nämnden påtalar att man genom att avklassificera norra delen av Viksjöleden som sekundärled för farligt gods främjar stadsutvecklingen längs sträckan, men viktigt är då att säkerställa möjligheten för farligt gods längs andra sträckningar. En privatperson undrar hur transporter ska ske till Görvälnverket om klassningen av Viksjöleden förändras.

Flera *privatpersoner* lyfter att det är kapacitetsbrist på olika platser i vägnätet, delvis på grund av att den ökade byggnationen har lett till att trafiken ökat. *Tekniska nämnden* tycker att det är viktigt att kommunen ökar kapaciteten i vägnätet i högt belastade snitt. Det gäller bland annat kopplingar mellan Viksjöleden/Veddesta och även vägar mot trafikplats Barkarby/ trafikplats Jakobsberg och E18. Det finns även behov av gena kopplingar för busstrafik till Barkarby station via Veddesta genom bland annat Ekonomivägen.

En *privatperson* anser att benämningen mångfunktionell gata är otydlig och undrar vilka funktioner en gata kan ha annat än för transporter.

Pensionärsorganisationerna lyfter att grönområden, attraktiv natur och levande centrum med offentlig och privat service måste vara lättillgängliga för alla.

Naturskyddsföreningen anser att kommunen borde arbeta för att minska biltrafiken. Bland annat lyfter de att kommunen bör ta bort parkeringsplatser, minska bilvägarnas barriäreffekter och arbeta för att Trafikverket inte ska gå vidare med den planerade breddningen av E18. De anser bland annat att biltrafik inte borde tillåtas på Ekonomivägen eftersom det påverkar Veddestabäckens möjlighet att svämma över. De anser att parkeringsplatser bör tas bort inom Barkarby handelsplats. I översiktsplanen önskar föreningen ett förtydligande av att yteffektiva trafikslag inte omfattar privatbilism.

Naturskyddsföreningen vill även att kommunen i samverkan med regionen och trafikverket arbetar för att stärka kollektivtrafiken, bland annat med en buss från Jakobsberg till Görväln. Föreningen efterlyser en trafikplan för kommunen.

Stockholms stad tycker att det är positivt att järnvägsstationen Barkarby med storregional funktion som bytespunkt får en bättre busskoppling till väg 275, Lunda samt genare och bättre koppling till Hässelby.

En *privatperson* har ett antal synpunkter på kollektivtrafiken. Personen anser att Barkarby station behöver kompletteras med värdfunktioner för ankommande tåg norrifrån som en konsekvens av att utbyggnaden av fyrspar drar ut på tiden, att kollektivtrafiken mellan Järfälla och Vällingby är för långsam och att busstrafiken i Viksjö borde få plats närmare bostäderna.

Region Stockholm har flera synpunkter och medskick avseende kollektivtrafiken. De ser en möjlig målkonflikt mellan busstrafikens ytbehov och samrådsförslagets beskrivningar gällande utveckling av multifunktionella gator och stadslivsstråk och önskar ett klagörande kring det. Regionen önskar även informera om att alla större förändringar av stationsmiljöer i pendeltågssystemet, så som tillkommande entréer, behöver föregås av en åtgärdsvalsstudie. De vill att alla tre bussterminaler i kommunen pekats ut i karta och omnämns i texten, och vill att kommunen tydliggör att fler busslinjestreckningar även innebär ett behov av ökad kapacitet i terminalerna.

Region Stockholm anser vidare att de utpekade båtbyggarna är mer lämpliga för fritidsresor snarare än för pendling, och upplyser om att i strategisk pendelbåtsutredning från 2019 finns två avfärdade relationer, Västerort mot Slussen/Gamla stan och Hässelby-Hägersten.

I planeringen av tillkommande bostäder anser *Region Stockholm* att hänsyn behöver tas till sjukhusverksamheten och att denna ska kunna utökas i takt med befolkningsökningen och därmed det ökade vårdbehovet. Det innebär bland annat att sjukhusfastigheten behöver ges möjlighet att hantera tätare trafikflöden. De påtalar även att planeringen för gång- och cykelvägar runt sjukhuset behöver ske i dialog med Locum AB.

Upplands-Bro kommun lyfter att de och Järfälla har flera gemensamma intressen när det gäller transportsystemet. För *Upplands-Bro kommun* är det viktigt att Järfällas nya översiktsplan främjar utvecklingen av den regionala stadskärnan Barkarby-Jakobsberg och dess olika regionala funktioner. Inte minst har den regionala stadskärnan en viktig funktion som knutpunkt i transportsystemet, framför allt för utvecklingen av en attraktiv kollektivtrafik både radiellt och på tvären. När det gäller Mäljarbanan kan dess betydelse inte nog understrykas. De saknar skrivningar gällande utökad kapacitet och utbyggnad av Mäljarbanan. För *Upplands-Bro kommuns* del är det mycket angeläget att Mäljarbanan byggs ut med fyrspar från Kallhäll till Bålsta, för att bland annat möjliggöra kvartstrafik med pendeltågen från Bro och Bålsta.

En *privatperson* uppskattar förslag på att utveckla dagens trafikseparerade vägar till stadsgator och menar att en tät stadsfront kan avskärma trafiken från de stora trafiklederna.

En *privatperson* anser att cykelnätet i Järfälla i stort är bra men att det brister i kontinuitet. Personen lyfter flera platser i gång- och cykelnätet inom kommunen som är i behov av utveckling. Privatpersonen är även tveksam till att utpekad koppling mellan Jakobsbergs södra delar och Veddesta skulle göra så stor nytta.

Almare-Stäkets kulturlandskap tycker att hastighet och hastighetsbegränsning nämns för liten utsträckning. Enköpingsvägen förbi Stäketfläcken har för hög hastighet och för rak sträckning vilket gör den trafikfarlig, särskilt tillsammans med ny bebyggelse.

En *privatperson* önskar ett vägräcke eller dylikt längs Slammertorpsvägen för ökad trivsel och trafiksäkerhet för gångtrafikanter.

Samhällsbyggnadsförvaltningens kommentar:

Järfälla, liksom regionen i stort, står inför utmaningar kring kapaciteten i vägnätet i högt belastade snitt. Översiktsplanens inriktning syftar till att skapa bättre förutsättningar för yteffektiva transportmedel. För att tydliggöra det har ett tillägg om transportsystemets utmaningar gjorts i utmaningen "Att erbjuda boenden för alla och levande lokalsamhällen". Huvudvägnätet som Trafikverket efterfrågar finns utpekade i mark- och vattenanvändningskartan, och har sedan samråd även lyfts ut till en separat karta i temaområdet Kommunikationer. Vägnätets funktionalitet finns beskriven i temaområdet.

Samhällsbyggnadsförvaltningen noterar Trafikverkets synpunkter om att korsningspunkten över Mäljarbanan och den södra uppgången i Kallhäll inte är planerade åtgärder. Översiktsplanen visar en ambition om framtida utveckling som är baserad på kommunens vision och målbilder, konkreta förslag kommer att diskuteras med Trafikverket när det är aktuellt.

Förvaltningen delar Trafikverkets uppfattning om att trafiksäkerhet är en viktig fråga vid utveckling av gång- och cykelnätet. Tillägg om detta har gjorts i delområdena Den regionala stadskärnan och Kallhäll, samt i temaområdet Samhällsservice. Formuleringen om utbyggnaden av Mäljarbanan har justerats enligt Trafikverkets synpunkt. Ett avsnitt om godstransporter har lagts till i temaområdet Kommunikationer.

Samhällsbyggnadsförvaltningen noterar Trafikverkets och Tekniska nämndens synpunkter om avklassificeringen, och vill tydliggöra att det bara är den norra delen av Viksjöleden som föreslås avklassificeras.

Vad gäller kapaciteten i vägnätet som flera privatpersoner och Tekniska nämnden yttrat sig om är det i enlighet med översiktsplanens intentioner att det ska vara så

god framkomlighet som möjligt i det kommunala vägnätet 2050. För att skapa mer utrymme i vägnätet prioriterar kommunen att förbättra förutsättningarna för yteffektiva transporter.

Omvandlingarna av trafikleder till mångfunktionella gator och stadslivsstråk syftar till att minska vägarnas barriäreffekt. En mångfunktionell gata är en väl utformad gata som kombinerar funktionen i transportsystemet med att även vara en vistelseyta och mötesplats, bidra till dagvattenhantering och utgöra en länk i viktiga landskapssamband.

Förvaltningen delar Pensionärsorganisationernas synpunkt om att grönområden, attraktiv natur och levande centrum ska vara tillgängliga för alla. Synpunkten ligger i linje med översiktsplanens ambitioner.

Kommunen arbetar med att minska bilarnas barriäreffekt och lämna mer plats till gående och cyklister, i enlighet med Naturskyddsföreningens synpunkt, bland annat genom omvandlingen av trafikleder till mångfunktionella gator och stadslivsstråk. Ekonomivägen ingår i en lagakraftvunnen detaljplan och dess trafikering hanteras inte i översiktsplanen. Handelsplatsen är en viktig målpunkt i kommunen och ska vara tillgänglig med gång, cykel och kollektivtrafik såväl som med bil. Förvaltningen vill dock informera Naturskyddsföreningen om att Järfälla kommun inte har rådighet över marken i Barkarby handelsplats. Vad gäller yteffektiva transporter ser förvaltningen inget behov av att förtydliga formuleringarna enligt föreningens synpunkt.

Förvaltningen har inget uppdrag om att ta fram en ny trafikplan.

Vad gäller utvecklingen av E18 kommer kommunen att vara delaktig i arbetet med Trafikverkets vägplan och bevaka kommunens intressen, men har inte rådighet över den nationella infrastrukturen.

Samhällsbyggnadsförvaltningen noterar Naturskyddsföreningens synpunkt om parkeringsplatser i bostadsområden. Parkeringsreglering är inte en fråga som hanteras i översiktsplanen.

Samhällsbyggnadsförvaltningen noterar synpunkter från Stockholm stad, Naturskyddsföreningen och privatpersoner om kollektivtrafiken. Förvaltningen delar uppfattningen att en effektiv och tillgänglig med kollektivtrafik är en viktig fråga. Kommunen har inte rådighet över kollektivtrafiken men samverkar med Region Stockholm, Trafikverket och omkringliggande kommuner för att i enlighet med översiktsplanens målbilder uppnå en god kollektivtrafikförsörjning. Trafikering utvecklas i enlighet med Kollektivtrafikplan 2050 som Region Stockholm tagit fram. Gällande busstrafiken i Viksjö som en privatperson lyfter vill förvaltningen poängtera att en samhällsekonomiskt lönsam kollektivtrafik kräver så korta körvägar som möjligt för bussarna.

Längs gatorna som är utpekade som stadslivsstråk finns busslinjer som kan påverkas av utvecklingen när förutsättningarna för gång och cykel förbättras. Kommunen kommer att föra dialog med Region Stockholm inför eventuella förändringar för att se till att de har minimal påverkan på busstrafiken. Region Stockholms medskick om behovet av åtgärdsvalsstudie för utveckling av en till entré till pendeltåget i Kallhäll noteras. Bussterminalerna i kommunen har sedan samrådet pekats ut i kartan över kollektivtrafik. Säkerställande av markytor hanteras inte i översiktsplanen. Kommunen samarbetar med regionen kring framtida linjenät och hanterar frågan om kapacitet i terminalerna.

Region Stockholms medskick angående båttrafiken noteras.

Region Stockholms synpunkter om transporter till, från och kring Jakobsbergs sjukhus noteras. Vid eventuell utveckling i närheten av sjukhuset kommer kommunen att föra dialog med Locum AB.

Samhällsbyggnadsförvaltningen delar Upplands-Bro kommuns bild att det är viktigt att översiktsplanen främjar utveckling av den regionala stadskärnan som regionalt centrum och transportnod. Frågan är central i förslaget till översiktsplan. En formulering om Mäljarbanans fortsatta utbyggnad har lagts till i temaområdet Kommunikationer.

Samhällsbyggnadsförvaltningen noterar medskick om stadsgator och möjligheten att avskärma trafiken med en tät stadsfront. I översiktsplanen finns förslag om att utveckla verksamheter i lägen nära trafikleder som även kan bidra till att skydda bakomvarande bebyggelse från buller.

Kommunen eftersträvar ett väl sammanhängande cykelvägnät och utvecklar nätet i enlighet med vår cykelplan. Dialog förs kontinuerligt med bland annat Stockholm stad för att uppnå ett sammankopplat cykelnät. Det utpekade cykelnätet har setts över utifrån synpunkterna, men inte ändrats. Vad gäller utpekade sociala kopplingar ska de ses som ett identifierat behov där den konkreta lösningen inte är utredd än, på lång sikt bedömer förvaltningen att det vore positivt med en utvecklad koppling mellan Jakobsbergs södra delar och Veddesta. Förvaltningen har sett över utpekade gång- och cykelnät och reviderat kartan delvis efter privatpersonens synpunkter.

Almare-Stäkets synpunkt noteras, hastighetsbegränsning är dock inte en fråga som hanteras i översiktsplanen.

Medskicket om vägräcke längs Slammertorpsvägen noteras, men är inte en fråga som hanteras i översiktsplanen.

Samhällsservice

Kompetensnämnden ställer sig frågande till varför inte gymnasieutbildning, vuxenutbildning, sfi m.fl. utbildningar behandlas i förslag till översiktsplan. De frågor för mål och insatser som rör utbildning är i förslaget i princip avgränsat till för- och grundskolor. Eftersom Järfälla är en av de utpekade regionala stadskärnorna i RUF framstår det som än mer betydelsefullt att ta in utbildningsfrågor i bredare bemärkelse i översiktsplanen. Även en privatperson tycker att översiktsplanen borde innehålla mer konkreta förslag kring utbildning och kompetens.

Kultur- demokrati- och fritidsnämnden anser att det är nödvändigt att i en växande kommun fortsätta utveckla både befintliga och nya anläggningar för idrottsverksamhet i takt med befolkningens tillväxt. De vill understryka att det är viktigt att reservera tillräckligt stora ytor för dessa ändamål. Nämnden föreslår att ett avsnitt om spontanidrott inkluderas i planen. Nämnden föreslår även att formuleringen om mikroplaster i konstgräsplaner stryks eftersom frågan redan hanteras via kommunens upphandlingsregler.

Kultur- demokrati- och fritidsnämnden tycker att man borde peka ut behov av kulturlokaler, i alla fall skriva att det behövs kulturlokaler. Nyckeltal eller definierade begrepp för ”närhet till” kan användas. De undrar hur mötesplatser säkras i översiktsplanen genom fysisk planering avseende upplevelse/kultur/evenemang.

Miljö- och bygglovsnämnden påtalar att kommunstyrelsen i Järfälla har beslutat att 20 kvadratmeter friyta/barn är en lägstanivå för förskolegårdar. De tycker att det borde nämnas i översiktsplanen att denna princip gäller, och att det borde framgå i planen att utemiljön på skolor och förskolor ska vara tillräcklig. De vill även poängtera vikten av att ta

hänsyn till andra planeringsaspekter än buller i ett tidigt skede vid planering av skolor och förskolor, exempelvis luftföroreningar och värmestress. Nämnden är positiv till att man ser över flexibla användningar av befintlig bebyggelse samt att detaljplaner ändras för att möjliggöra detta, för att möjliggöra platser för exempelvis idrotts- och fritidsaktiviteter.

Socialnämnden och *Äldre- och omsorgsnämnden* anser att socialtjänstens perspektiv, verksamheter och insatser bör inkluderas i större omfattning, exempelvis genom att belysa vilken roll socialtjänsten kan spela i det lagstadgade deltagandet i samhällsplaneringen. De önskar att översiktsplanen lyfter vikten av att involvera socialnämndens verksamheter i ett tidigt skede samt att vård- och omsorgsboenden används istället för äldreboenden.

Barn- och ungdomsnämnden påtalar att placering av skolor och förskolor ska ske med hänsyn till buller, luftföroreningar och risk för värmestress. De anser att det är viktigt att reservera tillräckligt stora ytor för dessa ändamål tidigt i planeringen, och att de ska lokaliseras så att de fungerar vid samhällsstörningar.

Nämnden lyfter att skolans och förskolans arbete är viktiga komponenter för att minska segregationens effekter. De vill även att översiktsplanen kompletteras med en karta över förskolor och skolor eftersom de utgör viktiga målpunkter för barn.

Järfälla Hembygdsförening vill belysa vilken kraft föreningslivet och civilsamhället utgör i utformningen av vårt samhälle och vår välfärd till gagn för invånarna. Med tanke på denna betydelse bör ett generellt föreningsstöd som även omfattar lokaler övervägas av kommunen.

Pensionärsorganisationerna lyfter att byggande av trygghetsbostäder kräver kommunalt agerande, och att samlingslokaler för föreningsliv och pensionärer måste ges hög prioritet. De tycker även att tillgängligheten i hus utan hissar bör förbättras genom kompletterande investeringar och fungerande flyttkedjor.

Region Stockholm anser att det är positivt att kommunen lyfter vård som en samhällsviktig verksamhet och att möjligheter för vårdkluster synliggörs. Hälsorisker kopplade till olyckor och suicidhandlingar kan utvecklas.

Postnord informerar om sitt uppdrag och vilka förutsättningar de behöver för att kunna dela ut post. Postnord vill bli kontaktade i god tid för dialog kring postmottagning i samband med nybyggnation eller förändring av befintlig infrastruktur.

En *privatperson* tycker att det satsas för mycket pengar på projekt som inte efterfrågas och redan finns i närområdet, exempelvis skateboardparker och fotbollsplaner.

Järfälla ryttaförening anser att ridanläggningen borde inkluderas i karta och text om befintliga idrottsanläggningar.

Samhällsbyggnadsförvaltningens kommentar:

En karta över utbildning har tagits fram där gymnasial och eftergymnasial utbildning lyfts. Texten om skola i temaområdet har reviderats enligt Kompetensnämndens önskemål.

Förvaltningen delar Kultur- demokrati- och fritidsnämndens uppfattning om vikten av att utveckla idrottsverksamhet, och sedan samrådet har en text lagts till om bland annat vikten av att reservera ytor för idrott tidigt i processen. Informationen om konstgräsplaner har kompletterats med information om att ett förbud mot mikroplaster kommer att inträda 2031. Information om spontanidrott har lagts till.

Platser för kulturlokaler i kommunen har lagts till i en karta som visar befintliga platser för kultur samt markeringar av möjliga framtida platser för kultur. Även delområdeskartorna har kompletterats med utpekade platser för kultur. Urvalet av platser är gjort utifrån samtal med Kultur- demokrati- och fritidsnämnden.

Miljö- och bygglovsnämndens yttrande noteras. Förvaltningen bedömer, efter samtal med flera berörda förvaltningar, att det är en för detaljerad nivå för översiktsplanen att exakta nyckeltal för friyta/barn. Texten om planering av skolor och förskolor har kompletterats med vikten av hänsyn till luftföroreningar och värme-stress. Även vikten av tillräckligt stora ytor för lek och utevistelse lyfts i texten, dock har ingen specifik målsättning lagts till.

Samhällsbyggnadsförvaltningen noterar Socialnämndens och Äldre- och omsorgsnämndens yttrande, och har lagt till information om behovet av att Socialförvaltningen medverkar i samhällsplaneringen. Äldreboenden har ersatts med vård- och omsorgsboenden i texten enligt nämndens önskemål.

Text om placering av skolor och förskolor har reviderats enligt Barn- och ungdomsnämndens förslag och en karta som visar befintliga skolor och framtida behov har lagts till.

Samhällsbyggnadsförvaltningen noterar Järfälla Hembygdsförenings synpunkt och har meddelat berörda personer, översiktsplanen omfattar inte åtgärder kopplade till ekonomiskt stöd för föreningar även om föreningslivet är av stor betydelse för samhällsplaneringen i Järfälla kommun.

Att peka ut platser för trygghetsboenden och samlingslokaler, i enlighet med Pensionärsorganisationernas yttrande, är en för detaljerad nivå för översiktsplanen.

Samhällsbyggnadsförvaltningen noterar Region Stockholms yttrande. Olyckor och suicidhandlingar anses vara för detaljerat för att hanteras i översiktsplanen.

Samhällsbyggnadsförvaltningen noterar Postnords önskemål om dialog i god tid vid nybyggnation.

Kommunen upplever en stor efterfrågan på olika typer av nya idrottsanläggningar från föreningar och privatpersoner. Gällande en privatpersons yttrande vill förvaltningen informera om att det innan varje satsning på en ny anläggning alltid genomförs en analys av nuläget och hur efterfrågan ser ut.

Idrottskartan har uppdaterat med fler områden, däribland Säby gård, enligt Järfälla Ryttnarförörenings önskan.

Näringsliv

Miljö- och bygglovsnämnden rekommenderar att man ser över utvecklingsområdena för näringsliv för att beakta risker för målkonflikter. Detta då nämnden konstaterar att utpekade utvecklingsområden ligger inom områden som inhyser såväl prioriterade ekologiska landskapssamband, ekosystemtjänster och naturvärden.

Tekniska nämnden bifogar ett förslag till komplettering avseende arbetet med grönytefaktor.

Järfälla ryttnarförörening anser att översiktsplanen borde innehålla någon skrivning om verksamheter som ligger inom områden med högt naturvärde, då ridanläggningen gör det. De tycker även att Säby gård borde nämnas under rubriken jordbruk.

Samhällsbyggnadsförvaltningens kommentar:

Mark- och vattenanvändningskartan, inklusive utvecklingsområdena för näringsliv, har tagits fram i kontinuerlig dialog med bland annat kompetenser som ansvarar för dessa frågor. Områdena som redovisas med grön skraffering är exempel på områden där flera intressen kolliderar.

Texten om grönytefaktor har justerats i enlighet med Tekniska nämndens förslag.

Text om verksamheter inom skyddade områden har lagts till i översiktsplanen, däribland ridanläggningen där Järfälla Ryttaförening har sin verksamhet.

Teknisk försörjning

Miljö- och bygglövsnämnden tycker att kapitlet om avfall och återvinning skulle kunna ta upp även avfall som inte hanteras av SÖRAB.

Tekniska nämnden efterfrågar ett antal förtydliganden avseende dagvatten samt avfall och återvinning.

Svenska kraftnät anser att de två planerade 400 kV-ledningar som passerar Järfälla, där ansökan om koncession är inskickad, bör redovisas i mark- och vattenanvändningskartan. De saknar även en text om de planerade kraftledningarna och varför denna förstärkning av elnätet behövs.

Trafikverket vill lyfta behovet av ytor för mellanlagring av massor, t.ex. för infrastrukturprojekt.

Region Stockholm menar att planförslaget kan förtydliga behovet av att bygga ut och underhålla de tekniska försörjningssystemen. Regionen betonar att utbyggnad av elnät/ledningar är ett grundläggande intresse och att avvägningar mellan olika intressen behöver göras där vikten av funktionen framhålls, snarare än att anpassa sig till andra intressen. Slutligen framhåller regionen vikten av fortsatt samarbete i dessa frågor.

Upplands-Bro kommun informerar om att de tidigare yttrat sig över Svenska kraftnäts framtida 400 kV-ledning i mellan Hamra och Överby, samt Vattenfalls framtida 130 kV-ledning i stråket Kungsängen-Överby. De har framfört att man önskar se en ledningsdragning i den befintliga kraftledningsgatan som idag sträcker sig över Kungsängens övnings- och skjutfält och ansluter till Järfälla kommun via Munkholmen till Roparudden och Törndal.

Då fördelningsstationerna för regionnätet har stor betydelse för regionen önskar E.ON att dessa redovisas som viktiga planeringsförutsättningar i kommunens översiktsplan. E.ON tycker att det är viktigt att se energiförsörjningsfrågan ur ett helhetsperspektiv och att kommunen tillsammans med E.ON på ett tidigt stadie uppskattar det framtida energibehovet kopplat till den tidshorisont man ser för utbyggnadstakten. De påtalar även att utökning av kapaciteten i elnätet kan behöva utökas vid etablering av nya verksamhetsområdet och att hanteringen av anslutningsförfrågningar kan ta mycket lång tid.

Skanova framför att de i ett tidigt skede vill medverka i detaljplanearbete för att få med befintliga ledningar i planeringsunderlaget.

Barkarby-Skälby Villaägareförening och Föreningen Villaägare i Järfälla anser att det är olämpligt att stänga Görvälns återvinningscentral, eftersom det blir längre för boende i södra Järfälla att ta sig till planerad ny återvinningscentral i Stäket. En privatperson lyfter att återvinningscentralen bör ligga centralt i kommunen.

Post- och telestyrelsen anser att IT-infrastruktur behöver beaktas i samhällsplaneringen på både regional och kommunal nivå.

En *privatperson* önskar att perspektiv om landnivåhöjnings effekter på saltvatteninträngning i Mälaren från Östersjön ska beaktas utifrån dricksvattensförsörjningsperspektiv.

Samhällsbyggnadsförvaltningens kommentar:

Avsnittet om avfall har setts över. Miljö- och bygglovsnämndens synpunkt gällande text om avfall som inte hanteras av SÖRAB anses inte nödvändigt för översiktsplanen. I kommunens avfallsplan finns mer information om avfallshantering.

Tekniska nämndens förslag på ändringar för temaområdet teknisk försörjning har lagts in. Nämndens önskemål om vägledningar på delområdesnivå för avfall anses vara för detaljerad nivå för översiktsplanen.

Svenska kraftnäts önskemål om att redovisa planerade 400 kV-ledningar kommer inte läggas in i mark- och vattenanvändningskartan, översiktsplanen har dock kompletterats med en karta som visar elförsörjning där planerade 400 kV-ledningar är inkluderade. Texter om det framtida energibehovet har uppdaterats.

Gällande Trafikverkets synpunkt om masshantering vill förvaltningen informera om att Järfälla kommun har skrivit under Regional plan för cirkulär och resurseffektiv hantering av massor för Stockholms län, och arbetar med masshantering i enlighet med den.

Samhällsbyggnadsförvaltningen noterar Region Stockholms yttrande och har reviderat texter om behov av framtida energiförsörjning och utbyggnaden av den tekniska infrastrukturen.

Samhällsbyggnadsförvaltningen noterar Upplands-Bros önskemål till Svenska kraftnät angående nya 400 kV-ledningar. Information har lagts till i översiktsplanen om att dialog om framtida lokaliseringsutredningar behöver ske samordnat på regional och mellankommunal nivå.

Järfälla ser fram emot en fortsatt god dialog med E.ON om planering av elnätet. Det är mycket svårt att veta vilka verksamheter som kommer att finnas inom kommunen även inom befintliga verksamhetsområden, varför en uppskattning av energibehovet inte har gjorts. En karta som visar befintliga kraftledningar och fördelningsstationer har lagts till.

Skanovas önskemål att i tidigt skede medverka i detaljplaneprocessen noteras. Skanova är remissinstans i ärenden som berör dem.

Synpunkter från villaägarföreningen och en privatperson om flytt av ÅVC noteras. Det är ett beslut som tagits tidigare och som översiktsplanen bekräftar. Platsen i Stäket anses vara lämplig då den bland annat befinner sig längre från bostadsbebyggelse som kan störas av transporter och buller från anläggningen.

Ett avsnitt om digital infrastruktur har lagts till enligt Post- och telestyrelsens önskemål.

Effekter av landnivåhöjning på Mälarens vattenkvalitet ryms inte inom översiktsplanens utblick till 2050. Denna fråga är relevant på mycket längre sikt och medför därmed ingen justering av översiktsplanen.

Riksintressen

Luftfartsverket anser att det bör nämnas i översiktsplanen att höga objekt kan vara till hinder för militär och civil luftfart och vill påminna kommunen om att remittera LfV vid planering av objekt som är högre än 20m.

Trafikverket anser att beskrivningen av riksintressen bör kompletteras med riksintresset för Arlanda flygplats och dess MSA ytor. *Trafikverket* påtalar även att Järfälla kommun berörs av sjöfartsled nr 921B. Denna är inte anmäld som ett riksintresse men är ett allmänt intresse och bör redovisas som ett sådant i kommunens karta. *Trafikverket* ser positivt på att man tagit hänsyn till *Trafikverket* anspråk om ytterligare breddning av E18 för att ta hänsyn till framtida behov.

Svenska kraftnät informerar om att transmissionsnätets mark- och vattenanspråk utreds för riksintresseanspråk inom totalförsvarets civila del enligt 3 kap. 9 § Miljöbalken (MB) (1998:808) av Myndigheten för samhällsskydd och beredskap. Transmissionsnätets verksamhet med dess tillhörande mark- och vattenanspråk är även ett allmänt intresse enligt 2 kap. Planoch bygglag (2010:900) och 3 kap 8–9 §§ (MB) eftersom elförsörjningen är en grundförutsättning för att samhället ska fungera i fred, kris och krig.

Samhällsbyggnadsförvaltningens kommentar:

Skrivelse om behov av remittering till Luftfartsverket vid planering av objekt högre än 20 meter har lagts till.

Riksintresset för Arlanda och dess MSA-områden har lagts till i kartan över riksintressen. Samhällsbyggnadsförvaltningen noterar Trafikverkets synpunkt om anspråk för ytterligare breddning av E18. Farled 921B har lagts till i temakartan Vägar och leder.

Samhällsbyggnadsförvaltningen noterar Svenska kraftnäts medskick om att transmissionsnätets mark- och vattenanspråk utreds för riksintresseanspråk inom totalförsvarets civila del.

Skyddade områden

Miljö- och bygglovsnämnden har synpunkter på redovisningen av strandskyddet i kartmaterialet som de anser behöver utvecklas.

Hyresgästföreningen vill betona vikten av att kommunen tillämpar ett generellt strandskydd om 300 meter inom Görvälns naturreservat. I förslaget står det att ett strandskydd om 300 meter gäller bland annat ”längs med delar av Mälaren”. Så om det åsyftas Görvälns, tycker föreningen att ett förtydligande hade varit önskvärt.

Samhällsbyggnadsförvaltningens kommentar:

Att få fram ett tillförlitligt underlag för det generella strandskyddets gränser och säkerställa att underlaget är aktuellt är ett stort åtagande. En sådan utredning ryms inte inom framtagandet av översiktsplanen men kan vara aktuellt att ta fram i framtiden. Det är därför motiverat att endast redovisa det utökade strandskyddet där gränsdragning är säker.

Utökat strandskydd gäller inom delar av Görvälns naturreservats strand mot Mälaren men inte för hela sträckan. Det finns även flera partier utanför naturreservatet som har ett utökat strandskydd längs Mäljarstranden. Därför anses den nuvarande skrivningen tillräckligt tydlig.

Hälsa och säkerhet

Miljö- och bygglovsnämnden har flera synpunkter och önskemål om kompletteringar avseende markmiljö. De saknar en redogörelse för hur målet om att mark och vatten ska

vara fria från föroreningar ska uppnås, och efterfrågar tydliga åtgärder. De vill även uppmana kommunen att beakta markmiljöns funktioner vid kommande förtätning och utbyggnad av Järfälla, t.ex. kan utfyllnad av oorganiskt krossmaterial ändra markmiljöförhållandena. I översiktsplanen konstateras att det inom kommunen finns över 400 potentiellt förorenade områden, nämnden vill att det tydliggörs att vissa av dessa är konstaterat förorenade. Överlag beaktas främst historiska föroreningar i Översiktsplanen och nämnden vill lyfta att vi kan komma att stå inför nya utmaningar. Vid planering för hur markområden ska användas, utvecklas och bevaras är det därför viktigt att beakta föroreningar som sprids i våra samhällen idag.

Miljö- och bygglovsnämnden saknar ett perspektiv gällande den befintliga inomhusmiljön med avseende på radon. Nämnden anser även att avsnittet om miljökvalitetsnormer för luft bör lyftas ut och redovisas likt miljökvalitetsnormer för vatten.

Miljö- och bygglovsnämnden har även synpunkter om buller och vibrationer. De anser att det borde lyftas att risk för störande vibrationer och stömljud kan behöva utredas även vid utbyggnad vid mindre kommunala vägar. De vill även lyfta att Järfälla i framtiden kommer att omfattas av miljökvalitetsnormer för omgivningsbuller, och rekommenderar att frågan lyfts i planen. De efterfrågar en uppdaterad kommunövergripande bullerkartering för 2050. Nämnden lyfter även att bebyggelsen närmast de stora trafiklederna föreslås utgöra en tät stadsfront som avskärmar bakomliggande områden mot buller. Nämnden vill påtala att vissa verksamheter däremot kan leda till en ökad mängd trafik i kommunen.

Barn- och ungdomsnämnden ser det som angeläget att förorenade områden på kommunal mark saneras till lämpliga nivåer för markens användning. Det är särskilt viktigt att områden så som förskolor och skolor som utgör miljöer där barn vistas prioriteras.

Trafikverket påminner om att det åligger kommunen att visa att planerade bostadsområden inte utsätts för buller över riktvärdena enligt aktuell förordning.

Region Stockholm lyfter att det skrivningar gällande buller och luftkvalitet kan tydliggöras för att i större grad vägleda den efterföljande planeringen.

Naturskyddsföreningen anser att det borde framgå av planen att planerade verksamheter längs stora trafikleder inte ska innebära ökad risk för buller, vattenföroreningar och luftföroreningar inom kommunens naturreservat och andra grönområden.

Flera *privatpersoner* lyfter att trafikbuller är störande i kommunen, anser att kommunen bör ha en plan för att skydda boende och efterfrågar bullerplank. En *privatperson* har synpunkter på bullerkartorna och framhåller att de behöver vara baserade på aktuella data.

En *privatperson* undrar om kommunen glömt att ta med buller från flyget från Bromma i översiktsplanen.

Brandkåren Attunda påminner om att länsstyrelsens ”riktlinjer för planläggning intill vägar och järnvägar där det transporteras farligt gods” behöver användas vid exploatering nära farligt gods-leder. *Brandkåren Attunda* anser även att kommunen bör arbeta in suicidriskerna i detaljplaner som hanterar vårdinrättningar, skolor eller flerbostadshusområden.

Med anledning av diskussionen kring magnetfälts eventuella hälsorisker så önskar *E.ON* upplysa om att en skälighetsbedömning måste göras vid varje enskilt fall av samhällsplanering eller nybyggnation, där eventuella risker från magnetiska fält vägs mot tekniska och ekonomiska förutsättningar. De saknas idag entydiga resultat som påvisar ett

samband mellan exponering av magnetiska fält och negativa hälsoeffekter. Med bakgrund i detta har svenska myndigheter inte kunnat fastställa några gränsvärden eller skyddsavstånd.

Samhällsbyggnadsförvaltningens kommentar:

De skrivelser som återfinns i översiktsplanen om bland annat sanering av kommunal mark och rening av vatten anses som tillräckliga. Översiktsplanens skrivelser speglar intentionerna i kommunens handlingsplan för förorenade områden men bör inte utgöra ett helt paket av åtgärder då de redan finns en handlingsplan för detta. Det har förtydligats i översiktsplanen att flera förorenade områden som redovisas i kartan är konstaterat förorenade och inte enbart potentiellt förorenade. Förtydligande text kring karta och åtgärder för förorenade områden har lagts till. Önskemål om skrivelser kopplade till etablering av idrottsområden återfinns i översiktsplanens tema för samhällsservice. Markmiljöns funktion generellt ser kommunen inte som en fråga för översiktsplanen då detta lämpligast studeras i detaljplaneskede. De värst drabbade områdena har dock lyfts i respektive delområdestext.

Skrivelser kring radonrisk, som efterfrågas av Miljö- och bygglovsnämnden, finns redan under Hänsyn och rubriken Hälsa och säkerhet. Dessa anses tillräckliga. Radon i den befintliga miljön är främst en fråga för tillsynsmyndighet och fastighetsägare. I fråga om separat kapitel för miljö kvalitetsnormer för luft bedöms det tydligast att lyfta frågor kring luftföroreningar under hälsa och säkerhet sett till att det är människors hälsa som främst påverkas av dessa. Miljö kvalitetsnormer för vatten saknar dock tydlig gruppering samt är en mycket mer utmanande fråga för kommunen, därav finns det ett behov av ett eget kapitel i frågan.

Skrivelser avseende utredning av vibrationer och stömljud samt framtida krav kopplade till miljö kvalitetsnormer för omgivningsbuller har lagts till. Det ryms inte inom framtagandet av översiktsplanen att ta fram en ny bullerkartering. I fråga om ökad trafik kopplat till nya verksamhetsområden är det en viktig fråga men inte något som tas upp vidare i översiktsplanen. Trafikbuller som genereras av nya verksamhetsområden utreds och prövas i samband med detaljplan eller vid behov i befintlig miljö utifrån krav från tillsynsmyndighet på huvudman för vägen.

Frågor om markens lämplighet och nödvändiga åtgärder för att uppnå nödvändiga åtgärds mål i planering av skolor och förskolor säkerställs i samband med detaljplanering.

I fråga om Trafikverkets synpunkt att det åligger kommunen att säkerställa efterlevnad av trafikbullerförordningen ser samhällsbyggnadsförvaltningen att de skrivelser som återfinns för buller i översiktsplanen är i linje med trafikverkets synpunkt.

Förvaltningen noterar Regionens synpunkt om buller och luftkvalitet. Texterna har kompletterats med tydligare resonemang. De verksamhetsområden som pekas ut i förslaget till översiktsplan är belägna i anslutning till trafikleder eftersom dessa områden som redan är bullerstörda. Inga nya verksamhetsområden pekas ut i nära anslutning till naturreservat eller stora sammanhängande grönområden och förvaltningen bedömer därför att det inte finns något behov av att tydliggöra att de inte ska leda till negativa konsekvenser för dessa.

I fråga om privatpersoners synpunkter kring störande buller och önskemål om utpekanden av åtgärder så lyfts inte buller- eller luftföroreningsminimerande

åtgärder i befintlig miljö i översiktsplanen på en sådan detaljerad nivå att det är möjligt att peka ut platser för bullerplank eller liknande. Det kräver utredningar och mätningar lokalt. Buller i befintlig miljö är en fråga för tillsynsmyndighet och huvudman för bullerkälla. I översiktsplanen lyfts behov av god ljudmiljö och möjliga åtgärder vid planering.

I fråga om kartor och behov av aktuella data så redovisas i översiktsplanen aktuella planeringsunderlag och utredningar. Vissa av underlagen kan lokalt eller i detaljnivå vara felaktiga men ger ändå en kommunövergripande helhetsbild. De underlag som finns tillgängligt har bedömts ifall det fortfarande är tillräckligt aktuellt eller inte, alternativet hade varit att inte redovisa några kartor alls. I fråga om analyser som utgått från marktäckedata är det underlaget beroende av att myndigheter uppdaterar underlaget. Det har ansetts mer värdefullt att använda denna data då den bara är ett par år gammal, än att inte ta fram några analyser.

Översiktsplanen har uppdaterats med kartunderlag för flygbuller.

Efterlevnad av riktlinjer för farligt gods är en viktig fråga för de framtida detaljplanerna, sedan samrådet har informationen kring detta förtydligats i översiktsplanen. En acceptabel risknivå ska alltid uppnås, däremot kan det variera om denna risknivå uppnås inom generella rikshanteringsavstånd eller inte.

Brandkåren Attundas medskick angående suicidrisk noteras. Frågan hanteras i de detaljplaner där det finns en riskbild, men tas inte upp i översiktsplanen.

I översiktsplanens skrivelser återspeglas osäkerhet lyft av E.ON kopplad till magnetfält och hälsorisker, därav hänvisas till att exponering för magnetfält ska begränsas samt att det av försiktighetsprincip är eftersträvansvärt att understiga 0,4 mikrotesla. Ingen ändring sker med hänvisning till att detta prövas i varje respektive detaljplan.

Klimatrelaterade risker

Region Stockholm vill särskilt uppmärksamma risken för översvämningar och skyfall kan komma att påverka samhällsviktig verksamhet, inklusive hälso- och sjukvård, och att dessa risker kan behöva hanteras av både kommun och region framöver. Regionen vill även belysa att en åldrande befolkning kommer att öka behoven av åtgärder för att motverka värmestress ytterligare.

Samhällsbyggnadsförvaltningens kommentar:

Förvaltningen noterar Regionen Stockholms synpunkt och anser att denna är besvarad genom översiktsplanens skrivelser om översvämningsrisk. I fråga om en åldrande befolkning och värmestress ingår detta i översiktsplanens skrivelser om sårbara grupper.

Kulturmiljö

Kultur- demokrati- och fritidsnämnden och Miljö- och bygglovsnämnden anser att kulturmiljöavsnittet är för översiktligt och att det är svårt att få grepp om vad de olika kulturhistoriska miljöerna representerar.

Tekniska nämnden önskar ett tillägg om friluftsliv samt rekreation och fritid, men även koppling till folkhälsa, sociala värden och lek, i avsnittet om kulturmiljö.

Region Stockholm framhåller att det är positivt att Järfälla kommun för närvarande arbetar med att uppdatera sin kulturmiljöplan då ett aktuellt kunskapsunderlag är en förutsättning för att kunna bedriva ett aktuellt och angeläget kulturmiljöarbete. Förhoppningsvis

kan då översiktsplanen till ett senare skede kompletteras med mer utvecklade skrivningar avseende kulturmiljö i vägledningsdelen och kulturmiljödelen. De tycker att det behöver formuleras tydligare i utvecklingsinriktning och vägledningar hur strategierna avseende kulturmiljö ska uppnås, och att det är synd att kulturmiljön begränsas till en hänsynsfråga. Med tanke på det arbete som kommunen redan gör eller bidrar till så finns goda möjligheter till att ännu tydligare beskriva och ta tillvara den resurs som kommunens kulturmiljöer är inom översiktsplanarbetet. De efterfrågar även fler kopplingar mellan natur- och kulturvärden, inklusive en mer utförlig beskrivning av hur riksintresset Görväln ska hanteras i planeringen.

Region Stockholm önskar vidare ett förtydligande avseende om den kulturmiljöutredning från 2022 som det hänvisas till i dokumentet är en del av kulturmiljöplanen, och påpekar att antalet områden i den digitala kartan inte överensstämmer med inventeringen. De har även en antal synpunkter på kartmaterialet avseende kulturmiljö, både i pdf-versionen och i den digitala versionen.

Region Stockholm informerar även om att de för närvarande arbetar med en översyn av de kulturhistoriskt intressanta miljöerna som pekades ut av landstinget 1989.

Region Stockholms kulturnämnd anser att Järfällas kulturmiljöplan bör vara med i sammanställningen över styrdokument.

En *privatperson* är negativ till de begränsningar som ambitionen om bevarade kulturmiljöer innebär, till exempel genom att solpaneler omöjliggörs, och skulle vilja se generösare regler för anpassningar till nya behov.

Järfälla Hembygdsförening önskar att kommunen tar initiativ till och genomför en dokumentation från 1980-talet och framåt som resulterar i en Järfällaboken III. De efterfrågar även komplettering av kulturskyltar som de menar krävs i alla kommundelar, inte minst i Barkarbystaden, där sådana helt saknas för F8-perioden.

Samhällsbyggnadsförvaltningens kommentar:

Beskrivningen och vägledningarna kring kulturmiljö i översiktsplanen har uppdaterats. I kapitlet Kulturmiljö under Hänsyn har flera tillägg gjorts för att bättre beskriva kulturmiljöns roll i den fysiska planeringen. Kulturmiljöprogrammets roll har tydliggjorts, och en beskrivning av vilka urvalskriterier som ligger till grund för utpekande av miljöer och objekt har lagts till. Samhällsbyggnadsförvaltningen vill dock poängtera att arbetet med uppdatering av kulturmiljöprogrammet fortfarande pågår. I vägledningarna på delområdesnivå har tillägg om kulturmiljö gjorts med utgångspunkt i de miljöer där någon typ av utveckling eller förändring föreslås i översiktsplanen. Beskrivningen av riksintresset Görväln har utvecklats, och ett avsnitt om Görvälns värden och utveckling har lagts till i delområdet Norra Jakobsberg.

Kartan över utpekade kulturmiljöer har uppdaterats för att bli lättare att läsa. Fornlämningar har flyttats till en separat karta.

Vad gäller Tekniska nämndens önskemål om tillägg innehåller de uppdaterade en beskrivning av att kulturlandskapen har stora rekreationsvärden. Fokus i avsnittet ligger dock på kulturmiljövärde och formuleringar om kultur och fritid återfinns i andra delar av planförslaget.

Information från Region Stockholm om översyn av utpekade kulturmiljöer noteras.

Kulturmiljöprogrammet har lagts in i sammanställningen av styrdokument, enligt Region Stockholm kulturnämnds synpunkt.

Bedömningar av kulturmiljövärden utgår ifrån gällande lagstiftning och är olika från fall till fall, ibland kan det innebära begränsningar av vilka åtgärder som är tillåtna. Uppdatering av kulturmiljöprogrammet pågår och solcellsfrågan har utretts inom ramen för det.

Samhällsbyggnadsförvaltningen ser värdet i tillgängliggörandet av kulturmiljöer. Dock är de förslag till åtgärder som Järfälla Hembygdsförening lyfter på en för detaljerad nivå för att omfattas av översiktsplanen.

Jordbruksmark

Tekniska nämnden föreslår ett antal justeringar i avsnittet om jordbruksmark. De önskar en definition av jordbruksmark och att namnet på två av kartorna justeras.

Naturskyddsföreningen påtalar att Järfälla idag inte har några stora arealer jordbruksmark. Det är därför viktigt att behålla dessa områden som en viktig resurs och inte exploatera dem. Kommunen skulle kunna uppmuntra fastighetsägare och bostadsrättsföreningar att upplåta mark till stadsodling. Föreningen föreslår även att översiktsplanen utvecklar frågan om självförsörjning.

För att gynna biologisk mångfald och minska jordbrukets miljöbelastning anser Naturskyddsföreningen att framtiden kan ligga i mer småskalig matproduktion på landsbygden med större insatser av mänsklig arbetskraft. Föreningen önskar att Järfälla som delägare i Sollentuna häradsallmänning arbetar för att Degermossen restaureras och kalhyggesbruk upphör inom kommunens gränser till förmån för kontinuitetsbruk.

Samhällsbyggnadsförvaltningens kommentar:

Definition av jordbruksmark samt ändring av kartor har genomförts enligt Tekniska nämndens synpunkter.

Naturskyddsföreningens synpunkter avseende jordbruksmark och Sollentuna häradsallmänning noteras. Översiktsplanen innehåller både utmaningar och strategier som handlar om vikten av ökad självförsörjning. Jämfört med tidigare översiktsplanen ianspråktar detta förslag betydligt mindre arealer jordbruksmark och poängterar vikten av att bevara jordbruksmark.

3.9. HållbarhetskONSEKVENSBESKRIVNING

Miljö- och bygglovsnämnden anser att det bör inkluderas en jämförelse med aktuella riktvärden för buller i HKB:n.

En privatperson anser att den ekologiska dimensionen i Agenda 2030 behöver lyftas i den samlade bedömningen i hållbarhetskONSEKVENSBESKRIVNINGEN.

Almare-Stäkets kulturlandskap har synpunkter på att fornlämningar tas upp för lite i HKB:n, särskilt kring Stäketfläcken.

Samhällsbyggnadsförvaltningens kommentar:

Det har tagits hänsyn till möjligheten att uppfylla gällande riktvärden i samband med redovisning av konsekvenser i HKB:n. Därav redovisas inga troliga positiva konsekvenser. Jämförelse av konsekvenser ska alltid ske mot nollalternativ enligt praxis för miljöbedömningar.

HKB:n syftar till att redovisa alla tre dimensioner av hållbarhet och därför lyfts inte den ekologiska dimensionen framför de andra i den samlade bedömningen.

Angående områden med fornlämningar så lyfts förutom Barkarby flygfält även "Barkarby-Skälby, Ormbacca och andra platser i kommunen". Då HKB:n är kommunövergripande i sin bedömning nämns dock inte varje enskilt område, även om det har beaktats i bedömningen av helheten.

3.10. Redaktionella synpunkter

Kartor

Miljö- och bygglovsnämnden samt Tekniska nämnden har ett stort antal synpunkter och förslag till justeringar och tillägg av kartorna samt justeringar på hemsidan. Tekniska nämnden har även ett antal förslag till förbättringar av funktionaliteten i den digitala versionen av översiktsplanen.

Kultur-, demokrati- och fritidsnämnden önskar en sökfunktion och klickbara länkar i den digitala översiktsplanen. Även Miljö- och bygglovsnämnden önskar klickbara länkar.

En privatperson påtalar problem med hemsidan i den digitala versionen av översiktsplanen.

En privatperson önskar att områden presenteras med namn och gränser i de digitala kartorna.

Texter

Miljö- och bygglovsnämnden samt Tekniska nämnden har ett stort antal redaktionella synpunkter och förslag till justeringar i översiktsplanens struktur, upplägg och texter. De lyfter båda flera begrepp som borde inkluderas i ordlistan och antagna styrdokument som borde redovisas.

Även Kultur-, demokrati och fritidsnämnden lyfter ett antal styrdokument som de vill ska inkluderas och begrepp som de önskar inkluderas i ordlistan.

Hyresgästföreningen undrar över varför begreppet attraktivitet används så frekvent.

Bilder

Kultur-, demokrati- och fritidsnämnden önskar att man lägger till var bilderna som visas i översiktsplanen är tagna.

Miljö- och bygglovsnämnden tycker att framsidesbilden borde bytas ut.

Samhällsbyggnadsförvaltningens kommentar:

Generellt har kartor reviderats efter synpunkter från bland annat Miljö- och bygglovsnämnden samt Tekniska nämnden. På grund av begränsningar i verktyget som används kan inte färgen på kart-knappen i den digitala öp:n ändras som Miljö- och bygglovsnämnden önskar. Gällande kartor går det att tända och släcka alla lager inom varje kategori precis som nämnden önskar. Ytterligare funktion kommer inte läggas till. Gällande Miljö- och bygglovsnämndens synpunkt på utvecklingskartan ska mycket översiktligt och förenklat visualisera Järfällas utveckling. Det är inte meningen att den i detalj ska kunna jämföras med andra lager eller bakgrundskartor. Det är inte avsikten att delområdeskartorna mark- och vattenanvändningskartan ska ha samma kategorier, legenderna har därför inte ändrats enligt Miljö- och bygglovsnämndens synpunkt.

Önskemål om klickbara länkar noteras, en sökfunktion i den digitala översiktsplanen som Kultur-, demokrati- och fritidsnämnden önskar har inte lagts till. Om det finns tid kan det läggas till efter granskningen.

Hemsidan har setts över utifrån privatpersonens synpunkter. Samhällsbyggnadsförvaltningen har jobbat med hemsidan så att den fungerar i flera lägen.

Att presentera områden med namn och gränser i kartan är svårt av flera anledningar. Dels är det oklart var gränserna ska dras för många områden och dels blir det väldigt mycket streck och text i bakgrundskartan som försvårar läsbarheten.

Miljö- och bygglovsnämndens och Tekniska nämndens förbättringsförslag noteras och ses över. Bland annat har följande ändringar gjorts: Järvaleden har inkluderats i delområdeskartor och lagts till i legenden. Kartorna har kompletterats med mål- och entrépunkter enligt synpunkter. Landskapssamband har justerats och numrerats för större tydlighet och texter har redigerats. Delområdeskartan över Kallhäll har förtydligats enligt nämndens rekommendationer. Förtydligande text har lagts till under Kolinlagring. Dispositionen av texter gällande vatten bedöms vara tydliga nog att fylla sitt syfte och kommer därmed inte justeras enligt synpunkt.

Samhällsbyggnadsförvaltningen har sett över ordlistan enligt kultur-, demokrati och fritidsnämndens och miljö- och bygglovsnämndens synpunkt. Även sammanställning av styrdokument har setts över.

Att ordet attraktivitet nämns flera gånger i samrådsförslaget, vilket Hyresgästföreningen påpekar, är en naturlig följd av att översiktsplanen innehåller utmaningar och målbilder där attraktivitet på olika sätt poängteras.

Information om var bilderna är tagna som Kultur-, demokrati- och fritidsnämnden önskar har inte hunnits med.

Framsidan är utbytt enligt Miljö- och bygglovsnämndens förslag.

BILAGA 1: ÖVERSIKTSPLAN FÖR JÄRFÄLLA 2050 - SAMMANSTÄLLNING AV ENKÄTER SOM GENOMFÖRTS UNDER SAMRÅDET

Inledning

Förslaget till översiktsplan har varit utsänt på samråd under tiden 6 maj – 6 juli 2024. Under denna tid har förslaget varit tillgängligt digitalt och varit möjligt att skriva ut i en pdf-version.

Under samrådet fanns det möjlighet att svara på två olika enkäter, en digital karta med möjlighet att peka ut platser för bevarande eller utveckling och en enkät med frågor om Järfällas utveckling.

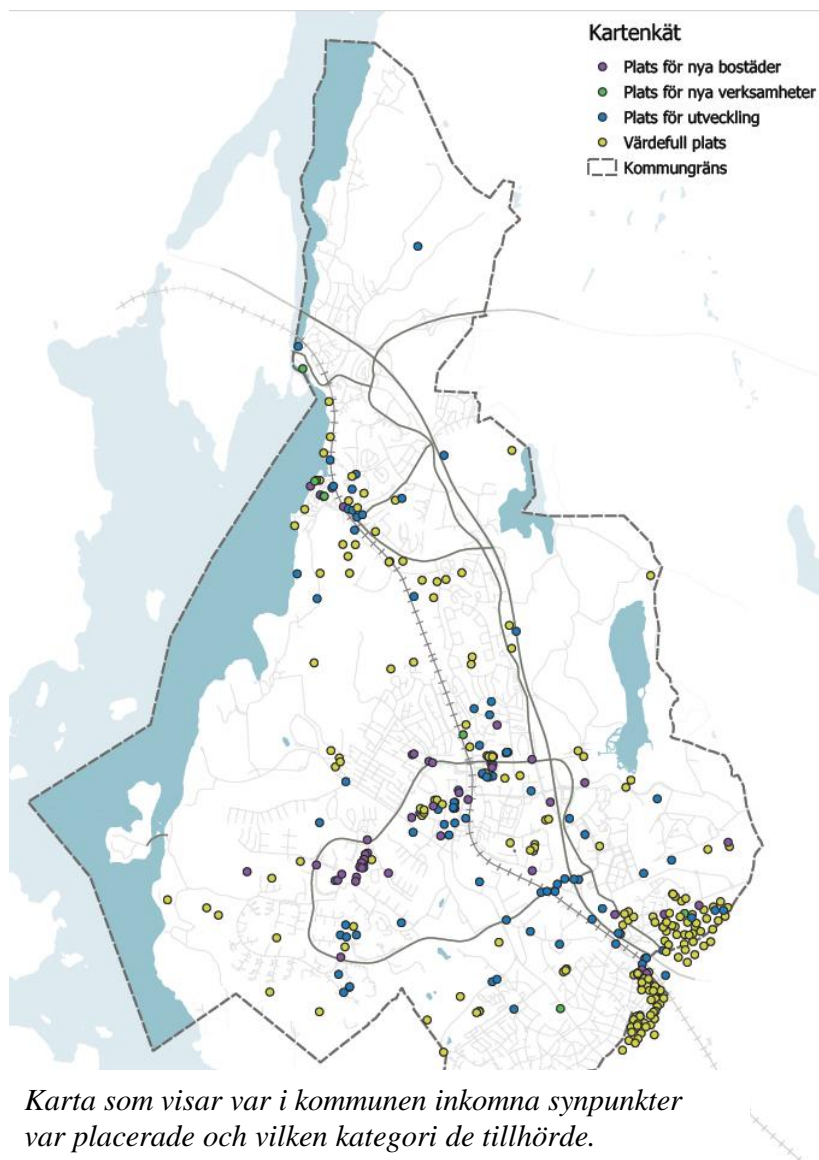
Enkätsvaren sammanfattas i nedan, de finns tillgängliga i sin helhet på planavdelningen, samhällsbyggnadsförvaltningen.

Digital karta

Den digitala kartan fanns tillgänglig via kommunens hemsida under samrådstitiden och under vissa av samrådsmötena på en stor pekskärm. Under samrådsmötena nådde den digitala kartan många barn, som pekade ut platser som betyder mycket för dem.

Fyra olika typer av platser kunde pekats ut i kartan, dessa var *Värdefull plats*, *Plats för utveckling*, *Plats för nya verksamheter* och *Plats för nya bostäder*. Till varje synpunkt fanns det utrymme för att skriva en kommentar om varför man valt att peka ut den just den platsen, vilket de allra flesta gjorde. Det fanns ingen begränsning för hur många synpunkter som kunde skickas in per person. De flesta som skickade in synpunkter via den digitala kartan valde att vara anonyma, men vissa skrev under med för- och efternamn.

Det var möjligt att knyta en och samma synpunkt till flera platser i kartan, vilket några enstaka valde att göra för att poängtera att deras synpunkt avsåg ett större område än bara en punkt. Det innebär att antalet utpekade platser är fler än antalet inskickade synpunkter, vilket syns i kartan med

Karta som visar var i kommunen inkomna synpunkter var placerade och vilken kategori de tillhörde.

sammanställningen av alla utpekade platser som inte helt stämmer med antalet synpunkter. De allra flesta pekade dock bara ut en plats per synpunkt och tydliggjorde i texten om de avsåg ett större område.

Resultat

Totalt inkom 273 synpunkter i kartan. De allra flesta av dem, 114 stycken, var placerade inom den regionala stadskärnan. 41 synpunkter var placerade i Viksjö, 40 i Kallhäll och 40 i Barkarby-Skälby. 4 stycken var placerade i Stäket och 4 stycken hade inte angivit någon plats kopplat till sin synpunkt.

Av de olika kategorierna var *Värdefull plats* den populäraste och utgjorde 135 av de utpekade platserna. 100 stycken pekades ut som *Plats för utveckling*, 28 som *Plats för nya bostäder* och 10 stycken som *Plats för nya verksamheter*.

De flesta av synpunkterna rörde exploatering och bevarande. De svarande pekade ut många värdefulla platser, nästan uteslutande natur- och grönområden, som de önskar bevara som de är idag. Bland platserna återfinns särskilt en del platser som är påverkade av pågående planprocesser såsom Vålbergaskogen, grönområdena söder om Norrviksvägen inom Barkarbystaden och Kolboda. Flera uttrycker även önskemål om att bevara naturmark inom glest bebyggda bostadsområden i Viksjö och Kallhäll, och poängterar att den bostadsnära grönskan är värdefull för de boende. Flera uttrycker även att de vill bevara kommunens naturreservat i de gröna kilarna.

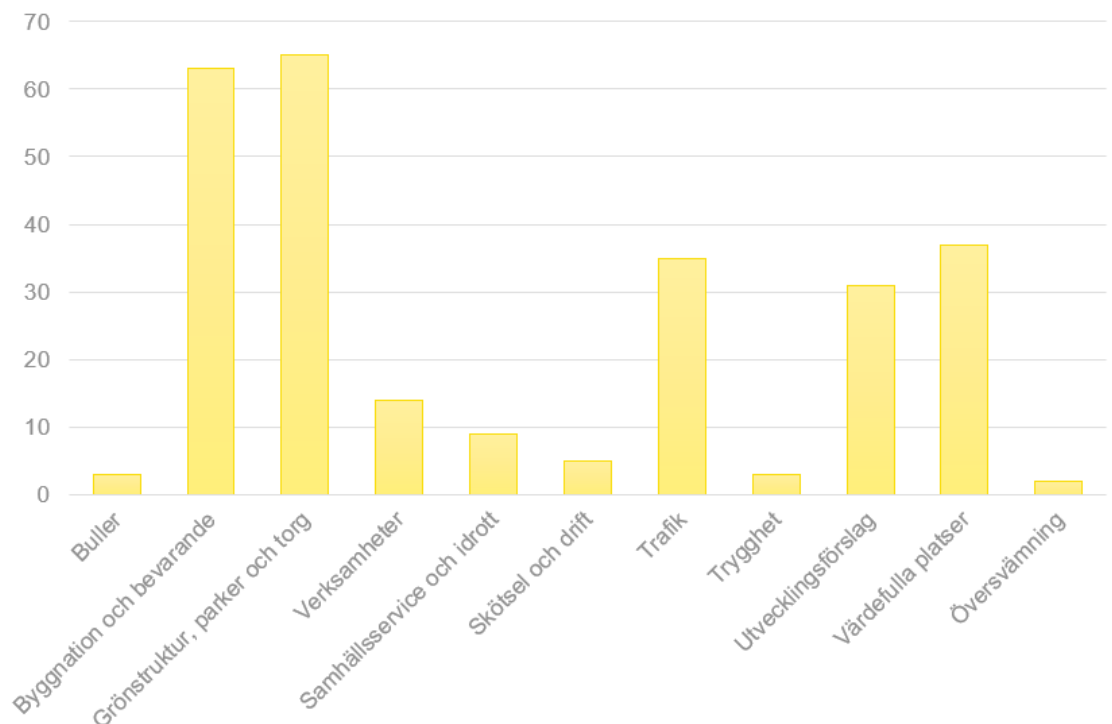

Diagram som visar vad de inkomna synpunkterna handlade om.

Inom kategorin *Plats för utveckling* handlar många av synpunkterna om offentliga platser, särskilt parker, lekplatser och torg. De svarande vill exempelvis rusta upp och förnya befintliga lekplatser, plantera träd på platser där det saknas, ha fler bänkar i stadsmiljön och längs gång- och cykelvägar, rensa bort sly och vildvuxna buskage i parker samt anlägga fler fotbollsplaner eller rusta upp befintliga grusplaner. Inom *Plats för utveckling* finns även många synpunkter om trafik. Dessa handlar bland annat om specifika brister i

gång- och cykelnätet och förslag till nya länkar, trängsel och kapacitetsbrist i vägnätet, särskilt i korsningspunkter med E18, och önskemål om nya busslinjer.

Platser där svarande föreslår nya bostäder inkluderar bland annat olika delar av Barkarbystaden, centrala Viksjö, Jakobsbergs centrum och Kallhälls marina. Nya verksamheter föreslås framförallt i Bolinder strand, som flera föreslår utvecklas med restauranger och butiker i den befintliga industribebyggelsen.

Enkät om Järfällas utveckling

Den andra enkäten utgjordes av ett antal frågor om utvecklingen av Järfälla och de svarandes närområde. Totalt inkom 94 svar från personer i blandade åldrar, de yngsta svarande var 18 år och den äldsta var 84. De svarande fick ange i vilken del av kommunen de bor eller tillbringar mest tid, och de var relativt jämnt fördelade över kommunen. Flest svarande bodde i Jakobsberg eller Viksjö, med 23 respektive 24 svarande. Nedan följer en sammanställning av de vanligast förekommande svaren på respektive fråga.

Vilken är den främsta svårigheten du tror att Järfälla kommun kan ställas för i framtiden? Hur tycker du att kommunen borde arbeta för att hantera den?

Ett stort antal tror att otrygghet och kriminalitet kommer att vara den främsta svårigheten som kommunen kommer att ställas inför. Många har också svarat att det byggs för mycket och för tätt och är oroliga för negativa konsekvenser som kriminalitet och otrygghet till följd av detta. Kopplat till detta nämner också flera att Järfälla står inför en ekonomisk utmaning med anledning av att kommunen investerar mycket pengar när det byggs mycket flerbostadshus och menar att de som flyttar in i dessa inte kommer generera ett bra skatteunderlag. Kopplat till byggtakten har även många svarat att det är en utmaning att bevara grönområdena samtidigt som det byggs mycket i Järfälla.

Trafikfrågor har också nämnts ett stort antal gånger. Många menar att trafiksituationen redan är ansträngd idag och att det kommer att förvärras när Järfälla växer. Många anser att få till en fungerande och pålitlig kollektivtrafik är en viktig utmaning. Andra utmaningar som har lyfts av flera är utmaningar kopplat till hur Järfälla ska hantera konsekvenserna av klimatförändringarna som torka och översvämningar.

Slutligen har Jakobsbergs centrum nämnts ett antal gånger, att det är en utmaning att göra det mer attraktivt igen. Även den bristande kvalitén på skolorna i Järfälla nämns som en utmaning som behöver vändas.

Inte lika många har svarat på hur kommunen borde arbeta för att hantera svårigheterna. Flera anser att kommunen bör sänka byggtakten och fokusera mer på att bygga mer attraktiva bostäder som småhus samt bygga mer för målgrupperna äldre och barnfamiljer. Flera menar att det innebär att invånare med högre inkomster flyttar in vilket ger bättre skattekraft. Andra förslag för att hantera nämnda utmaningar är att värna befintliga grönområden och att få in mer grönska i nybyggda områden.

Vilka möjligheter ser du för Järfällas utveckling?

Vilka kvaliteter kan utvecklas och vilka samhällsförändringar i stort och smått kan gynna vårt samhälle i framtiden?

Det som absolut flest har svarat är att kommunen kan verka för att tillvarata de befintliga grönområdena. Många har svarat att det är dessa som gör Järfälla så attraktivt idag. Man anser att fokus bör ligga på att skydda dessa områden samt tillgängliggöra dem. Många anser att Järfälla också har en potential att utveckla friluftslivet och satsa mer på idrott, kultur och lek.

Det är även flera som har svarat att Järfälla kan jobba för att utveckla utbildningen i kommunen på olika sätt. Dels att förbättra den befintliga grundskole- och gymnasieutbildningen men även locka till sig eftergymnasial utbildning av något slag och kanske även forskning. Det nämns även att Järfälla kan verka för att få till fler arbetstillfällen i kommunen så att färre behöver pendla ut för att arbeta. Många är beroende av att pendla ut och för Järfällas del är fungerande kollektivtrafik mycket viktigt anser flera. Även behov av bättre tvärförbindelser med kollektivtrafik inom kommuner samt till andra kommuner har lyfts.

Då Järfälla ligger på kort avstånd till Stockholms innerstad tror många att Järfälla har goda möjligheter att gynnas i framtiden på grund av läget. Det har även lyfts att Mälardalen kommer närmare när regiontågen snart kommer att stanna i Barkarby och att det är positivt för Järfällas utveckling.

Vad tycker du är bra med ditt område? Vad betyder ditt område för dig?

Det är inte särskilt stora skillnader i svaren beroende på vilket område man bor i. Det vanligaste svaret för alla områden är kopplat till närheten till natur och grönska. Många har också svarat att de uppskattar lugnet i området där de bor samt att det är tryggt. Ett annat vanligt svar är den goda närheten till service och kommunikationer.

Vad tycker du att vi kan utveckla i ditt område?

Det som klart flest som anser att kommunen kan göra de befintliga centrummiljöerna mer levande på olika sätt. Flera olika centrum lyfts men Jakobsberg nämns flest gånger. Enkätvararna anser också att olika åtgärder för trygghet och säkerhet kan göras. Det är också många som lyfter att kommunen kan bli bättre att tömma sopor och plocka skräp samt satsa på underhåll av allmänna utrymmen. Många lyfter behovet att upprusta lekparkerna och vissa vill även att kommunen ska utveckla de befintliga så de blir roligare.

Kollektivtrafiken lyfts även av många som något att utveckla. Det handlar bland annat om att förbättra turtätheten. Även att få in mer grönska och träd i den byggda miljön samt att spara grönområden lyfts som åtgärder att utveckla i närområdet.

Hantering av synpunkterna

Hänsyn har tagits till de inkomna synpunkterna i arbetet med att revidera översiktsplanen. Mycket av det som framkommer i synpunkterna, såsom omsorg om bostadsnära grönska, trygga och trivsamma offentliga platser och stora sammanhängande naturområden i de gröna kilarna ligger i linje med förslaget till översiktsplan. Förslag till platser för utveckling vägs in i arbetet med uppdatering av översiktsplanen och fortsatt planering i kommunen.

Många synpunkter berör frågor som inte hanteras i översiktsplanen, exempelvis specifika önskemål om upprustning av parker, driftfrågor och synpunkter som avser pågående detaljplanprocesser. Dessa synpunkter har skickats vidare till ansvarig avdelning eller projekt.